

דוח מבקר העירייה

מס' 15

לשנת 2023.

כדי סיון תשפ"ד תשפ"ג
30.6.24

בס"ד

לכבוד

מר שמואל גרינברג

ראש העיר

אדוני ראש העיר,

הנדון: דו"ח מבקר העירייה לשנת 2023

מצ"ב דו"חות ביקורת בנושאים:

1. מיחזור העירייה
2. מוכנות העירייה לשעת חירום - מלחמת חרבות בחל.
3. דוח על תלונות הציבור

בכבוד רב,

יעקב דהן

מבקר העירייה

תוכן עניינים

4.....	מיחזור העירייה
79.....	מוכנות העירייה לשעת חירום - מלחמת חרבות ברזל
98.....	תלונות הציבור

בס"ד

דוח ביקורת

בנושא

מיחזור

1. מבוא

בתחומן של הרשויות המקומיות מצטברת פסולת מסוגים שונים, ביניהם אשפה ביתית, גזם וגרוטאות, פסולת בניין ועוד. בפקודת העיריות [נוסח חדש] מעוגנות חובותיה של רשות מקומית לדאוג לתברואה, לפינוי אשפה ולניקוי הרחובות במרחב הציבורי שבתחום שיפוטה.

בישראל קיימת בעיית מאגרי פסולת שמחמירה עם גידול האוכלוסייה והעליה ברמת החיים. הטמנת פסולת אינה חלופה סביבתית ראויה, ונזקיה רבים: עלויותיה גבוהות, גורמת לזיהום אוויר, מחלות, זיהום קרקע ומי תהום. עקב בעיית מאגרי הפסולת, המדיניות הממלכתית בישראל הינה צמצום הטמנת הפסולת ככל הניתן באמצעות מיחזור.

"פסולת למיחזור" מוגדרת בחוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשל"ג-1993 (להלן: "חוק המיחזור"). כ"חמרים ומוצרים מכל סוג שהוא הניתנים למיחזור, שהושלכו או המיוחדים להשלכה, לרבות נייר, קרטון, פלסטיק, זכוכית וטקסטיל".

תקנות איסוף ופינוי פסולת למחזור (חובת פינוי פסולת למחזור), תשנ"ח-1998 (להלן: "תקנות המיחזור") קובעות כי "רשות מקומית תפעל להפחתה הדרגתית של כמות הפסולת שלה לסילוק, על ידי פינוי למיחזור של חלק ממנה, באחוזים...".

אחת הדרכים לייעל את מחזור הפסולת היא הפרדתה לזרמים, באמצעות חלופות שונות:

- **מכלי איסוף (הפרדה במקור)** - השלכת הפסולת למכלי איסוף שונים (נייר, עיתון, פלסטיק, זכוכית, קרטון) בידי התושבים, והובלת הפסולת המופרדת למתקני טיפול מתאימים.
- **הפרדה בתחנות מעבר** - הפרדת פסולת שלא מוינה קודם, באמצעים מכניים ו/או ידניים.

בשנים האחרונות גדלה אוכלוסיית העיר בקצב מהיר, כאשר בין השנים 2020-2011 גדלה העיר בשיעור של 63% - השיעור הגבוה ביותר מבין הערים הגדולות בארץ.

בעיריית בית שמש, על הטיפול בתחום המיחזור אמון מדור מיחזור באגף שפ"ע והפינוי עצמו נעשה על ידי קבלנים שונים עימם התקשרה העירייה. בנוסף, לצד העירייה פועלת היחידה האזורית לאיכות הסביבה – שורק, אשר במסגרת תפקידיה, אמונה על הטיפול בפעולות החינוך וההסברה בתחום.

לקראת סוף שנת 2021 פרסמה העירייה מכרז פומבי מס' 26/21 "לטיפול בפסולת למחזור משטח השיפוט של עיריית בית שמש". במסגרת המכרז התקשרה העירייה עם קבלנים שונים לפינוי פסולת המיחזור על פי הזרמים כדלקמן:

2. עיקרי ממצאים והמלצות

פרק 6- מבנה ארגוני		
6.2- היחידה האזורית לאיכות הסביבה		
ממצא	המלצה	
1	נמצא כי תפקיד רכז פסולת ביחידה אינו מאויש מזה כשנתיים, וזאת, למרות פרסום חוזר של מכרזים לאיוש התפקיד. יצוין כי העדר איוש של תקני היחידה הנדרשים בקולות הקוראים של המשרד להגנת הסביבה בנושאי היחידות הסביבתיות מפחית מכספי התמיכה שהעירייה יכולה לקבל.	הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר איוש תפקיד רכז הפסולת באמצעות מיקור חוץ, כפי שמאפשר קול קורא 12815 יחידה סביבתית: "ניתן לכלול בתוך 400% המשרה...ויועצים חיצוניים בחוזה עם היחידה המועסקים לפחות 30 שעות עבודה שבועיות (יועץ חיצוני כאמור לעיל יחשב כ-100% משרה)".
2	מנהלת מדור מיחזור מבצעת בפועל את תפקיד המפקח כפי שאמור להיות במסגרת היחידה הסביבתית.	מומלץ לבחון את נאותות השייך הארגוני של מדור מיחזור ואת האפשרות לדווח על מנהלת מדור המיחזור כחלק מעובדי היחידה הסביבתית במסגרת הקול הקורא.
3	כפי שעולה מהפגישות שערכה הביקורת, העדר רכז פסולת היחידה לאיכות הסביבה פוגע בממשקי עבודה ושיתוף פעולה בין מדור מיחזור לבין היחידה הסביבתית בכל הנוגע לפעילות היחידה בעירייה בתחום המיחזור. כך למשל, בכל הנוגע לפרסום והסברה של תחום המיחזור- אף אחד מהגורמים לא פועל באופן אקטיבי בנושא, כאשר אפילו אתר העירייה אינו מעודכן ואינו כולל את זרמי המיחזור ומיקום כלל כלי האצירה הפזורים בעיר.	בכל הנוגע לפרסום והסברה, הביקורת ממליצה כי היחידה הסביבתית תפעל בשיתוף מדור מיחזור להעלאת המודעות הציבורית בתחום, הן באמצעות פרסום באתר העירייה והן בדרכים אחרות כגון שלטי חוצות ופרוייקטים משותפים, וזאת על מנת להגדיל את שיעור ההפרדה במקור.
6.3- ועדת איכות הסביבה		
פרק 7- תקציב		
ממצא	המלצה	
4	מבדיקת הביקורת עולה כי בכרטיס מס' 1712300755 של פינני מחזור נייר, כל ההוצאות שנרשמו בשנת 2023 נוגעות למימון פעילות הסברה וחינוך.	

5	מבדיקת הביקורת את כרטסת ההכנסות מס' 1212300221 של פינוי קרטון וטקסטיל, נרשמו הכנסות בשנת 2023 שכותרתן "פינוי אשפה" שלא התקבלו מהקבלן רוזניר אשר משלם לעירייה עבור איסוף הטקסטיל.	הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר תכנון התקציב הנוגע למיחזור, ובכלל זאת, שימוש בסעיפי המיחזור הייעודיים בהתאם לתחום הנכלל בכל אחד מהם.
פרק 8- חוק עזר עירוני		
	ממצא	המלצה
6	מבדיקת הביקורת עולה כי עיריית בית שמש לא חוקקה חוק עזר ייעודי לתחום המיחזור והפרדת הפסולת.	הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל לקידום חקיקת חוק עזר עירוני אשר יסדיר את תחום המיחזור, ובכלל זאת, מחויבות העירייה להליכי המיחזור בפני תושבי העיר, מדיניות העירייה בתחום המיחזור, זרמי המיחזור הנדרשים להפרדה על ידי התושבים וכדומה.
פרק 9- נהלים		
	ממצא	המלצה
7	מבדיקת הביקורת עולה כי בעירייה לא קיימים נהלים המסדירים את תהליכי העבודה הפנימיים וההתנהלות בתחום המיחזור, ובכלל זאת תהליכי הצבת מתקנים לאיסוף פסולת למיחזור, אופן עריכת מעקב ובקרה אחר עבודת הקבלנים עימם התקשרה העירייה, מעורבות מנהלת אגף שפ"ע בתהליכי העבודה, ממשקי העבודה מול היחידה הסביבתית וכדומה.	הביקורת ממליצה כי העירייה תסדיר את תהליכי העבודה בתחום המיחזור באמצעות נהלי עבודה מסודרים וכתובים באופן שיאפשר עריכת מעקב ובקרה אחר התנהלות העירייה בתחום המיחזור וקידומו בעיר.
פרק 10- תוכנית אב		
	ממצא	המלצה
8	מבדיקת הביקורת עולה כי העירייה לא ערכה תוכנית אב לתחום המיחזור.	מומלץ כי תיערך תוכנית אב עירונית רב שנתית בתחום המיחזור אשר עדיין בשלבי התפתחות בעיר. ראוי כי תוכנית זו תכלול יעדים ומטרות למען קידום תחום המיחזור בעיר.
פרק 11- תוכנית עבודה		
	ממצא	המלצה

9	אגף שפ"ע לא עורך תוכנית עבודה אגפית שנתית הכוללת את היעדים, המטרות והמשימות של התחומים עליהם אמון, ביניהם תחום המיחזור.	מומלץ כי אגף שפ"ע יערוך תוכנית אגפית שנתית שתכלול מטרות ויעדים ישימים הניתנים למדידה, מקושרי תקציב, תוך התייחסות לתחום המיחזור, וזאת על מנת לקדם את תחום המיחזור ולסייע למנהלת מדור מיחזור בהגדרת תחומי פעילות ומשימותיה.
פרק 12- עמידה ביעדי המיחזור		
12.1- יעדי המיחזור הקבועים בחוק לאיסוף ופינוי פסולת אריות		
	ממצא	המלצה
10	מבדיקת הביקורת עולה כי בניגוד להוראות תקנות המיחזור, העירייה לא עמדה ביעד של 25% מיחזור מכמויות הפסולת השנתית בשנים 2021-2022, כאשר אחוז המיחזור אף במגמת ירידה.	הביקורת ממליצה כי העירייה תבחן באילו דרכים ניתן לשפר את אחוזי המיחזור השנתיים באופן בו תעמוד בהוראות תקנות המיחזור ותגיע ליעד של 25% מיחזור מכמות הפסולת השנתית.
11	בשנת 2021 מרבית המיחזור שנעשה מקורו בהפרדה במקור, ואילו בשנת 2022 הייתה ירידה משמעותית כך שהמיחזור במקור ירד לכרבע ובתחנת המעבר כלל לא מוחזרה פסולת.	
12	יצוין כי שיעור המיחזור לשנת 2022 בעירייה העומד על כ-0.8% נמוך משמעותית משיעור המיחזור במחוז ירושלים אליו היא שייכת העומד על כ-34.3%. הדבר מעיד על היקף נמוך מאוד של הפרדת פסולת. כלומר, העירייה כמעט ולא ממחזרת פסולת על סוגיה השונים.	
12.2- יעדי המיחזור הקבועים בחוק למיחזור פסולת אלקטרונית		
13	מבדיקת הביקורת עולה כי העירייה לא פעלה למיחזור פסולת אלקטרונית בשנת 2022, וזאת למרות שהעירייה התקשרה עם תאגיד מאי למיחזור פסולת אלקטרונית ביום 1.8.2021 במסגרת מכרז 58/20.	מומלץ כי העירייה תפעל למען הגברה שיעורי מיחזור הפסולת האלקטרונית אשר לאחרונה החלה העירייה במיחזור, וזאת באמצעות פעולות חינוך והסברה ואף פרסום באתר העירייה וברשתות החברתיות למען העלאת מודעות התושבים בנושא.
פרק 13- מדיניות הפרדה במקור		
13.2 פריסת כלי האצירה		
	ממצא	המלצה

<p>הביקורת ממליצה כי העירייה תעדכן את הנתונים אודות מיקום כל סוגי פחי המיחזור השונים במפת ה-GIS העירונית ותעדכן מעת לעת, וזאת על מנת לאפשר לתושבים גישה נוחה לאיתור פחי המיחזור השונים וכן על מנת לעודד את האוכלוסייה למחזור פסולת מסוגים נוספים שאינה מופרדת במסגרת 2 פחי ההפרדה המוצבים במקום מגוריהם.</p>	<p>מבדיקת הביקורת עולה כי מפת ה-GIS העירונית אינה כוללת את כל הפחים של זרמי המיחזור השונים, ובכלל זאת, נייר, טקסטיל ופסולת אלקטרונית. המשמעות הינה כי לא קיים מידע זמין ונגיש לתושבי העיר בדבר מיקום מתקני מיחזור אזוריים של זרמים אלו.</p>	14
<p>עוד מומלץ כי תיערך בדיקת הנתונים ועדכון מול תאגיד תמיר בדבר מספר הפחים הכתומים המוצבים בעיר למיחזור פסולת האריזות.</p>	<p>בסיוור הביקורת עלה כי ישנם מקומות רבים בהם מוצבים מספר פחי מיחזור, ללא שהמיקום הוגדר כמרכז מיחזור וללא שהמקום נתחם באופן כלשהו. כתוצאה מכך, הפחים ממוקמים על המדרכות ולעיתים במרחקים מסוימים זה מזה.</p>	15
<p>הביקורת ממליצה כי העירייה תסדיר מרכזי מיחזור נוספים בתחום העיר, כאשר כל מרכז מיחזור יהיה תחום, מסודר ויכלול שילוט והסברה ייעודיים. להלן דוגמאות נוספות למרכזי מיחזור הקיימים ברשויות אחרות.</p>	<p>מהשוואת תוכנית המיחזור לנתוני מפת ה-GIS העירונית ומרכזי המיחזור בשטח בפועל, עולה כי מפת ה-GIS אינה משקפת נאמנה את הפחים הנמצאים בשטח.</p> <p>לא קיים שילוט בכניסה למרכזי המיחזור, כך שבמרכז המיחזור בנחל איילון התחום בחומת אבן, לא ניתן לדעת כי קיים מרכז מיחזור במקום.</p>	16 17
13.3 - פעולות חינוך והסברה		
<p>לאור העובדה כי בשנת 2022, עקב חוסר איוש תפקיד רכזת החינוך, לא נערכו פעילויות חינוך והסברה בתחום המיחזור כלל, מומלץ כי ייערכו תוכניות רב שנתיות אשר ניתן יהיה לממש חלקן גם בהעדר רכז חינוך ביחידה באופן זמני.</p>		18

<p>לאור שיעור ההפרדה במקור הנמוך המעיד על חוסר מודעות ציבורית בתחום המיחזור, מומלץ כי העירייה תפעל למען עריכת תוכנית פרסום והסברה לתחום המיחזור אשר תכלול, בין היתר, עדכון ופרסום אתר העירייה, פרסום ברשתות חברתיות ובמקומות נוספים, שלטי חוצות, פעילויות לציבור הרחב (דוגמת יום הניקיון שנערך בשנת 2022) ועוד.</p>	<p>נמצא כי העירייה אינה עורכת פעולות למען פרסום והסברה לציבור התושבים הנוגעים לתחום המיחזור, פרט לפעולות החינוך המתקיימות בבתי הספר ובמסגרות אחרות. בהתאם לכך, אתר העירייה אינו כולל מידע עדכני ורלוונטי לתחום המיחזור, לרבות הכתובות העדכניות של כלי האצירה של זרמי המיחזור השונים.</p>	
13.4 - שיעור ההפרדה במקור		
<p>הביקורת ממליצה כי ייקבעו יעדים להיקפי ההפרדה במקור במסגרת קביעת המדיניות העירונית בתחומי איכות הסביבה בכלל ובתחום המיחזור בפרט. ראוי כי במסגרת קביעת יעדים אלו, יוגדרו אמצעים לשיפור היקפי ההפרדה במקור ולהירתמות התושבים לכך, דוגמת פעולות הסברה וחינוך רחבות יותר להגברת השיח הציבורי בתחום.</p>	<p>מבדיקת הביקורת עולה כי מרבית המיחזור הנערך בעיר נעשה במיחזור במקור על ידי התושבים, כאשר שיעורי המיחזור בתחנת המעבר ירודים ביותר.</p>	19
<p>עוד מומלץ כי תיערך בחינה בדבר שיעורי המיחזור הנמוכים (ואף אפסיים בשנת 2022) בתחנת המעבר לצורך הגדלת היקפי המיחזור בצירוף למיחזור במקור שמקורו בסיוע התושבים.</p>	<p>עוד עולה כי בשנת 2022 שיעור המיחזור שמקורו כאמור בהפרדה במקור ירד משמעותית, כך ששיעור המיחזור הכולל עמד על 0.8%.</p>	20
פרק 14 - טכנולוגיה ומערכות ממוחשבות		
14.1 - כללי		
המלצה	ממצא	
<p>הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר האפשרות להוסיף לכל הסכמי ההתקשרות של העירייה עם קבלני פינוי פסולת המיחזור דרישה להתקנת מערכות טכנולוגיות שיסייעו לעירייה לבצע מעקב ובקרה נאותים אחר שיעורי המיחזור והפינוי.</p>	<p>בבחינת הסכמי ההתקשרות עם הקבלנים במסגרת המכרז, עולה כי הדרישה להצבת מערכת שליטה ובקרה כפי שמפורטת בחוברת המכרז, מוגדרת בהסכם לפינוי פסולת נייר בלבד.</p>	21

22	מבדיקת הביקורת עולה כי בניגוד לתנאי ההסכם, קבלן פינוי פסולת הנייר- חברת נגב אקולוגיה בע"מ, לא הטמיע מערכת ניטור ובקרה במערך פינוי פסולת הנייר בו נעשה שימוש בעיר.	הביקורת ממליצה כי העירייה תאכוף את תנאי הסכם ההתקשרות מול קבלן פינוי פסולת הנייר ותוודא כי מותקנת מערכת ניטור ובקרה.
14.3 - מערכת הקונטרול		
23	מבדיקת הביקורת עולה כי אין התאמה במספר כלי האצירה למיחזור זכוכית וקרטון בין מערכת הקונטרול לבין תוכנית המיחזור של העירייה.	הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר האפשרות להשתמש במערכת הקונטרול לביצוע מעקב ובקרה תקין אחר התנהלות הקבלנים השונים בכל הנוגע לפינוי האשפה ואיסוף פסולת המיחזור, ובכלל זאת:
24	עוד עולה כי אין הקפדה על פינוי הפסולת לאחר השעה 6:00 בבוקר, בניגוד להוראות תקנה 6 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג- 1992 הקובעת כי "לא יבצע אדם ולא ירשה לאחר, באזור מגורים, בין השעות 22.00 ל-6.00 למחרת ובימי מנוחה, לבצע פעולות פריקה וטעינה או טלטול מכלים לרבות מכלי אשפה, חביות, מכלי גז מיטלטלים, סחורות וכיוצא באלה, באופן הגורם או העלול לגרום לרעש."	<ul style="list-style-type: none"> • טיוב רשימות כלי האצירה הפרוסים ברחבי העיר ופרסומן באופן מלא ועדכני באתר העירייה למען שיפור היקפי המיחזור במקור הנעשה על ידי התושבים. • שימוש בכל המידע והנתונים המועלים למערכת על מנת לוודא כי הקבלנים מבצעים את עבודתם בהתאם לתנאי הסכמי ההתקשרות עימם ובהתאם להוראות החוק. • מעקב ובקרה אחר היקפי הפסולת הממוחזרת ביחס לדיווחי הקבלנים לעירייה.
פרק 15 - מיצוי הכנסות		
15.1 - המשרד להגנת הסביבה		
	ממצא	המלצה
25	כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, העירייה לא הגישה בקשות לקבלת תקציבים מהמשרד להגנת הסביבה לכל הקולות הקוראים שפורסמו על ידו. אי הגשת בקשות במסגרת קולות קוראים, פוגע ביכולתה של העירייה לשדרג את מרכזי המיחזור, להגביר את ההסברה ולהגדיל את שיעורי המיחזור העירוניים.	הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל למיצוי התקציבים אותם היא יכולה לקבל מהמשרד להגנת הסביבה לצורך הגברת היקפי המיחזור ברחבי העיר וצמצום עלויות ההטמנה.

	26	חשוב לציין כי מלבד היבטים של הגברת השמירה על איכות הסביבה, הרי שהגדלת שיעור המיחזור מביאה להקטנת עלויות הנובעות מתשלום בגין הטמנת פסולת.
הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל למיצוי התקציבים אותם היא יכולה לקבל מהמשרד להגנת הסביבה לצורך הגברת היקפי המיחזור ברחבי העיר וצמצום עלויות ההטמנה.	27	למרות שחלפו מעל לשנתיים מיום קבלת החלטת הממשלה, כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, העירייה טרם הגישה בקשות לקבלת תקציבים מהמשרד להגנת הסביבה עבור כל הסעיפים שהוגדרו בהחלטת הממשלה, ובכלל זאת, תכנון מתקני מיון ופעילות סביבתית חינוכית.
	28	עוד עולה כי טרם התקבלו תקציבים עבור 2 הבקשות שאושרו בסכום כולל של 350,000 ש"ח.
15.2 - תאגיד תמיר		
מומלץ לוודא כי הסכומים המצוינים בהתקשרויות העירייה יכללו פירוט האם כוללים מע"מ.	29	מבדיקת הביקורת עולה כי הסך בגין 2.5 ש"ח עבור אחזקת פחים בכל חודש מצוין במסמכי המכרז, ללא התייחסות לשאלה האם כולל מע"מ או לא.
	30	מהחשבוניות עולה כי הצבת הפחים ארכה חודשים רבים, ולפחות עד חודש אוקטובר 2022.
מומלץ כי העירייה תבחן את התקבולים המתקבלים מתאגיד תמיר בהתאם לחשבוניות המוגשות. ככל והעירייה לא קיבלה תשלום מלא, ראוי כי תוודא קבלת ההפרשים בגין הוצאות העירייה שלא שולמו.	31	מבדיקת הביקורת עולה כי ההחזרים שקיבלה העירייה מתאגיד תמיר עבור שנת 2022, עומדים על סך של 81,109 ש"ח המהווים כ-67% מהוצאותיה בגין פינוי פסולת האריזות בפחים הכתומים.
מומלץ כי העירייה תפעל להפחתת כמות הפסולת המעורבת בפחי האריזות בכל האמצעים העומדים לרשותה, מהרחבת מערכי ההסברה לתושבים ועד לפיקוח והטלת קנסות והקפדה על נעילת הפחים.	32	מבדיקת הביקורת עולה כי בשנת 2022 עמד הקיזוז הממוצע אותו הגדיר תאגיד תמיר על סך של 23.21% בממוצע לרבעון וכי לכאורה חלה ירידה בשיעור הקיזוזים הקבועים על ידי התאגיד לכ-18.89% בממוצע לרבעון לשנת 2023. עם זאת, כיוון שהעירייה משלמת לקבלן גם תשלומים עודפים בגין הנפות שאינן מאושרות על ידי תאגיד תמיר, בפועל, אחוז המימון העירוני את הפינויים עמד על כ-32% בשנת 2022 והאמיר לכ-45% בשנת 2023.

33	<p>יוער כי בפועל, ההחזרים מתמיר מתקבלים הן בעבור עלויות הפינוי והן בעבור עלויות המיון. בטבלה לעיל מוצג מלוא ההחזר מתאגיד תמיר, המשמעות הינה כי בגין עלויות המיון בתחנת המעבר אשר כלל אינן מוצגות בטבלה העירייה משלמת 100%.</p>	<p>עוד מומלץ כי העירייה תערוך בחינה בדבר התשלום העודף לקבלן בגין הנפות שאנן מאושרות על ידי תאגיד תמיר, ולחילופין לפעול מול תאגיד תמיר לאישור הנפות נוספות שהעירייה שילמה לקבלן בגין למען מיקסום ההחזרים.</p>
34	<p>מבדיקת הביקורת עולה כי ברישום בכרסטת נכתב תאריך קבלת הכספים מתאגיד תמיר מבלי לציין בגין איזה רבעון התקבל התשלום.</p>	<p>מומלץ כי העירייה תפעל להפחתת כמות הפסולת המעורבת בפחי האריזות בכל האמצעים העומדים לרשותה, מהרחבת מערכי ההסברה לתושבים ועד לפיקוח והטלת קנסות והקפדה על נעילת הפחים.</p>
35	<p>העירייה לא בדקה את החשבוניות טרם ביצוע התשלום לאינפיניה בשנת 2022, כך שבמהלך שנת 2022 (עד לחודש ספטמבר) בוצעו תשלומים ביתר ושלא בהתאם לקבוע בחוזה עימה.</p>	<p>מומלץ כי תהיה הקפדה על בדיקת החשבוניות המתקבלות מהקבלנים טרם ביצוע התשלום, מול התעריפים ותנאי ההתקשרות שנקבעו בהסכם.</p>
36	<p>מידי חודש העירייה משלמת לקבלן פינוי פסולת הקרטון עבור מספר הנפות גבוה יותר ממספר הנפות שהיה בפועל. יצוין כי רק עבור 4 החודשים שדגמה הביקורת, שילמה העירייה תשלום עודף לקבלן בסך 2,414 ₪. המשמעות העולה מכך הינה כי לא נעשה שימוש במערכת הקונטרולר לבחינת החשבוניות שמפיק הקבלן לעירייה בדבר מספר הנפות.</p>	<p>מומלץ כי תיערך בחינה בדבר נאותות התשלומים לפי הנפות ומתכונת הבקרה שנערכת על ידי העירייה אחר מספר הנפות המדווח.</p> <p>עוד מומלץ כי ככל והעירייה שילמה לאינפיניה תשלומים עודפים, יש לפעול להשבת הכספים מול הקבלן.</p>
37	<p>נמצא כי העירייה לא בדקה את החשבוניות טרם ביצוע התשלום לנגב בשנת 2022, כך שבמהלך שנת 2022 (עד לחודש ספטמבר), בוצעו תשלומים ביתר ושלא בהתאם לקבוע בחוזה עימה.</p>	<p>מומלץ כי תהיה הקפדה על בדיקת החשבוניות המתקבלות מהקבלנים טרם ביצוע התשלום, מול התעריפים ותנאי ההתקשרות שנקבעו בהסכם. ככל ושולמו כספים עודפים, ראוי כי העירייה תפעל לקבלת החזרים בהקדם האפשרי.</p>
15.3 - קבלן לפינוי טקסטיל		

<p>מומלץ להקפיד על רישום תקין בספרי הנהלת החשבונות של העירייה ושיוך נכון של סכומים לגורם המשלם.</p>	<p>הביקורת בדקה את כרטסת הנהלת החשבונות של רוזניר בהנהלת החשבונות של העירייה ומצאה כי רוזניר החלה לשלם לעירייה בשנת 2023 בלבד, כאשר בשנה זו התקבלו 6 תשלומים בסך 220 ₪, החל מחודש יולי 2023. בדיקה נוספת של הביקורת בכרטסת ההכנסות שמספרה 1212300221, העלתה כי תשלום בסך 3,520 ₪ שביצעה רוזניר בחודש יוני 2023 רטרואקטיבית עבור 16 חודשים לא נרשם בכרטיס של רוזניר, אלא בכרטיס שמספרו 3120003000.</p>	38
<p>מומלץ כי העירייה תקפיד כי בעת עריכת הסכמי התקשרות עם גורמים חיצוניים, ההסכמים ייערכו באופן מלא, ויכללו, לכל הפחות, את תקופת ההתקשרות, מועד החתימה, וכן, חתימה וחתימת של העירייה ושל הגורם הנוסף.</p>	<p>הביקורת ביקשה לבדוק את ההתחשבות עם רוזניר על פי נספח ד' להסכם ההתקשרות המציג את הצעות המחיר של הקבלנים, אולם כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, ההסכם עם רוזניר טרם נחתם באופן רשמי. מבדיקת הביקורת את ההסכם שקיבלה, רוזניר חתומה על גבי ההסכם, ללא חתימתה של העירייה. בהתאם לכך, המועד בו נחתם החוזה לא צוין במקומו הייעודי בתחילתו. בנוסף, תקופת ההתקשרות בסעיף 18 להסכם לא הוגדרה.</p>	39
15.4 - תאגיד מאי לפינוי פסולת אלקטרונית		
<p>ככל והעירייה מתקשרת עם קבלן, ספק או גורם חיצוני אחר בהסכם הכולל נספחים, ראוי כי הנספחים יצורפו להסכם החתום מאחר והם מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.</p>	<p>הסכם ההתקשרות שנחתם על ידי העירייה עם תאגיד מאי אינו כולל את הנספחים להסכם המהווים חלק בלתי נפרד ממנו ומסדירים, בין היתר, את התמורה, ההתחשבות ותהליכי העבודה, וכן את סיכום הסדר ההפרדה מול התאגיד. יצוין כי נספח ח' להסכם אמור לכלול הסדר מפורט הכולל את תהליכי העבודה, ובכלל זאת, מיקום מרכזי האיסוף, מועדי פינוי הפחים, פרסום והסברה וכדומה. הנספחים לא אותרו על ידי מנהלת מדור מיחזור, למרות בקשת הביקורת.</p>	40
<p>ראוי כי העירייה תפעל להגברת היקפי המיחזור של הפסולת האלקטרונית בשטחה, כך שגם תצמצם את היקפי הפסולת המפונה ומוטמנת וגם תוכל לקבל בגין הפינוי החוזרים כספיים.</p>	<p>יצוין כי על פי הנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, התאגיד אמור לשלם 700 ₪ לעירייה עבור כל טון פסולת אלקטרונית הנאספת ברחבי העיר, אולם נתון זה אינו מופיע על גבי ההסכם.</p>	41
	<p>אף שלכאורה העירייה אמורה להוציא דרישות תשלום בגין פסולת שפונתה לתאגיד מאי, לא הופקו כאלה במהלך השנים 2022-2023.</p>	42

פרק 16 - טיפול בפניות הציבור		
ממצא	המלצה	
43	מבדיקת הביקורת עולה כי פניות רבות מתקבלות בנוגע לפינוי כלי האצירה בימים שאינם במועדי הפינוי. המשמעות העולה מכך הינה שיתכן כי תדירות הפינויים שהוגדרה לקבלני הפינוי אינה מספקת.	מומלץ כי תיערך בחינה בדבר תדירות הפינויים של כלי האצירה השונים לפסולת המיחזור ברחבי העיר, וזאת על מנת למנוע מצבים בהם כלי האצירה מלאים עד אפס מקום כך שהפסולת מונחת לצידם, דבר המהווה מפגע תברואתי ומעקב את הירתמות התושבים לתהליך המיחזור.
44	עוד עולה כי מתקבלות פניות רבות הנוגעות לאי השבת כלי האצירה למיקומם לאחר הפינוי. יוער כי במסגרת התקשוריות העירייה עם קבלני הפינוי, הוגדרו ליקויים המזכים את העירייה בקבלת קנסות, כאשר אחד מהם נוגע ל"אי החזרת כלי אצירה למקומו" אשר הקנס עבורו לכל מקרה בודד עומד על 100 ₪.	עוד מומלץ כי תיערך בחינה בדבר האפשרות לפעול מול קבלני הפינוי בכל הנוגע להחזרת כלי האצירה למקומם לאחר הפינוי. יוער כי בידי העירייה האפשרות לקנוס את הקבלנים בהתאם לקבוע בהסכמי ההתקשרות עימם במידה ולא עומדים בהוראותיהם.

3. מתודולוגיה

הביקורת קיימה פגישות ושיחות עם הגורמים הבאים:

- דודו ג'מו, ראש מינהל תפעול;
- ענבר קשת- מנהלת אגף שפ"ע;
- תמי ליברטי, מנהלת מדור מיחזור באגף שפ"ע;
- אבי ברכה, מנהל היחידה האזורית לאיכות הסביבה "שורק";
- חן בן שמחון, רכזת חינוך וקיימות ביחידה האזורית לאיכות הסביבה "שורק".

4. הבסיס הנורמטיבי

1. פקודת העיריות [נוסח חדש];
2. חוק איסוף ופינוי פסולת למיחזור, התשל"ג-1993;
3. תקנות איסוף ופינוי פסולת למחזור (חובת פינוי פסולת למחזור), תשנ"ח-1998;
4. החוק להסדרת הטיפול באריזות התשע"א – 2011;
5. החוק לטיפול סביבתי בצידוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב-2012.

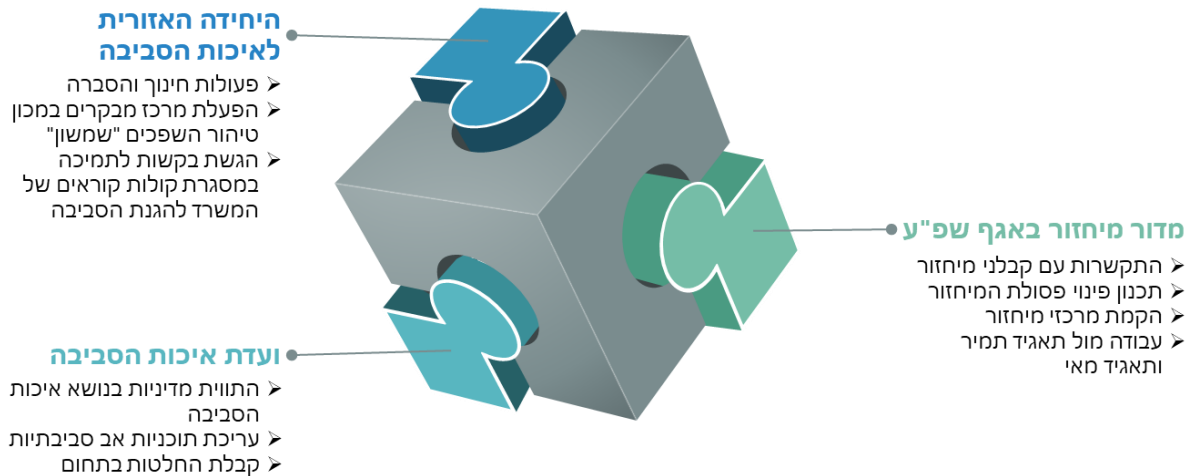
5. היקף הביקורת

הביקורת נערכה בחודשים נובמבר 2023 עד מרץ 2024.

התקופה שנבדקה על ידי הביקורת 2021-2023 (להלן: "התקופה המבוקרת"), אלא אם צוין אחרת מפורשות בדוח.

6. מבנה ארגוני**6.1 כללי**

בעיריית בית שמש ישנם 3 גורמים שונים האמונים על הטיפול בתחום המיחזור:

תפקיד מנהל מיחזור לא אוייש מזה זמן רב ולמעשה בפועל שנים לא טופל הנושא באופן רציני. לפני כשנתיים אוייש התפקיד ע"י מנהלת מיחזור חדשה וקידמה את הנושא מאוד

הערת הביקורת:

הביקורת התרשמה לחיוב ממנהלת מדור מיחזור באגף שפ"ע מהמסירות, האכפתיות והרצון לשפר את המיחזור בעיר, לרבות עריכת סיורים יומיים לבקרה אחר רמת הניקיון סביב כלי האצירה ותדירות פינויים, וכן עריכת בקרה הקבלנים וההתחשבות עימם, אם כי בדיעבד.

6.2. היחידה האזורית לאיכות הסביבה

יחידות סביבתיות הן יחידות לטיפול בנושאי איכות סביבה ברמה המוניציפאלית. הן שייכות לרשויות המקומיות בתוכן הן פועלות ומהן עיקר תקציב תפעולן. במקביל, נתמכות היחידות חלקית על ידי המשרד להגנת הסביבה, ומקבלות ממנו הנחייה מקצועית. גובה התמיכה של המשרד להגנת הסביבה נקבע על פי גודל היחידה, מספר התושבים, שטח גיאוגרפי ועוד.

ישנם 3 סוגי יחידות סביבתיות:

- עירונית - מחלקה ברשות המקומית.
- אזורית - מחלקה הכפופה לרשות מקומית אחת, אך מטפלת בנושאי איכות סביבה של מספר רשויות מקומיות הנושאות במימון הפעילות שלה.
- איגוד ערים לאיכות הסביבה – מחלקה הפועלת במסגרת תאגיד המוקם בצו שר הפנים אותו מנהלת מועצה של נציגי הרשויות המקומיות שבתחום האיגוד. רשויות אלה גם מממנות את פעילות האיגוד.

נספח 7 לקול קורא 12815-2020 לתמיכה ביחידות סביבתיות לשנים 2021-2023, במסגרתו קיבלה היחידה תקציבים, מגדיר את המשימות של היחידה הסביבתית, עבור כל אחד מבעלי התפקידים בה. להלן תרשים המציג את בעלי התפקידים הנדרשים ביחידה הסביבתית והמשימות העיקריות הרלוונטיות לתחום המיחזור:

בעיריית בית שמש פועלת יחידה סביבתית אזורית לאיכות הסביבה "שורק" שהוקמה בשנת 1990 (להלן: "היחידה הסביבתית"). היחידה משותפת ל-4 רשויות מקומיות: בית שמש, אבו גוש, מטה יהודה ומבשרת ציון. היחידה כפופה ישירות לבית שמש ומספקת שירותים לרשויות הנוספות. היחידה הסביבתית מנחה גורמים שונים למניעת היווצרות והישנות מטרדים סביבתיים, מקדמת יוזמות לשמירת איכות הסביבה ומעלה את מודעות הציבור לנושא.

להלן הנושאים עליהם אמונה היחידה הסביבתית, כפי שעולה מאתר האינטרנט של היחידה: פסולת מוצקה, חומרים מסוכנים, שפכים, איכות אוויר, חינוך והסברה במוסדות חינוך ולקהל הרחב, הפעלת מרכז המבקרים במכון טיהור השפכים "שמשון", רעש ואקוסטיקה, מגזר חקלאי, תכנון סביבתי, רישוי עסקים – בדיקת היבטים סביבתיים והוצאת תנאים מיוחדים, תעשייה.

ביחידה הסביבתית 3 עובדים בלבד: מנהל היחידה, רכזת החינוך ורכזת חקלאות. עובדי היחידה הינם עובדי העירייה, כאשר 3 הרשויות הנוספות משתתפות בתקציב הפעלתה של היחידה. היחידה יושבת במשרדי מכון הטיהור בבית שמש.

רק רכזת החינוך עוסקת בתחום המיחזור כאשר במסגרת תפקידה אמונה על עריכת פעולות חינוך והסברה

והגשת מועמדות לקולות קוראים.

בעיריית בית שמש, על הטיפול בתחום המיחזור אמונה מנהלת מדור מיחזור באגף שפ"ע, אשר החלה את תפקידה בשנת 2022. עד שנת 2022, לא היה גורם עירוני אשר עסק בתחום המיחזור. במסגרת תפקידה, אמונה מנהלת מדור מיחזור על פיקוח אחר פעילות קבלני מיחזור הפסולת, מענה לפניית המוקד בנושאי מיחזור, וכן מסייעת בתכנון פרסום והדרכות למען הטמעת תחום המיחזור בקרב אוכלוסיית תושבי העיר.

ממצאים:

1. נמצא כי תפקיד רכז פסולת ביחידה אינו מאויש מזה כשנתיים, וזאת, למרות פרסום חוזר של מכרזים לאיוש התפקיד. יצוין כי העדר איוש של תקני היחידה הנדרשים בקולות הקוראים של המשרד להגנת הסביבה בנושאי היחידות הסביבתיות מפחית מכספי התמיכה שהעירייה יכולה לקבל.
2. מנהלת מדור מיחזור מבצעת בפועל את תפקיד המפקח כפי שאמור להיות במסגרת היחידה הסביבתית.
3. כפי שעולה מהפגישות שערכה הביקורת, העדר רכז פסולת היחידה לאיכות הסביבה פוגע בממשקי עבודה ושיתוף פעולה בין מדור מיחזור לבין היחידה הסביבתית בכל הנוגע לפעילות היחידה בעירייה בתחום המיחזור. כך למשל, בכל הנוגע לפרסום והסברה של תחום המיחזור- אף אחד מהגורמים לא פועל באופן אקטיבי בנושא, כאשר אפילו אתר העירייה אינו מעודכן ואינו כולל את זרמי המיחזור ומיקום כלל כלי האצירה הפזורים בעיר.
4. התייחסות מנהל היחידה לאיכות הסביבה: רכז פסולת ביחידה לאיכות הסביבה לא אויש למרות פרסום מכרזים לאיוש התפקיד מאחר והשכר המוצע למועמדים נמוך מאוד לבעלי תואר שני ואין ואף אחד מהמועמדים אינו מכון לעבוד בתנאים המוצעים.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר איוש תפקיד רכז הפסולת באמצעות מיקור חוץ, כפי שמאפשר קול קורא 12815 יחידה סביבתית: "ניתן לכלול בתוך 400% המשרה... ויועצים חיצוניים בחוזה עם היחידה המועסקים לפחות 30 שעות עבודה שבועיות (יועץ חיצוני כאמור לעיל יחשב כ- 100% משרה)".
2. מומלץ לבחון את נאותות השייך הארגוני של מדור מיחזור ואת האפשרות לדווח על מנהלת מדור המיחזור כחלק מעובדי היחידה הסביבתית במסגרת הקול הקורא.
3. עוד מומלץ כי העירייה תוודא כי היחידה הסביבתית עומדת בכל משימותיה, כפי שהוגדרו במסגרת הקול הקורא של המשרד להגנת הסביבה, ותפעל מול מנהלת מדור מיחזור בכל הנוגע לתחומים עליהם אמונה, ובכלל זאת, ייעוץ לעירייה בתחומי המיחזור השונים לטובת ייעול הפרדת הפסולת, עריכת פעולות חינוך והסברה בתחום, וכן מענה לקולות קוראים של המשרד להגנת הסביבה וגורמים נוספים. ראוי כי יחידות אלו יפעלו בשיתוף פעולה על מנת לקדם את תחום המיחזור בעיר.
4. בכל הנוגע לפרסום והסברה, הביקורת ממליצה כי היחידה הסביבתית תפעל בשיתוף מדור מיחזור להעלאת המודעות הציבורית בתחום, הן באמצעות פרסום באתר העירייה והן בדרכים אחרות כגון שלטי חוצות ופרוייקטים משותפים, וזאת על מנת להגדיל את שיעור ההפרדה במקור.

7. תקציב

התקציב הוא המסגרת הכלכלית לפעילותה של הרשות ומהווה גם כלי לניהולה על פי מטרות ויעדים. בנוסף, התקציב כולל הצהרת כוונות של הרשות לגבי מסגרת הפעילות הכספית שלה בשנת התקציב, ובעצם מבוסס על חתירה לאיזון, כלומר שסך כל ההוצאות לא יעלה על סך כל ההכנסות.

להלן נתוני התקציב והביצוע של הסעיפים בנוגעים למיחזור מתוך ספר התקציב של העירייה לשנת 2022 ומתוך כרטסות הנהלת החשבונות של העירייה:

2023		2022		2021		תיאור	סעיף תקציבי
ביצוע	תקציב	ביצוע	תקציב	ביצוע	תקציב		
הכנסות							
120,401	4,500	55,187	200,000	182,004	339,700	פחים כתומים- תמיר	1212300710
6,228	0					פינוי קרטון וטקסטיל	1212300221
הוצאות							
52,431	0					פינוי מחזור קרטון	1712300754
21,557	0					פינוי מחזור נייר	1712300755
140,343	0					פינוי פחים כתומים	1712300756

כל סעיפי ההוצאות וסעיף הכנסות אחד הנוגעים לקבלני מיחזור הפסולת, לא נכללו בתקציבי העירייה לשנים 2021-2022. בשנים הקודמות הוצאות תחום המיחזור נכללו בסעיף פינוי האשפה הכללי שמספרו 1712300750- "פינוי אשפה קבלן", כאשר רק במהלך שנת 2023 הופרד תחום המיחזור מהאשפה הרגילה.

להלן נתוני סעיף תקציבי זה לשנת 2023, תחשיב ההפרש הבין התקציב לביצוע והשוואתו לביצוע 3 סעיפי המיחזור שנוספו (מפורטים בטבלה לעיל):

2023		תיאור	סעיף תקציבי
ביצוע	תקציב		
27,292,975	27,600,000	פינוי אשפה קבלן	1712300750
307,025		הפרש בין תקציב לביצוע	
214,331		ביצוע 3 סעיפי המיחזור	

מנתוני הטבלה לעיל עולה כי העירייה לא השתמשה בכל תקציב המיחזור לשנת 2023, כאשר הוציאה 214,331 ₪ מתוך תקציב של 307,025 ₪.

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי בכרטסת מס' 1712300755 של פינוי מחזור נייר, כל ההוצאות שנרשמו בשנת 2023 נוגעות למימון פעילות הסברה וחינוך.

2. מבדיקת הביקורת את כרטיס ההכנסות מס' 1212300221 של פינוי קרטון וטקסטיל, נרשמו הכנסות בשנת 2023 שכותרתן "פינוי אשפה" שלא התקבלו מהקבלן רוזניר אשר משלם לעירייה עבור איסוף הטקסטיל.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר תכנון התקציב הנוגע למיחזור, ובכלל זאת, שימוש בסעיפי המיחזור הייעודיים בהתאם לתחום הנכלל בכל אחד מהם.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "הנושא עודכן והכרמסת תוקנה."

8. חוק עזר עירוני

רשויות מקומיות נוהגות להסדיר מגוון תחומים באמצעות חקיקת חוקי עזר עירוניים. חוקי העזר מאפשרים לרשות המקומית לקבוע את המדיניות בנושאים השונים במטרה לאפשר ביטוי להחלטות המקומיות במגוון רחב של נושאים.

חוקי עזר הינם אמצעי עיקרי העומד לרשות הרשויות המקומיות להסדרת חובות וזכויות בתחומיהן. חוקי עזר מהווים חקיקת משנה של החקיקה הראשית הכוללת את חוקי הכנסת ובכללן פקודות הרשויות המקומיות לסוגיהן.

בכל הנוגע לתחום המיחזור, ישנה חשיבות בחקיקת חוק עזר עירוני אשר יסדיר את טיפול העירייה במיחזור ומעורבות התושבים בהפרדת האשפה למיחזור, ובכלל זאת:

- הגדרת חובת העירייה לספק, להציב ולפנות מתקני מיחזור במגורי התושבים ופינות מיחזור באזורי מגורים ובאזורי תעשייה במקומות ייעודיים;
- הגדרת זרמי המיחזור כפי שנקבעו במדיניות העירונית;
- קביעת חובת השימוש במתקני המיחזור שהוצבו עבור התושבים;
- הגדרת אופן השלכת הפסולת למיחזור למתקני המיחזור, כגון קיפול קרטונים גדולים לצמצום נפחם;
- הטלת קנסות למפרי הוראות החוק.

דוח מבקר המדינה שכותרתו "טיפול רשויות מקומיות בפסולת לצורך מחזור" שפורסם בדצמבר 2011 ציין כי "הכללת נושא מיחזור הפסולת בחוק עזר היא בראש ובראשונה הצהרה על מדיניות הרשויות המקומיות בדבר מחויבותן לנושא זה והדבר אף נועד להקנות לרשויות כלים חוקיים לביצוע פעילות למיחזור פסולת. ראוי שהרשויות המקומיות יפעלו לקביעת הסדרים לאיסוף ולפינוי של פסולת למיחזור ולעגנם בחוקי העזר שלהן."

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי עיריית בית שמש לא חוקקה חוק עזר ייעודי לתחום המיחזור והפרדת הפסולת.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל לקידום חקיקת חוק עזר עירוני אשר יסדיר את תחום המיחזור, ובכלל זאת, מחויבות העירייה להליכי המיחזור בפני תושבי העיר, מדיניות העירייה בתחום המיחזור, זרמי המיחזור הנדרשים להפרדה על ידי התושבים וכדומה.

9. נהלים

נוהל הוא מסמך שאושר על ידי בעל תפקיד אחראי לפעילות הנדונה בו, מנוהל תחת שיטה לבקרת שינויים ומתאר, מגדיר או מתעד עקרונות, מדיניות, תפקידים, או פעילויות ותהליכי תכנון, תפעול ובקרה ואשר מתאר תהליך עבודה, שיטה או מבנה ארגוני. נהלי עבודה הינם כלי חשוב שנועד להבטיח התנהלות מיטבית תוך מתן אפשרות לפיקוח ובקרה להנהלת הרשות המקומית.

נוהל כולל בדרך כלל מבנה אחיד, מספר נוהל, תאריך עדכון ומספר מהדורה על מנת שניתן יהיה לעקוב אחר שינויים המבוצעים בו ומועדם. נוהל תקין אמור לכלול חמישה או שישה פרקים הכוללים בדרך כלל את הנושאים הבאים:

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי בעירייה לא קיימים נהלים המסדירים את תהליכי העבודה הפנימיים וההתנהלות בתחום המיחזור, ובכלל זאת תהליכי הצבת מתקנים לאיסוף פסולת למיחזור, אופן עריכת מעקב ובקרה אחר עבודת הקבלנים עימם התקשרה העירייה, מעורבות מנהלת אגף שפי"ע בתהליכי העבודה, ממשקי העבודה מול היחידה הסביבתית וכדומה.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תסדיר את תהליכי העבודה בתחום המיחזור באמצעות נהלי עבודה מסודרים וכתובים באופן שיאפשר עריכת מעקב ובקרה אחר התנהלות העירייה בתחום המיחזור וקידומו בעיר.

10. תוכנית אב

תוכנית אב היא מסמך אסטרטגי המרכז מספר תוכניות משנה, ומשקף מגמות פיתוח וחזון באופן מפורט ומקיף. מטרת קביעת תוכנית אב לרשות מקומית הינה גיבוש חשיבה כלל-מערכתית של גורמים שונים בעירייה ומחוצה לה לכדי תוכנית פעולה רב שנתית.

תוכנית אב לתחום המיחזור אמורה להתבסס על תחזיות היקפי האשפה בשטח הרשות ולהציע תכנון יעיל של כל מערך המיחזור והפיתוח הפיזי שלו בעיר. כל זאת במטרה להעניק שירותי מיחזור מתקדמים ומתאימים לתושבים כחלק מ"סל השירותים" שהעירייה מציעה, וכן למתג אותה כמקום של איכות חיים ואיכות סביבה שטוב לחיות בה, וכן להבטיח עמידה ביעדי המיחזור הקבועים בהוראות החוק.

בדוח מבקר המדינה בנושא "טיפול רשויות מקומיות בפסולת לצורך מיחזור" נכתב כי "תוכנית אב מקומית לתחום הפרדת פסולת למיחזור אמורה - כפועל יוצא מתכניות ארציות ומחוזיות - להתוות את המדיניות שנוקטת הרשות המקומית ואת המטרות שראשיה הציבו לעצמם בתחום זה. נוסף על כך עליה להתוות את הדרכים ליישום מדיניות זו ולשמש כלי בסיסי להקמת המערך להפרדת הפסולת שיוצרה בתחום הרשות המקומית. על בסיס זה ניתן להכין תכניות מפורטות להפרדת פסולת מסוגים שונים באזורים השונים של הרשות המקומית. מכאן שתוכנית האב היא אמצעי חיוני ליישום מדיניות מיחזור הפסולת ברשות המקומית".

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי העירייה לא ערכה תוכנית אב לתחום המיחזור.

המלצות:

1. מומלץ כי תיערך תוכנית אב עירונית רב שנתית בתחום המיחזור אשר עדיין בשלבי התפתחות בעיר. ראוי כי תוכנית זו תכלול יעדים ומטרות למען קידום תחום המיחזור בעיר.

11. תוכנית עבודה

על פי מדריך התכנון לרשויות מקומיות שפרסם משרד הפנים בינואר 2020 (להלן: "המדריך") תוכנית עבודה היא אוסף של משימות-פעולות שהיחידה מתכוונת לבצע כדי להשיג את יעדי האגף והרשות.

לכל משימה בתוכנית העבודה יש להגדיר:

יעד אסטרטגי ויעד אגפי

לוח זמנים לתחילת ביצוע המשימה וסיומה

מדד כמותי ויעד כמותי שבאמצעותם אפשר להעריך את מידת התקדמות ביצוע המשימה

עלות המשימה, סעיף תקציבי והכנסה צפויה ככל שקיימת

מנהלת מדור מיחזור עורכת תוכנית עבודה בקובץ אקסל לריכוז משימותיה השוטפות ברמת המדור, ולא ברמת האגף או המינהל.

הביקורת קיבלה את תוכנית העבודה של מנהלת מדור מיחזור לשנת 2023, להלן עיקריה:

מס"ד	משימה	זרם מיחזור	מועד לביצוע	סטטוס*
1	צביעת כל מכלי האצירה שנמצאים בשטח	זכוכית	סוף חודש יוני	בוצע
2	קבלה של מכלים חדשים לשכונות נוספות ולתגבור שכונות ישנות		15.06.23	בתהליך / בוצע חלקית
3	הצבת מכלים חדשים במקום מכלים שנשברו בשטח	נייר	22.6.23	בוצע
4	בדיקה בשטח של תקינות המכלים בשטח		מחכה לדוח בדיקה מהמפעל המייצר	בוצע
5	פריסה של מכלים חדשים בשכונות החדשות		30.6.23	בתהליך / בוצע חלקית
6	התקנת חיישנים במכלים		30.6.23	בוצע
7	החלפת הקרטוניה בנשיא 40	קרטון	18.6.23	בוצע
8	חיפוי כל הקרטוניות שבשטח		30.6.23	בוצע חלקית
9	פריסה של מכלים בשכונות החדשות	אריזות	30.6.23	בוצע
10	מיפויים / סידור השכונות הוצאת / הוזזת מכלים משכונות שיש בהם יותר מידי או לחלופין לא ממחזרים		להקים פינות מחזור במקום שהפחים יהיו זרוקים ברחוב ללא כל	בטיפול

מס"ד	משימה	זרם מיחזור	מועד לביצוע	סטטוס*
	בכלל.		תכלית.	
11	הצבת המכלים ברחוב דרך הרב ספקטור ובנחל איילון	פסולת אלקטרונית	20.6.23	בוצע
12	בדיקת תקינות של כל המכלים המוצבים בעיר כולל צביעתם	טקסטיל		בטיפול
13	לעבוד על ההסברה בצורה חזקה על מנת להעלות את איכות המחזור בעיר			בטיפול
14	להגיש את הדוח של שנת 2022 למשרד לאיכות הסביבה			בוצע
15	לבצע בדיקה לגבי הקול הקורא של פינות המחזור			בטיפול

* נכון למועד הביקורת, מרץ 2024

✓ נבדק ונמצא תקין

מנהלת מדור מיחזור מנהלת מעקב ובקרה באופן שוטף אחר משימותיה תוך הצבת יעדים ומעקב אחר ביצועם.

ממצאים:

1. אין תוכנית עבודה אגפית שנתית הכוללת את היעדים, המטרות והמשימות של התחומים עליהם אמון, ביניהם תחום המיחזור.

המלצות:

1. מומלץ כי אגף שפ"ע יערוך תוכנית אגפית שנתית שתכלול מטרות ויעדים ישימים הניתנים למדידה, מקושרי תקציב, תוך התייחסות לתחום המיחזור, וזאת על מנת לקדם את תחום המיחזור ולסייע למנהלת מדור מיחזור בהגדרת תחומי פעילותה ומשימותיה.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "קיימות תוכניות עבודה שבועית חודשית ושנתית. התוכניות השנתיות מאושרות ע"י מנהלת האגף / ראש מינהל. לאגף שפ"ע מדור מיחזור קיים תוכנית תפעולית עם יעדים מדידים מקושרי תקציב."

התייחסות הביקורת לתגובה:

הביקורת ביקשה לקבל את כל תוכניות העבודה של אגף שפ"ע לשנים 2021-2023, הנוגעות לתחום המיחזור. פרט לתוכנית העבודה הפרטנית של מנהלת מדור מיחזור המוצגת בדוח הביקורת, לא התקבלו תוכניות עבודה נוספות.

12. עמידה ביעדי המיחזור**12.1 יעדי המיחזור הקבועים בחוק לאיסוף ופינוי פסולת אריזות**

סעיף 2 לחוק המיחזור קובע כי "רשות מקומית רשאית, ואם הורה השר לפי סעיף 12- חייב, בכפוף להוראות כל דין ובהתאם להוראות תכנית-

(1) להקצות בתחומה, מקומות להקמת מרכזי מיחזור ולהתקין, בין בעצמה ובין על ידי אחרים, מתקני מיחזור ומכלים יעודיים ;

(2) לקבוע בחוק עזר הסדרים לאיסוף ופינוי פסולת למיחזור בתחומה, כין כאמור בפסקה (1) ובין בדרך של הסדר אחר".

בסעיף 6 לתקנות המיחזור, נקבע כי "ראש הרשות המקומית ידווח לשר, בחודש ינואר של כל שנה או במועד אחר שיקבע השר לאותה רשות מקומית, על כמות הפסולת שלה, לפי טופס 1 שבתוספת".

"כמות הפסולת" מוגדרת בתקנות מיחזור כ"אשפה ופסולת למיחזור שרשות מקומית אספה ופינתה במשך שנה מתחומה לאתר לסילוק פסולת למיחזור, ושמשקלה נקבע בטונות בכניסה לאתר לסילוק פסולת".

סעיף 3 לתקנות המיחזור קובע את אחוז הפסולת שעל כל רשות מקומית לפנות למיחזור. החל משנת 2008 יש למחזר לכל הפחות, 25% מכמות הפסולת העירונית.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2021 אחוז המיחזור במחוז ירושלים, אליו שייכת עיריית בית שמש, עמד על 34.3%.

להלן טבלה המפרטת את דיווחי העירייה למשרד להגנת הסביבה עבור השנים 2021-2022 :

שנה	סך הכל פסולת (טון)	פסולת שהועברה ישירות למיחזור (טון)	פסולת שמוחזרה בתחנת מעבר (טון)	כמות פסולת להטמנה (טון)	אחוז מיחזור	אחוז הטמנה
2021	74,658	2,494	45	72,118	3.4%	96.6%
2022	76,974	591	0	76,383	0.8%	99.2%

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי בניגוד להוראות תקנות המיחזור, העירייה לא עמדה ביעד של 25% מיחזור מכמויות הפסולת השנתית בשנים 2021-2022, כאשר אחוז המיחזור אף במגמת ירידה.
2. בשנת 2021 מרבית המיחזור שנעשה מקורו בהפרדה במקור, ואילו בשנת 2022 הייתה ירידה משמעותית כך שהמיחזור במקור ירד לכרבע ובתחנת המעבר כלל לא מוחזרה פסולת.
3. יצוין כי שיעור המיחזור לשנת 2022 בעירייה העומד על כ-0.8% נמוך משמעותית משיעור המיחזור במחוז ירושלים אליו היא שייכת העומד על כ-34.3%. הדבר מעיד על היקף נמוך מאוד של הפרדת פסולת. כלומר, העירייה כמעט ולא ממחזרת פסולת על סוגיה השונים.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תבחן באילו דרכים ניתן לשפר את אחוזי המיחזור השנתיים באופן בו תעמוד בהוראות תקנות המיחזור ותגיע ליעד של 25% מיחזור מכמות הפסולת השנתית.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "בשנת 22 אגף שפ"ע קיבל את התפעול והבקרה של המיחזור בעיר. החל משנת 23 נפרסו כל הפלטפורמות של המיחזור ברחבי העיר. הגדלת המיחזור הינו ש"פ של מחלקת א. הסביבה וחינוך. אנו הקצאנו תקציב לפעילויות בשיתוף הקהילה והן מבוצעות שנה שניה."

12.2 יעדי המיחזור הקבועים בחוק למיחזור פסולת אלקטרונית

פסולת אלקטרונית היא פסולת מזהמת ומסוכנת שאסור לה להגיע למשרפות ולמזבלות ציבוריות. אם היא מושלכת בשטח הפתוח, המתכות הכבדות - כגון כספית, עופרת וניקל - עלולות לזלוג ממנה לקרקע ולמים ולזהם אותם. בישראל מייצרים מדי שנה בין 130-160 אלף טונות של פסולת כזו - 3% מסך כל הפסולת המוצקה, שאחראית לכ-70% מהרעלים המסוכנים.

החוק לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני ובסוללות, התשע"ב-2012 (להלן: "חוק למיחזור פסולת אלקטרונית") נכנס לתוקף ביום 1.3.2014. מטרתו של חוק זה:

- לקבוע הסדרים לטיפול סביבתי בציוד חשמלי ואלקטרוני.
- לעודד שימוש חוזר בציוד חשמלי ואלקטרוני.
- לצמצם את כמות הפסולת האלקטרונית שמוצרת מציוד חשמלי ואלקטרוני.
- להקטין את ההשפעות הסביבתיות והבריאותיות השליליות של ציוד חשמלי ואלקטרוני.

את מטרתו כאמור מבקש החוק להשיג באמצעות כל אלה:

"(1) הטלת אחריות מורחבת על יצרנים ויבואנים של ציוד חשמלי ואלקטרוני ושל סוללות ומצברים, לביצוע מיחזור מוכר של פסולת ציוד וסוללות, לרבות קביעת יעדים מחייבים למיחזור כאמור, והסדרת גופי יישום מוכרים שיפעלו בשםם של היצרנים והיבואנים האמורים;

(2) הטלת אחריות על אחראים לפינוי פסולת לבצע הפרדה ואיסוף של פסולת ציוד וסוללות מהמגזר הביתי, וקביעת איסור על השלכה ופינוי של פסולת ציוד וסוללות, שלא בהתאם להסדרים הקבועים בחוק זה;

(3) הטלת אחריות על משווקים של ציוד וסוללות לקבל מקונים פסולת ציוד וסוללות מהמגזר הביתי;

(4) הפעלה של מרכזים לפסולת ציוד וסוללות, ושל מיתקנים לטיפול בפסולת ציוד וסוללות;

(5) קביעת איסור הטמנה של פסולת ציוד וסוללות."

להלן סוגי הפסולת הנאספים בהתאם להוראות החוק למיחזור פסולת אלקטרונית:

החוק למיחזור פסולת אלקטרונית קבע יעדי מחזור כלליים וייחודיים שעלו בהדרגה עם השנים, עד שנקבעו באופן סופי בשנת 2021:

שנה	יעד מחזור פסולת אלקטרונית	אחוז מיחזור נדרש מכלל הפסולת ברשות*
2014	15%	0.45%
2015	20%	0.60%
2016	25%	0.75%
2017	30%	0.90%
2018	35%	1.05%
2019	40%	1.20%
2020	45%	1.35%
2021	50%	1.5%

*מחושב לפי 3% פסולת אלקטרונית.

להלן נתוני מיחזור הפסולת האלקטרונית של עיריית בית שמש בשנים 2021-2022:

שנה	2021	2022
פסולת אלקטרונית (טון)	0	0
סך הכל פסולת (טון)	74,658	76,974
אחוז מיחזור בפועל מכלל הפסולת	0%	0%
אחוז מיחזור נדרש מכלל הפסולת	1.35%	1.5%

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי העירייה לא פעלה למיחזור פסולת אלקטרונית בשנת 2022, וזאת למרות שהעירייה התקשרה עם תאגיד מאי למיחזור פסולת אלקטרונית ביום 1.8.2021 במסגרת מכרז 58/20.

המלצות:

1. מומלץ כי העירייה תפעל למען הגברה שיעורי מיחזור הפסולת האלקטרונית אשר לאחרונה החלה העירייה במיחזורה, וזאת באמצעות פעולות חינוך והסברה ואף פרסום באתר העירייה וברשתות החברתיות למען

העלאת מודעות התושבים בנושא.

תגובת מנהלת אנף שפ"ע: "בשנת 2023 נחתם חוזה עם תאגיד מאי כיום ברחבי הערי פרוסים 2 מכלים . ואנו נמצאים בסיום הממעת הפוליגונים של פרויקט איסוף מהבית."

13. מדיניות הפרדה במקור

13.1 כללי

במסגרת הפרדה במקור נדרשים התושבים להפריד את הפסולת לזרמים ייעודיים, כך שרק אשפה שאינה ניתנת למחזור, תיזרק לפח האשפה ומשם תועבר לתחנת המעבר ולמטמנה.

הפרדת הפסולת במקור מאפשרת למחזור חומרים שמהם ניתן לייצר חומרי גלם ומוצרים חדשים. כך, ניתן להפחית את כמות הפסולת המוטמנת הפוגעת בסביבה וגם לחסוך בייצור של חומרים חדשים.

הרשויות המקומיות רשאיות לקבוע לפסולת האריזות אחד מהסדרי ההפרדה הבאים:

במסגרת הסדר זה יוצבו כלי אצירה ייעודיים לפסולת אריזות של מיכלי זכוכית, קרטון ונייר, פלסטיק ומתכת.

במסגרת הסדר זה, יוצב כלי אצירה ייעודי עבור פסולת אריזות (פח כתום), וזאת לצד כלי אצירה ייעודי לפסולת יבשה אחרת וכלי אצירה ייעודי לפסולת רטובה (בהסדר שלושה זרמים), או לצד כלי אצירה ייעודי לפסולת מעורבת (בהסדר פסולת אריזות).

במסגרת הסדר זה יהיו שני כלי אצירה ייעודיים, אחד עבור פסולת אריזות מעורבת עם פסולת יבשה אחרת, והשני עבור פסולת רטובה. תהליך ההפרדה של פסולת האריזות יושלם במקרה זה בתחנת המעבר אליה יגיע הפח ה"יבש".

במסגרת הפרדה במקור נדרשים התושבים להפריד את הפסולת לזרמים ייעודיים, כך שרק מה שלא ניתן למחזור, עובר לפח האשפה ומשם לתחנת המעבר ולמטמנה.

הפרדת הפסולת במקור מאפשרת למחזור חומרים שהם בעלי ערך מאחר שניתן לייצר חומרי גלם ומוצרים חדשים. בכך, ניתן להפחית את כמות הפסולת המוטמנת הפוגעת בסביבה וגם לחסוך בייצור של חומרים חדשים.

בעיריית בית שמש נבחר הסדר ההפרדה במקור השני – פסולת אריזות.

פח ירוק – כל מה שלא מתאים לשאר הפחים

פח כתום – אריזות פלסטיק, מתכת וקרטוני משקה, למעט זכוכית וקרטון

כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, קיימת שונות בין השכונות בעיר בנוגע לכלי האצירה המוצבים ברחביהן כאשר לכל שכונה פוטנציאל מיחזור שונה בהתאם לאופי האוכלוסייה השוכנת בה.

ישנן שכונות בהן לא נעשה שיתוף פעולה של התושבים בכל הנוגע למיחזור, ואף נתקלו בוונדליזם כנגד הפחים הכתומים- כתוצאה מכך הם לא מוצבים בכל שכונות העיר.

הפחים הכתומים מוצבים לפי מפתח של פח אחד ל-40 משפחות, ועל כן לא ממוקמים בתוך הבתים אלא ברחובות עצמם. נוסף על כך, פזורים ברחבי העיר פחים כחולים למיחזור נייר, פחים סגולים למיחזור זכוכית, קרטוניות, פחים למיחזור טקסטיל ופחים למיחזור פסולת אלקטרונית.

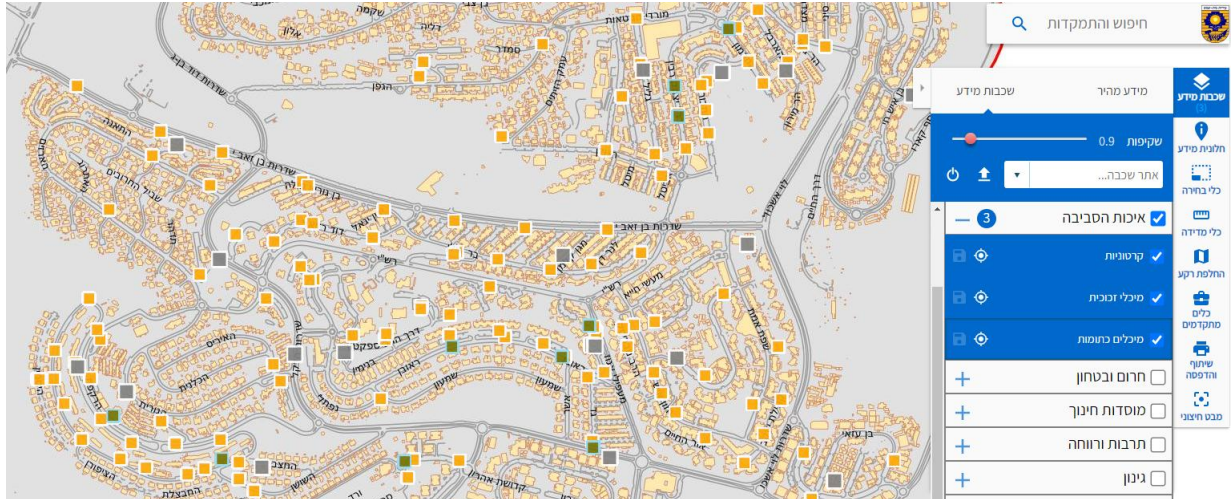
13.2. פריסת כלי האצירה למיחזור

13.2.1. מתקני המיחזור

על מנת למחזר את הפסולת הנאספת בתחומי הרשויות המקומיות, יש להפריד את הפסולת, ככל הניתן, טרם איסופה. הגורם העיקרי אשר יכול לסייע בהפרדת הפסולת הינו הציבור, שכן, הפרדה במקור (הפרדת הפסולת מראש לכלי אצירה ייעודיים), מאפשרת העברתה למיחזור באופן מיידני ללא צורך בעלויות הפרדה נוספות.

על מנת להבטיח הפרדה מקסימאלית במקור, יש לפרסם לציבור את מיקומי מתקני המיחזור באופן נגיש שיאפשר לכל תושב לאתר בקלות את מתקני המיחזור בקרבתו.

הביקורת בדקה במפת ה-GIS העירונית האם מיקומם של פחי המיחזור בזרמים השונים ברחבי העיר מפורסם באופן נגיש לתושבים. הביקורת מצאה כי מפת ה-GIS העירונית כוללת מיקומם של פחי מיחזור עבור 3 זרמים- קרטוניות, פחים כתומים (אריזות) ופחים סגולים (זכוכית):

הביקורת ביקשה לקבל את רשימת מתקני המיחזור ומיקומיהם הפרוסים ברחבי העיר. הביקורת קיבלה קובץ אקסל שכותרתו "תוכנית מיחזור עירונית" הכולל את הגיליונות הבאים (להלן: "תוכנית המיחזור"):

- **מסד נתונים** - תמונת מצב של מספר פחי המיחזור בעיר מכל זרם מיחזור בחלוקה לשכונות;
 - **סטטוס תוכנית עבודה** - טבלה המחולקת לזרמי המיחזור לפי חודשים המציגה את התכנון מול הביצוע בנוגע לפינוי, כשירות ונתוני מיחזור. יצוין כי נתונים רבים לא מולאו בטבלה.
 - **פסולת אלקטרונית** - מיקום 2 מיכלים;
 - **טקסטיל** - מיקום וימי פינוי של 11 מיכלים;
 - **גניזה** - מיקום וימי פינוי של 27 מיכלים;
 - **אריזות** - מיקום וימי פינוי של 345 מיכלים;
 - **זכוכית** - מיקום וימי פינוי של 42 מיכלים, כולל מספרי ברקוד;
 - **נייר** - מיקום וימי פינוי של 169 מיכלים;
 - **קרטוניות** - מיקום וימי פינוי של 25 קרטוניות, כולל מספרי ברקוד.
- להלן טבלה המציגה את מספר מתקני המיחזור של כל הזרמים, על פי תוכנית המיחזור העירונית:

קבלן	ימי פינוי	מס' כלי אצירה	זרם מיחזור
אינפיניה	א, ג, ה	25	קרטון
נגב אקולוגיה	ד' פעם בשבועיים	169	נייר
	ג	27	גניזה
תאגיד תמיר	4 פינויים בשנה	42	זכוכית
יראב	ד	345	אריזות

זרם מיחזור	מס' כלי אצירה	ימי פינוי	קבלן
טקסטיל	11	ג	רוזניר
פסולת אלקטרונית	2	בהתאם לצורך	תאגיד מאי

ביום 5.3.2024 ערכה הביקורת סיור במרכזי המיחזור ברחבי העיר לבדיקת קיום כל כלי האצירה השונים ורמת הניקיון. להלן טבלה המציגה את הכתובות בהן סיררה הביקורת וכלי האצירה שהיו בהם:

מס"ד	שכונה	רחוב	תמונה	מתקני המיחזור				
				אריזות	נייר	קרטון	טקסטיל	זכוכית
1	הוותיקה	הארבל 2		✓	✓	✗	✗	✓
2	הוותיקה	מעפילי אגוז		✓	✓	✓	✗	✗
3	הוותיקה	מעפילי אגוז פינת ראובן		✓	✓	✗	✗	✗
4	הוותיקה	ראובן		✓	✓	✓	✗	✓
5	הוותיקה	ראובן		✓	✓	✗	✗	✗
6	רמה א'	דולב בסט מרקט		✓	✓	✗	✓	✓

מתקני המיחזור					תמונה	רחוב	שכונה	מס"ד
זכוכית	טקסטיל	קרטון	נייר	אריזות				
✓	✗	✗	✓	✓		דולב 7	רמה א'	7
✓	✗	✗	✓	✓		דולב 60	רמה א'	8
✗	✗	✓	✗	✓		קליין 27	נווה שמיר	9

ממצאים:

- מבדיקת הביקורת עולה כי מפת ה-GIS העירונית אינה כוללת את כל הפחים של זרמי המיחזור השונים, ובכלל זאת, נייר, טקסטיל ופסולת אלקטרונית. המשמעות הינה כי לא קיים מידע זמין ונגיש לתושבי העיר בדבר מיקום מתקני מיחזור אזוריים של זרמים אלו.
- הביקורת בדקה את נתוני כלי האצירה על פי תוכנית המיחזור העירונית שקיבלה ממנהלת מדור מיחזור והשוותה אותם לנתונים המפורסמים באתר תאגיד תמיר בטבלת "סטטוס רשויות מקומיות". בבדיקה נמצא כי מספר הפחים הכתומים אינו תואם לנתוני התאגיד, ולנתוני הפחים כפי שנקבעו בהסכם עם קבלן הפינוי:

זרם מיחזור	תוכנית המיחזור	נתוני תאגיד תמיר	לפי ההסכם
אריזות	345	400-3 קוב'	1,100-360 ליטר

- בסיוור הביקורת עלה כי ישנם מקומות רבים בהם מוצבים מספר פחי מיחזור, ללא שהמיקום הוגדר כמרכז מיחזור וללא שהמקום נתחם באופן כלשהו. כתוצאה מכך, הפחים ממוקמים על המדרכות ולעיתים במרחקים מסוימים זה מזה, למשל, מס' 4 ו-6 בטבלה לעיל בהם יש 4 פחי מיחזור מסוגים שנים.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תעדכן את הנתונים אודות מיקום כל סוגי פחי המיחזור השונים במפת ה-GIS העירונית ותעדכנם מעת לעת, וזאת על מנת לאפשר לתושבים גישה נוחה לאיתור פחי המיחזור השונים וכן על מנת לעודד את האוכלוסייה למחזור פסולת מסוגים נוספים שאינה מופרדת במסגרת 2 פחי ההפרדה המוצבים במקום מגוריהם.
2. ראוי כי המידע באתר העירייה המיועד לשימוש התושבים יהיה מעודכן ויכלול פירוט אודות כל מתקני המיחזור הקיימים בפועל.
3. עוד מומלץ כי תיערך בדיקת הנתונים ועדכונם מול תאגיד תמיר בדבר מספר הפחים הכתומים המוצבים בעיר למיחזור פסולת האריזות.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע להמלצה מס' 1: "בשנת 23 נכנסו ל GIS שכבות של כתום / זכוכית / וקרטון."

התייחסות הביקורת לתגובה:

הביקורת המליצה להוסיף שכבות נוספות למפת ה-GIS העירונית שישקפו את מיקומיהם של שאר זרמי המיחזור, ובכלל זאת, נייר, טקסטיל ופסולת אלקטרונית.

13.2.2. מרכזי המיחזור

ברשויות רבות נהוג להקים מרכזי מיחזור המרכזים בתוכם מספר כלי אצירה שונים לזרמי המיחזור הייעודיים, מתוך מטרה להקל על התושבים ולעודד אותם למחזור- דבר אשר מגדיל את שיעור המיחזור במקור. ריכוז כל זרמי המיחזור במקום אחד מנגיש את אפשרויות המיחזור לתושבים.

ברחבי העיר ישנם 2 מרכזי מיחזור שהוקמו עד למועד הביקורת.

כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, מרכזי המיחזור הקיימים בעיר אינם תחומים כפינות מיחזור ייעודיות. העירייה הגישה מועמדותה לקול קורא של המשרד להגנת הסביבה בנושא על מנת לקבל תקציבים להקמת מרכזי מיחזור נוספים בעיר.

ביום 5.3.2024 ערכה הביקורת סיור במרכזי המיחזור ברחבי העיר לבדיקת קיום כל כלי האצירה השונים ורמת הניקיון. להלן טבלה המציגה את כלי האצירה שהיו אמורים להיות מוצבים בכל מרכזי מיחזור על פי תוכנית המיחזור שנמסרה לביקורת והשוואתה למפת ה-GIS העירונית, לעומת כלי האצירה שמצאה הביקורת כי מוצבים בפועל:

מס"ד	כתובת	מקור	אריזות	נייר	קרטון	טקסטיל	זכוכית	פסולת אלקטרונית
2	ראובן 7 (מרכז מסחרי שיינפלד)	רשימת מרכזי המיחזור	✓	✓	✓	✗	✓	✓
		GIS	✗		✗		✗	
		בפועל	✓	✓	✓	✗	✓	✓

פסולת אלקטרונית	זכוכית	טקסטיל	קרטון	נייר	אריזות	מקור	כתובת	מס"ד
✓	✓	✗	✗	✓	✓	רשימת מרכזי המיחזור	נחל איילון פינת נחל נועם	3
	✓		✗		✓	GIS		
✓	✓	✗	✗	✓	✓	בפועל		

ממצאים:

1. מהשוואת תוכנית המיחזור לנתוני מפת ה-GIS העירונית ומרכזי המיחזור בשטח בפועל, עולה כי מפת ה-GIS אינה משקפת נאמנה את הפחים הנמצאים בשטח.
2. לא קיים שילוט בכניסה למרכזי המיחזור, כך שבמרכז המיחזור בנחל איילון התחום בחומת אבן, לא ניתן לדעת כי קיים מרכז מיחזור במקום. להלן תמונה של הכניסה למרכז המיחזור:

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תסדיר מרכזי מיחזור נוספים בתחום העיר, כאשר כל מרכז מיחזור יהיה תחום, מסודר ויכלול שילוט והסברה ייעודיים. להלן דוגמאות נוספות למרכזי מיחזור הקיימים ברשויות אחרות:

דוגמא מאשקלון:

דוגמא מראשון לציון:

דוגמא מחיפה:

2. עוד מומלץ כי העירייה תוסיף למפת ה-GIS העירונית את כל זרמי המיחזור, וכן כי תעדכן את מיקום כלי האצירה הפזורים בשטחה בהתאם למצב בפועל.

התייחסות מנהלת אגף שפ"ע: "הזמן שילוט."

13.3 פעולות חינוך והסברה

היוזמה לחקיקת חוק הארזיות נבעה מהמצב החמור שנוצר עקב הכמויות האדירות של ארזיות מסוגים שונים שהושלכו כפסולת, כאשר המיחזור הוא הפתרון היעיל ביותר למצב זה.

בכדי לרתום את הציבור להפרדת הפסולת ובכך להגדיל את כמויות האשפה המועברת למיחזור, על הרשות המקומית לקיים פעולות חינוך, הסברה ועידוד לציבור המתגורר בתחומן, וזאת בהתאם למדיניות העירונית שנקבעה על ידי הועדה לאיכות הסביבה.

בעיריית בית שמש פעולות החינוך וההסברה נערכות על ידי היחידה האזורית לאיכות הסביבה אשר אמונה, בין היתר, על הסברה במסגרות החינוך בפועל.

היחידה הסביבתית מפעילה מרכז מבקרים במכון טיהור השפכים "שמשון" אשר משמש כמרכז הסברה והדרכה לנושאי איכות סביבה בכלל ולנושא המים טיהור השפכים בפרט. כפי שנמסר לביקורת על ידי רכזת החינוך של היחידה, בשנת 2023 ביקרו במרכז כ-3,300 איש.

בנוסף לכך, היחידה הסביבתית עורכת פעילויות חינוך והסברה במוסדות חינוך ובארגונים נוספים, תוך שימוש בתקציבי המשרד להגנת הסביבה.

הביקורת ביקשה לקבל פירוט אודות כל פעולות חינוך והסברה בתחום המיחזור שהתקיימו בבית שמש בשנים 2021-2023. הביקורת קיבלה את הפעילויות שנערכו בשנת 2023 בלבד, מאז כניסתה לתפקיד של רכזת החינוך ביחידה הסביבתית. להלן טבלה המציגה את הפעילויות שנערכו:

מס"ד	נושא	פירוט
1	הדרכות בבתי הספר (ע"י רכזת החינוך)	הדרכות בנושאי איכות הסביבה בכלל ונושא המחזור בפרט. במהלך השנה נערכו הדרכות בכ-25 בתי ספר, שעתיים בכל כיתה, בסך הכל כ-100 שעות הוראה. נעשה שימוש בהדרכות במזוודה "טביעת כף רגל פחמנית", הפחתת שימוש במשאבי טבע והקניית נושא איכות הסביבה.
2	חינוך סביבתי- הדרכות בבתי ספר ובגני ילדים (ע"י 2 ספקים חיצוניים)	48 גני ילדים ו-10 בתי ספר ב-18 כיתות- פעילויות בנושאי איכות הסביבה, וכן בנושא המיחזור.
3	הדרכות בבית הקשיש (ע"י רכזת החינוך)	שלושה מפגשים, 6 שעות הדרכה. נעשה שימוש במשחק איכות הסביבה הכולל בתוכו את נושא המחזור.
4	פרויקט יום הולדת בגינה	10 מפגשים, שעתיים כל מפגש, 20 שעות הדרכה בסך הכל. ההדרכות נערכו בגינות שונות במהלך 10 ערבים. נעשה שימוש במשחק איכות הסביבה הכולל בתוכו את נושא המחזור.

כפי שנמסר לביקורת על ידי רכזת החינוך ביחידה הסביבתית, לאור העובדה כי בשנת 2022 תפקידה לא היה מאויש, לא נערכו פעילויות לחינוך והסברה בעירייה מטעם היחידה. לקראת סוף שנת 2023, התקבלה החלטה על ידי ראש מינהל תפעול כי תכנון פעילויות החינוך וההסברה בשיתוף תאגידי המיחזור תמיר ומאי ובהשתתפותם בתקציבים, ייערכו על ידי היחידה הסביבתית.

כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, בחודש מאי 2022 העירייה ערכה יום ניקיון בסימן המיחזור במסגרתו נערך הפנינג בשני פארקים מרכזיים בעיר- פארק התפוח בעיר הוותיקה ופארק ירמות בשכונת רמה ג'. ההפנינג כלל הופעות ועבודות יצירה מפריטים ממוחזרים על מנת להעלות את המודעות הציבורית.

ממצאים:

1. נמצא כי העירייה אינה עורכת פעולות למען פרסום והסברה לציבור התושבים הנוגעים לתחום המיחזור, פרט לפעולות החינוך המתקיימות בבתי הספר ובמסגרות אחרות. בהתאם לכך, אתר העירייה אינו כולל מידע עדכני ורלוונטי לתחום המיחזור, לרבות הכתובות העדכניות של כלי האצירה של זרמי המיחזור השונים. צילומי מסך מאתר העירייה מצורפים בנספח ב'- מיחזור באתר העירייה.

המלצות:

1. לאור העובדה כי בשנת 2022, עקב חוסר איוש תפקיד רכזת החינוך, לא נערכו פעילויות חינוך והסברה בתחום המיחזור כלל, מומלץ כי ייערכו תוכניות רב שנתיות אשר ניתן יהיה לממש חלקן גם בהעדר רכז חינוך ביחידה באופן זמני.

2. לאור שיעור ההפרדה במקור הנמוך המעיד על חוסר מודעות ציבורית בתחום המיחזור, מומלץ כי העירייה תפעל למען עריכת תוכנית פרסום והסברה לתחום המיחזור אשר תכלול, בין היתר, עדכון ופרסום אתר העירייה, פרסום ברשתות חברתיות ובמקומות נוספים, שלטי חוצות, פעילויות לציבור הרחב (דוגמת יום הניקיון שנערך בשנת 2022) ועוד.

13.4. שיעור ההפרדה במקור

הפרדה במקור (הפרדת הפסולת מראש לכלי אצירה ייעודיים), מאפשרת העברתה למיחזור באופן מיידי ללא צורך בעלויות שינוע ומיון נוספות. הקמה ותפעול של מערכת הפרדה במקור הופכת, בעקבות הטלתו של היטל ההטמנה, לכדאית מבחינה כלכלית. העלייה הצפויה בעלויות ההטמנה והשינוע בשנים הקרובות, תעצים עוד יותר את הכדאיות הכלכלית להפרדת פסולת במקור.

היקפי ההפרדה במקור נקבעים בעיקר על ידי מידת שיתוף הפעולה של התושבים כתוצאה ממודעות הציבור לחשיבות תחום המיחזור.

להלן טבלה המציגה את נתוני ההפרדה במקור לעומת ההפרדה בתחנת המעבר, בחלוקה למחוזות, על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2021:

מחוז	סך הכל פסולת (טון)	כמות פסולת שמוחזרה (טון)	מכלל הפסולת		אחוז המיחזור הכולל
			אחוז הפרדה בתחנת המעבר	אחוז הפרדה במקור	
ירושלים	705,478	242,158	29.1	5.2	34.3
הצפון	1,026,986	155,974	10.5	4.7	15.2
חיפה	701,896	177,495	21.0	4.2	25.3
המרכז	1,515,290	333,500	13.5	8.5	22.0
תל אביב	1,047,667	367,925	27.8	7.3	35.1
הדרום	921,090	131,492	8.4	5.9	14.3
אזור יהודה ושומרון	233,555	37,180	10.7	5.2	15.9
סך הכל	6,151,962	1,445,724	17.2	6.3	23.5

כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, כ-27% מסך הפסולת שמוחזרה בישראל בשנת 2021, (כלומר 6.3% שהופרדה במקור מתוך 23.5% שמוחזרה) הופרדה במקור.

הביקורת ביקשה לבדוק את אחוז ההפרדה במקור של הפסולת בעיריית בית שמש. להלן טבלה המפרטת את סך כל הפסולת, כמות הפסולת שהופרדה במקור ואחוז ההפרדה במקור, עבור השנים 2021-2022, על פי הדיווחים שהוגשו למשרד להגנת הסביבה:

מתוך הפסולת שהועברה למיחזור		מכלל הפסולת		כמו הפסולת שהועברה למיחזור ע"י תחנת המעבר (טון)	כמות הפסולת שהופרדה במקור (טון)	סך כל הפסולת שהועברה למיחזור (טון)	סך כל הפסולת (טון)	שנה
אחוז הפרדה בתחנת המעבר	אחוז הפרדה במקור	אחוז הפרדה בתחנת המעבר	אחוז הפרדה במקור					
2%	98%	0.06%	3.3%	45	2,494	2,539	74,658	2021
0%	100%	0%	0.8%	0	591	591	76,974	2022

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי מרבית המיחזור הנערך בעיר נעשה במיחזור במקור על ידי התושבים, כאשר שיעורי המיחזור בתחנת המעבר ירודים ביותר.
2. עוד עולה כי בשנת 2022 שיעור המיחזור שמקורו כאמור בהפרדה במקור ירד משמעותית, כך ששיעור המיחזור הכולל עמד על 0.8%.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי ייקבעו יעדים להיקפי ההפרדה במקור במסגרת קביעת המדיניות העירונית בתחומי איכות הסביבה בכלל ובתחום המיחזור בפרט. ראוי כי במסגרת קביעת יעדים אלו, יוגדרו אמצעים לשיפור היקפי ההפרדה במקור ולהירתמות התושבים לכך, דוגמת פעולות הסברה וחינוך רחבות יותר להגברת השיח הציבורי בתחום.
2. עוד מומלץ כי תיערך בחינה בדבר שיעורי המיחזור הנמוכים (ואף אפסיים בשנת 2022) בתחנת המעבר לצורך הגדלת היקפי המיחזור בצירוף למיחזור במקור שמקורו בסיוע התושבים.

14. טכנולוגיה ומערכות ממוחשבות**14.1 כללי**

השימוש במערכות מידע ואמצעים טכנולוגיים הכרחי לפעילות השוטפת של כל ארגון, לרבות רשות מקומית. מערכת המידע מאפשרת תיעוד ומעקב אחרי הבקשות המוגשות, לוחות הזמנים והטיפול בהן, מניעת טעויות אנוש וכן, מתן שירות הולם.

מבקר המדינה, בדוח על הביקורת בשלטון המקומי, ביקורת מערכתית- פינני פסולת ברשויות המקומיות והטמנתה, התשפ"ב-2022 (להלן: "דוח מבקר המדינה 2022"), מציין כי "שימוש בכלים טכנולוגיים האוספים מידע ומנטרים אותו, מאפשר למקבלי החלטות לקבל תמונת מצב עדכנית ומבוססת נתונים בזמן אמת ומסייע לייעל תהליכים בערים."

מבקר המדינה מציג מספר כלים טכנולוגיים העומדים לרשותן של הרשויות המקומיות בכל הנוגע לפינוי פסולת:

מערכת ניהול נתונים ומידע על הפסולת

המערכות מאפשרות לאסוף ולנתח מידע אודות מיקום, לוחות הזמנים של הרכבים לאיסוף הפסולת ומסלולם, משקל הפסולת שנאספה ופונתה, ריכוז תשלומים ועלויות, ניהול מלאי ציוד, היסטוריית איסוף לפי משקי בית, צילומים של קבלני הפינוי והציוד, קשר עם צוות הפינוי, משוב מהתושבים ותלונותיהם.

לצורך איסוף המידע ועיבודו משולבים במערכת המידע כלים טכנולוגיים נוספים המתקשרים איתה ומעבירים לה נתונים - עמדת שקילה עירונית, מערכת איתור במשאיות הפינוי, חיישנים, מצלמות ויישומונים (אפליקציות) למכשירים הניידים.

על פי דוח מבקר המדינה 2022, בדיקה של המשכ"ל (החברה למשק וכלכלה - חברת בת של השלטון המקומי) בערים שבהן מותקנת מערכת ניהול העלטה כי השימוש בה מפחית בכ-30% את תדירות הפינויים, מפחית את העומס בכביש ואת זיהום האוויר.

חיישנים במכלי האצירה וקוראי חיישנים במשאיות פינוי הפסולת

חיישנים המותקנים בתוך מתקני אצירה מאפשרים לשדר מידע על תכולת הפח מבחינת כמות, טמפרטורה ולחות של האשפה ומידע על מועד ריקון הפח בפועל. על משאית האיסוף מותקן קורא חיישנים שמאפשר העברת מידע ביחס לאיסוף כל כלי אצירה.

על פי דוח מבקר המדינה 2022, בדיקה של המשכ"ל העלתה כי כל חיישן המותקן באחד הפחים המוטמנים בעיר חוסך כ-3,000 ש"ח בשנה, והתשלום עבור התקנת החיישנים והחלפתם כלול במכרז עם הקבלן.

מצלמות על משאיות הפינוי

שימוש במצלמות מאפשר בקרה על משאיות הפינוי ועל טיב העבודה המבוצעת לצד בקרה על התושבים בכל הקשור לסוג הפסולת המושלכת לפחים ייעודיים.

מערכת איתור על משאיות הפינוי

מערכת איתור המותקנת על המשאית מאפשרת חיבור למערכת ניהול הפסולת ומספקת למערכת מידע בזמן אמת על מיקום המשאית, על מועד הפינוי ועל מסלול הנסיעה. המערכת שולחת התראות על חריגות, ומפיקה דוחות עיתיים אוטומטיים או על פי דרישה. מידע זה מסייע לרשות המקומית בניהול מערך איסוף הפסולת על ידי תכנון מסלול האיסוף לשם שיפור השירות וחסכון, ובקרה על מסלול נסיעת המשאיות ומתן קנסות על חריגות.

יודגש כי שימוש בטכנולוגיות כגון מערכת ניהול נתונים, חיישנים ומערכות איתור בתחום המיחזור, יכולות לסייע לעירייה בקבלת נתונים, אף בזמן אמת, אודות שיעורי המיחזור של התושבים, בהתאם לאזורי מגוריהם, ובכך לאפשר לה לשפר את פעולות החינוך וההסברה באזורים בהם שיעור המיחזור נמוך.

הביקורת בדקה במכרז האם קיימת דרישה לשימוש במערכות טכנולוגיות, ומצאה כי ישנה דרישה למערכת טכנולוגית בכל הנוגע לפסולת הנייר בלבד. סעיף 2.8 בפרק ב' למכרז שכותרתו "פסולת נייר" קובע כדלקמן:

"על הקבלן יהא להציב מערכות שליטה ובקרה על מערך פינוי פסולת המחזור, על חשבוננו הבלעדי, והכל כמפורט להלן. מערכת מסוג RFID לכלל כלי האצירה מושא המכרז: הקבלן יספק, יתקין ויפעיל, מערכת

ניהול ובקרה המיועדת לתפעול שוטף וישיר על פיננוי הפסולת בעיר.

טכנולוגיית RFID מודדת את מספר הנפות פחי האשפה על ידי משאיות האיסוף באמצעות מערכת חיישנים המאפשרת קריאה של הברקודים המוצמדים לפחים. מערכת זו קיימת במשאיות הפינוי ובאמצעותה ניתן לקבל נתונים לגבי מיקום ביצוע ההנפות ומספרן באמצעות GPS מובנה.

עוד קובע המכרז כי למערכת יהיה מודול GIS אשר יאפשר הצגת נתונים על גבי מפה, ובכלל זאת, מיקום משאיות הפינוי בזמן אמת, מיקום מיכלי האצירה השונים, מידע לגבי כל אחד מכלי האצירה כגון מועד פינוי אחרון ותפוסה באחוזים למוטמנים, מחולל דוחות שיאפשר הפקת דוחות בחיתוכים שונים ועוד.

על מנת לאפשר שימוש במערכת, נקבע במכרז כי על גבי כלל משאיות הפינוי יותקן משדר GPS וקורא RFID, וכן על גבי כלל כלי האצירה יותקנו תגי RFID.

נוסף על כך, בסעיף 5.4.3 למכרז בפרק ה' הנוגע לטיפול בפסולת אריזות, מצוין כדלקמן: "...יובהר כי ככל שתותקן מערכת ניטור ובקרה, כמפורט בהוראות הנספח האופרטיבי - כתומים המצורף להלן, תפונה פסולת האריזות, תכולת כלי האצירה הכתומים הייעודיים, בתדירות פיננוי אשר תיקבע מעת לעת...". כלומר, לא הוגדרה חובה להתקנת מערכת בקרה ממוחשבת עבור פיננוי פסולת האריזות בפחים הכתומים.

ממצאים:

1. בבחינת הסכמי ההתקשרות עם הקבלנים במסגרת המכרז, עולה כי הדרישה להצבת מערכת שליטה ובקרה כפי שמפורטת בחוברת המכרז, מוגדרת בהסכם לפינוי פסולת נייר בלבד.
2. מבדיקת הביקורת עולה כי בניגוד לתנאי ההסכם, קבלן פיננוי פסולת הנייר- חברת נגב אקולוגיה בע"מ, לא הטמיע מערכת ניטור ובקרה במערך פיננוי פסולת הנייר בו נעשה שימוש בעיר.

המלצות:

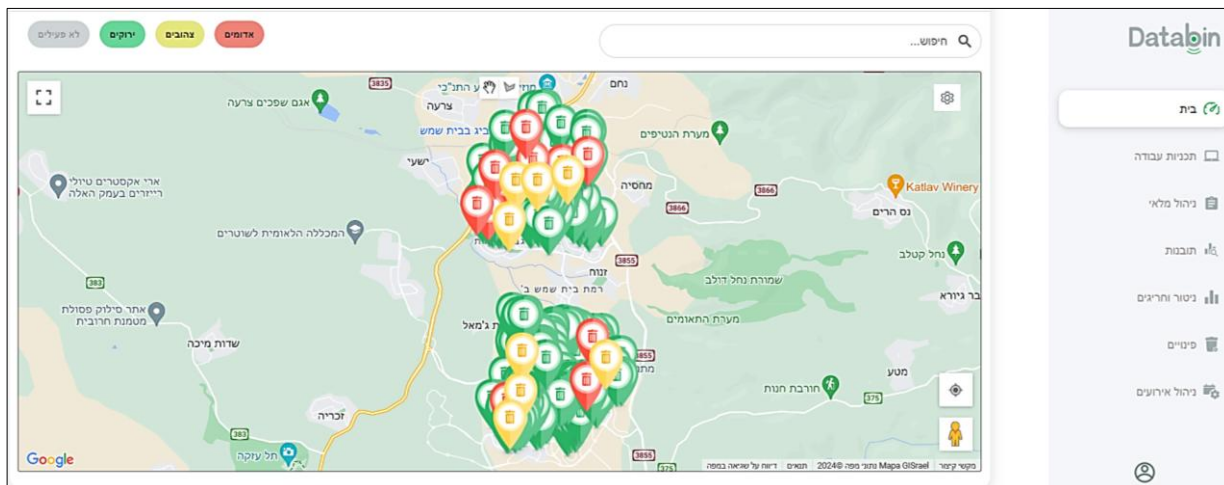
1. הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר האפשרות להוסיף לכל הסכמי ההתקשרות של העירייה עם קבלני פיננוי פסולת המיחזור דרישה להתקנת מערכות טכנולוגיות שיסייעו לעירייה לבצע מעקב ובקרה נאותים אחר שיעורי המיחזור והפינוי.
2. הביקורת ממליצה כי העירייה תאכוף את תנאי ההסכם ההתקשרות מול קבלן פיננוי פסולת הנייר ותוודא כי מותקנת מערכת ניטור ובקרה.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "במכרז העירייה קיימת דרישה להתקנת מערכות טכנולוגיות הקבלן נגב אקולוגיה נקנס והוזמן לשימוע אצל היועצת המשפטית ובשל כך הופסקה עבודתו בעיר."

14.2 מערכת ניטור כתומים

תאגיד תמיר, עימו התקשרה העירייה התקין חיישנים על גבי כלל הפחים הכתומים בשטח העירייה. החיישנים מודדים את נפח הפסולת בכל אחד מהפחים, על מנת למנוע מצבים שכלי האצירה מלאים עד אפס מקום וכך עולים על גדותיהם.

החיישנים מחוברים למערכת בשם Databin המציגה את כלל הפחים הכתומים על גבי מפה בצבעים שונים המסמלים את סטטוס נפח הפח (אדום- מלא, צהוב- כמעט מלא, ירוק- ריק). להלן צילום מסך מהמערכת:

בנוסף, המערכת מאפשרת לנהל את מלאי הפחים הכתומים באמצעות הצגת רשימת הפחים, כתובותיהם, תאריך פינוי אחרון לכל פח, נפח הפח העדכני באחוזים ועוד. להלן צילום מסך מהמערכת:

שם	סוג מכל	כתובת	שכונה	תיאור	פינוי אחרון	נפח עדכני	קצב שינוי יומי ממוצע	כלול בתחנית הגבוהה
A800	ש.א.א. 3	ג'רית הנביא, בית שמש 54	רמה ג'	רמה ג'	לפני חודש אחד 28 ימים	לפני שעה 48-49 דקות	45%	2.86%
A599	ש.א.א. 3	הנביא ויחזקאל 4, בית שמש	רמה ג'	טמבור	לפני חודש אחד 5 ימים	לפני שעה 42-43 דקות	44%	3.91%
A598	ש.א.א. 3	ג'רית הנביא, בית שמש 80	רמה ג'					0.29%
A597	ש.א.א. 3	דניאל 3, בית שמש	רמה ג'	פינת הבקוק	לפני 4 ימים חודשים 5-6	לפני 11 שעות 57-דקות	0%	0%
A596	ש.א.א. 3	הבקוק הנביא, בית שמש 10	רמה ג'	בסוף הרחוב	לפני 21 ימים ושעה אחת	לפני 11 שעות 37-דקות	5%	0.16%
A594	ש.א.א. 3	דרד המלך 1-3, בית שמש	רמה ג'		לפני 8 ימים חודשים 26-27	לפני 45 דקות	56%	1.92%
A593	ש.א.א. 3	ג'רית הנביא, בית שמש 80	רמה ג'					0.37%
A592	ש.א.א. 3	ג'רית הנביא, בית שמש 19	רמה ג'		לפני חודש אחד 5 ימים	לפני 11 שעות 57-דקות	25%	2.08%
A591	ש.א.א. 3	ג'רית הנביא, בית שמש 13	רמה ג'		לפני 11 ימים חודשים 20-21	לפני 18 שעות 49-דקות	64%	2.22%
A588	ש.א.א. 3	הבקוק הנביא, בית שמש	רמה ג'	מול אסטרו	לפני 12 ימים ושעה אחת	לפני 13 שעות 20-דקות	54%	6.45%

נבדק ונמצא תקין
 מנהלת מדור מיחזור עושה שימוש במערכת לבדיקת תכולת הפחים הכתומים, ובכלל זאת, מעקב אחר ביצוע הפינויים על ידי קבלן הפינוי במועדי הפינוי המוגדרים והקדמתם בעת הצורך.

14.3 מערכת הקונטרולר - Controler

לטובת מעקב ובקרה אחר פינוי הקרטוניות במועד הנדרש ולטובת הדיוק בתשלום לרשויות המקומיות, תאגיד תמיר הקים את מערכת Controler (להלן: "הקונטרולר") לצרכי מעקב ובקרה אחר פינוי הקרטוניות. על פי דיווח חציון ראשון של שנת 2022 של תאגיד תמיר, נכון להיום כ- 70% מהקרטוניות מסומנות בברקוד ומנוטרות במערכת ועוד סוף השנה כ- 10,000 קרטוניות יהיו מנוטרות במערכת. מערכת הקונטרולר מאפשרת לתאגיד תמיר ולרשויות המקומיות לבצע מעקב ובקרה על פינוי הקרטוניות בזמן אמת.

נהג הפיננסי מעדכן באפליקציית הקונטרולר ישירות מהשטח, על ידי סריקת ברקוד המותקן על כל מיכל אצירה, הנהג מזין את נפח הריקון ומעלה תמונות לתיעוד.

נכון למועד הביקורת, כ- 5,500 מתקנים פיננסי פסולת זכוכית סגולים המוצבים ברחבי הארץ מסומנים בברקוד ומנוטרים גם הם בתוכנת הקונטרולר.

מבדיקת הביקורת במערכת הקונטרולר עולה כי המערכת כוללת נתונים אודות פיננסי הקרטוניות של עיריית בית שמש החל מיום 1.9.2022, וכן, נתונים אודות פיננסי פסולת הזכוכית החל מיום 24.5.2021.

להלן טבלה המציגה ריכוז של נתוני פיננסי הקרטוניות ומיכלי מיחזור הזכוכית עבור שנת 2023 ממערכת הקונטרולר של העירייה:

סוג הפסולת	מס' כתובות	מס' ברקודים	מס' פיננסיים	סכום של משקל מדווח (ק"ג)
קרטון	78	35	2,001	199,650
זכוכית	43	52	154	40,899

ממצאים:

1. מבדיקת הביקורת עולה כי אין התאמה במספר כלי האצירה למיחזור זכוכית וקרטון בין מערכת הקונטרולר לבין תוכנית המיחזור של העירייה. להלן טבלה המציגה את הפערים בהשוואת מספרי הברקודים:

סוג הפסולת	תוכנית המיחזור	מערכת הקונטרולר
קרטון	25	35
זכוכית	42	52

2. עוד עולה כי אין הקפדה על פיננסי הפסולת לאחר השעה 6:00 בבוקר, בניגוד להוראות תקנה 6 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת רעש), התשנ"ג-1992 הקובעת כי "לא יבצע אדם ולא ירשה לאחר, באזור מגורים, בין השעות 22.00 ל-6.00 למחרת ובימי מנוחה, לבצע פעולות פריקה וטעינה או טלטול מכלים לרבות מכלי אשפה, חביות, מכלי גז מיטלטלים, סחורות וכיוצא באלה, באופן הגורם או העלול לגרום לרעש".

להלן טבלה המציגה מספר דוגמאות לפיננסיים שנערכו בניגוד להוראות התקנות:

שעת תחילת הדיווח	ברקוד	תאריך	סוג הפסולת
01: 36: 43	20741	29/06/2023	קרטון
01: 51: 12	15876	24/09/2023	
02: 07: 49	20739	25/04/2023	
02: 09: 56	20739	28/03/2023	
02: 58: 53	20779	18/04/2023	
03: 03: 58	15876	23/01/2024	
04: 04: 56	15168	25/01/2024	
04: 57: 57	9800	23/06/2021	זכוכית
05: 06: 47	9798	23/06/2021	
05: 48: 50	17700	28/02/2023	

שעת תחילת הדיווח	ברקוד	תאריך	סוג הפסולת
05: 54: 19	9798	03/05/2023	

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי תיערך בחינה בדבר האפשרות להשתמש במערכת הקונטרולר לביצוע מעקב ובקרה תקין אחר התנהלות הקבלנים השונים בכל הנוגע לפינוי האשפה ואיסוף פסולת המיחזור, ובכלל זאת:
 - טיוב רשימות כלי האצירה הפרוסים ברחבי העיר ופרסומן באופן מלא ועדכני באתר העירייה למען שיפור היקפי המיחזור במקור הנעשה על ידי התושבים.
 - שימוש בכל המידע והנתונים המועלים למערכת על מנת לוודא כי הקבלנים מבצעים את עבודתם בהתאם לתנאי הסכמי ההתקשרות עימם ובהתאם להוראות החוק.
 - מעקב ובקרה אחר היקפי הפסולת הממוחזרת ביחס לדיווחי הקבלנים לעירייה.
- תגובת מנהלת אנף שפ"ע: "לבדוק מספר מכלים קיימים, לטענת מנהלת מדור מיחזור ישנם מכלים בהם הברקוד יורד בשל ונדליוזים. אנו מדווחים לחברת המתחזקת.
- קיימת ועובדת מערכת הקונטרולר. בעיר ישנם כלובים שהברקוד "נעלם" - ונדליוזים. קיימת רשימת מיקומים ורחובות בהם פרוסים מכלי האצירה. מבוצע מעקב ובקרה והשוואת הדיווחים אל מול חשבונות חודשיות."

15. מיצוי הכנסות**15.1. המשרד להגנת הסביבה****15.1.1. קולות קוראים**

מעבר לתקצוב הרגיל על ידי משרדי הממשלה השונים, עומדים לרשותן של הרשויות המקומיות מקורות תקציביים משתנים המוצעים על ידי משרדי הממשלה בתצורה של קולות קוראים תמיכות הקצבות ופרויקטים תקציביים אלו מיועדים לממש את מדיניות הממשלה ואת מדיניות הגוף המתקצב. הגוף התומך מפרסם בכלים שונים שבכוונתו לתמוך ברשויות מקומיות לטובת משימה כלשהי הרשויות המקומיות בודקות אם הן עומדות בתנאי הסף לתמיכה ואם התמיכה רלוונטית לפעילותן וכן את "מחיר" התמיכה (השתתפות עצמית) ומחליטות אם להגיש בקשה לקבלת התקציב מהגורם התומך.

קול קורא הינו פרסום מטעמו של גוף מסוים, המדמה מכרז ועל כן אחד ממטרותיו להירתם לטובת אג'נדה מסוימת. גופים ומוסדות רבים נתמכים על ידי הכספים שמתקבלים באמצעות קול קורא.

ככל ובקשת העירייה לתמיכה במסגרת קול קורא מתקבלת, היא מקבלת התחייבות תקציבית אשר תמומש עם השלמת העמידה בתנאי הקול הקורא.

לצורך מימוש ההתחייבות הכספית נשוא הקול הקורא נדרשת העירייה להעמיד את סכומי ההשתתפות

העצמית הנדרשת, לבצע את ההוצאות בגין מלוא התקציב ולהגיש הוכחות ליישום התקין של תנאי הקול הקורא ולמימוש תקציבו למשרד הממשלתי לשם מימוש ההתחייבות.

המשרד להגנת הסביבה פועל לצמצום כמות הפסולת הנוצרת בישראל ולהפחתת הפסולת המועברת להטמנה. מדיניות המשרד מכוונת להפחתה הדרגתית של כמויות הפסולת המועברות להטמנה. העיקרון המרכזי במדיניות המשרד לטיפול בפסולת המיועדת להטמנה הוא להפוך את הפסולת ממטרד למשאב באמצעות מיצוי דרכי השימוש בה.

במרץ 2017 פרסם האגף לפיתוח כלכלי של משרד הפנים בשיתוף עם מפע"ם (מערכת מרכזי הדרכה ופיתוח בשלטון המקומי ירושלים) מסמך שכותרתו "מיצוי הכנסות ברשויות מקומיות והגדלתן" (להלן: "הנחיות למיצוי הכנסות").

על פי מסמך ההנחיות למיצוי הכנסות, במסגרת מדיניות המשרד להגנת הסביבה בנושא הטיפול בפסולת, פעילותו מתמקדת בשני שלבים עיקריים:

המשרד להגנת הסביבה מפרסם מדי שנה קולות קוראים לרשויות המקומיות, בנושאים שונים. להלן טבלה המפרטת את התמיכות שאושרו לעירייה מהמשרד להגנת הסביבה בשנים 2021-2023, בכל הנוגע לנושאי איכות הסביבה:

מס"ד	קול קורא	היקף התקציב הכולל של הקול הקורא (מלש"ח)	מועד אחרון להגשת בקשות	הגשת בקשה על ידי העירייה	סכום ההתחייבות התקציבית שאושר (₪)	סכום שהועבר לתשלום (₪)	תוקף ההתחייבות
1	13546/21 לתמיכה בהקמה, שדרוג והפעלה של מתקני טיפול בחומר אורגני מפסולת עירונית	250	30.6.24	x			
2	12815-2020 לתמיכה ביחידות סביבתיות לשנים 2021-2023:						

מס"ד	קול קורא	היקף התקציב הכולל של הקול הקורא (מלש"ח)	מועד אחרון להגשת בקשות	הגשת בקשה על ידי העירייה	סכום ההתחייבות התקציבית שאושר (נ"ס)	סכום שהועבר לתשלום (נ"ס)	תוקף ההתחייבות
	2021	כ-88.9	31.1.21	7.11.21	915,669	223,302	31.12.23
	2022			12.1.22	917,941	223,302	
3	14468 תמיכה ביחידות סביבתיות לשנים 2022-2023 :						
	כוננויות בנושא טיפול באירועי חירום סביבתיים	כ-11	6.2.22	10.5.22	291,600	152,859	31.12.23
	רכישת ציוד ליחידה וקבלת שירותי כיוול ותחזוקה				11,844	2,870	
4	13311 הקמה ושדרוג של מרכזי מיחזור	כ-149.5	30.9.21	6.3.22	2,841,300	0	
5	14752/22 פעילויות לקידום חינוך בנושא משבר האקלים במערכת החינוך ובקהילה לשנות הלימודים תשפ"ג, תשפ"ד (ספטמבר 2022 עד אוגוסט 2024)	כ-43.4	6.7.22	6.7.22	376,400	0	31.12.24
6	16118/2023 פעילויות לקידום חינוך בנושא משבר האקלים במערכת החינוך ובקהילה לשנות הלימודים תשפ"ד-תשפ"ה (9/2023 עד 8/2025)	כ-5.1	31.8.23	x			
7	15950 תמיכה בהקמת מתקן מיון פסולת זכוכית לשנת 2023	8.5	31.1.24	x			

בכל הנוגע לקול קורא 12815-2020 לתמיכה ביחידות סביבתיות לשנים 2021-2023 (מס' 2 בטבלה לעיל), סכום התמיכה של המשרד להגנת הסביבה תלוי בעמידה בכלל דרישותיו, כאשר אחת מהן נוגעת להעסקת רכז פסולת במשרה

מלאה. כפי שנמסר לביקורת על ידי רכזת החינוך של היחידה הסביבתית, היחידה לא מצליחה לאייש את התפקיד מתחילת שנת 2022, ולמרות זאת, העירייה עתידה להגיש מועמדותה לקבלת תמיכה בהקדם במסגרת קול קורא 16675 לתמיכה ביחידות סביבתית בשנים 2024 עד 2026 (המועד האחרון להגשתו הינו 14.3.2024). בכל הנוגע לקול קורא 13311 הקמה ושדרוג של מרכזי מיחזור (מס' 4 בטבלה לעיל), העירייה טרם קיבלה את כספי התמיכה עקב בעיות טכניות בהגשת המסמכים (דוגמת העדר חתימות דיגיטליות).

ממצאים:

1. כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, העירייה לא הגישה בקשות לקבלת תקציבים מהמשרד להגנת הסביבה לכל הקולות הקוראים שפורסמו על ידו. אי הגשת בקשות במסגרת קולות קוראים, פוגע ביכולתה של העירייה לשדרג את מרכזי המיחזור, להגביר את ההסברה ולהגדיל את שיעורי המיחזור העירוניים.
2. חשוב לציין כי מלבד היבטים של הגברת השמירה על איכות הסביבה, הרי שהגדלת שיעור המיחזור מביאה להקטנת עלויות הנובעות מתשלום בגין הטמנת פסולת.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל למיזוי התקציבים אותם היא יכולה לקבל מהמשרד להגנת הסביבה לצורך הגברת היקפי המיחזור ברחבי העיר וצמצום עלויות ההטמנה. תגובת מנהלת אגף שפ"ע: ניושנו לקול קורא עבור מרכזי מיחזור בעלות 2.8 מיליון ₪.

15.1.2. החלטת ממשלה 986

החלטה מספר 986 של הממשלה מיום 16.01.2022 (להלן: "החלטת הממשלה") מגדירה את הצורך בתגבור תקציבי העירייה בתחומים שונים, לרבות בתחום המיחזור ואיכות הסביבה, לאור גידול אוכלוסייה משמעותי: "בשנים האחרונות מתמודדת העיר בית שמש עם גידול אוכלוסייה חריג במיוחד. בין השנים 2020-2011 גדלה העיר בשיעור של 63% - השיעור הגבוה ביותר מבין הערים הגדולות. גידול זה, מלבד הריבוי הטבעי של העיר, נובע מנתוני הגירה כאשר מבין הערים הגדולות, מאזן ההגירה בבית שמש הוא הגבוה ביותר בעיר... מעבר לכך, ראיה צופה פני עתיד, הנובעת מנתוני שיווקי יחידות דוור, התחלות בניה וריבוי טבעי, מצביעה על כך שמבין כלל הערים בישראל בית שמש תגדל בשיעור הגבוה ביותר בעשור הקרוב (63%) ובפער משמעותי ביחס ליתר הערים... קצב הגידול החריג של אוכלוסיית העיר בית שמש יצר פער משמעותי בין הצורך הקיים בבינוי תשתיות ואספקת שירותים לבין היכולת של העירייה לספק את אותו הצורך, וזאת על אף המענה הממשלתי שניתן לעיר בתחומים שונים."

לפיכך, במסגרת החלטת הממשלה הונחו גופים שונים לבחון את האפשרות לסייע לעיריית בית שמש בקבלת תקציבים, ביניהם הקרן לשמירת הניקיון של המשרד להגנת הסביבה. להלן עיקרי התקציבים שהוגדרו:

- **תכנון מתקני מיון וטיפול בפסולת** - בסכום של עד 2.5 מיליון ₪ עבור הכנת תוכנית שתכלול בחינת חלופות ותכנון של מתקנים אזוריים למיון ולטיפול בפסולת עירונית.
- **מרכז קיימות** - בסכום של עד 2 מיליון ₪ עבור מרכז קיימות בעיר בית שמש, בהתאם לתוכנית שתוגש על

ידי העירייה ושתאושר על ידי המשרד להגנת הסביבה ובתנאים שתקבע הקרן.

- **פעילות סביבתית חינוכית** - בסכום של עד 4 מיליון ₪ עבור ביצוע פעילות חינוכית סביבתית רב שנתית, במהלך השנים 2022-2025 בהתאם לתוכנית שתגיש העירייה ובתנאים שתקבע בקרן.
- **התוכנית לטיפול בפסולת** – בסכום של עד 200 אלף ₪ עבור הכנת תוכנית כוללת לטיפול בכל זרמי הפסולת של העיר בית שמש, לרבות שכונות מתוכננות, שתוכן בהתאם למדיניות הפסולת של המשרד להגנת הסביבה בליווי של המשרד ובתנאים שתקבע הקרן.

הביקורת בדקה אילו תקציבים ביקשה העירייה במסגרת החלטת הממשלה:

מס"ד	תיאור הבקשה	הגשת בקשה על ידי העירייה	סכום ההתחייבות התקציבית שאושר (₪)	סכום שהועבר לתשלום (₪)	תוקף ההתחייבות
1	ה.מ. 986 תכנון להקמת מרכז קיימות	20/06/2023	150,000	0	31.12.2025
2	החלטת ממשלה 986 - תוכנית לטיפול בפסולת	21/03/2023	200,000	0	31.12.2025

ממצאים:

1. למרות שחלפו מעל לשנתיים מיום קבלת החלטת הממשלה, כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, העירייה טרם הגישה בקשות לקבלת תקציבים מהמשרד להגנת הסביבה עבור כל הסעיפים שהוגדרו בהחלטת הממשלה, ובכלל זאת, תכנון מתקני מיון ופעילות סביבתית חינוכית.
2. עוד עולה כי טרם התקבלו תקציבים עבור 2 הבקשות שאושרו בסכום כולל של 350,000 ש"ח.

המלצות:

1. הביקורת ממליצה כי העירייה תפעל למיצוי התקציבים אותם היא יכולה לקבל מהמשרד להגנת הסביבה לצורך הגברת היקפי המיחזור ברחבי העיר וצמצום עלויות ההטמנה.

15.2. תאגיד תמיר

חוק האריזות קובע כי על היצרנים להתקשר עם גוף מוכר על ידי המשרד. הגוף המוכר היחיד בארץ לעניין חוק זה הוא ת.מ.י.ר. תאגיד מחזור יצרן/ יבואן בישראל בע"מ (להלן: "תאגיד תמיר"). תאגיד תמיר מממן את הצבת הפחים הכתומים ברחבי הארץ, פניויים ומיחזור האריזות המושלכות אליהן.

רשות מקומית מוגדרת בחוק האריזות כ"אחראי לפינוי פסולת", ועליה לקבוע הסדר להפרדה, איסוף ופינוי פסולת אריזות שנוצרה בתחומיה; לבצע הפרדה, איסוף ופינוי בהתאם להסדר, להתקשר עם הגוף המוכר לצורך כך, ולהעביר את פסולת האריזות שנאספה בתחומיה לגוף המוכר עמו התקשרה.

בתאריך 16.7.2014 חתמה העירייה לראשונה על הסכם התקשרות עם תאגיד תמיר המגדיר את מתכונת הפעילות בכל הנוגע להפרדה ולפינוי של פסולת האריזות.

על פי סעיף 6.1.2 להסכם, במקרה של הסדר הפרדה במקור לפסולת אריזות, ישלם תאגיד תמיר לעירייה עבור הפעולות הבאות:

- הפרדת פסולת אריזות.
- איסוף ופינוי של פסולת האריזות המופרדת למתקן מיון.
- איסוף ופינוי של הפסולת המעורבת, ככל שהוא מיועד לפסולת אריזות גם כן (התשלום יהיה ביחס למשקל פסולת האריזות שתהיה מעורבת בפועל בזרמי הפסולת).

סעיף 7.1 להסכם עם תמיר קובע כי "האחראי לפינוי פסולת ינפיק לת.מ.י.ר. אחת לחודש חשבון שבו בחיוב עבור הפעולות שבוצעו על ידי האחראי לפינוי פסולת בכל הנוגע לפסולת האריזות באותו חודש. לחשבון יצרף האחראי לפינוי פסולת דוח מפורט שבו יפורט אופן החישוב באמצעותו נקבע הסכום הנקוב בחשבון. תמיר תהא רשאית לדרוש כי החשבונית תונפק לתמיר ישירות על ידי קבלני המשנה של האחראי לפינוי פסולת, וזאת לאחר שהאחראי לפינוי פסולת אישר את החשבונית בחתימתו..."

בהמשך, קובע סעיף 7.3 להסכם כי "תמיר תשלם את הסכום הנקוב בחשבונית בתוך 45 יום מיום קבלת החשבונית על ידי תמיר, וזאת בתנאי כי תמיר לא ערערה על הסכום הנקוב בחשבונית..."

כלומר, לפי ההסכם, ההתחשבות בין העירייה לתמיר בגין פינוי פסולת האריזות נעשית בשלושה שלבים:

15.2.1. פינוי פסולת פחים כתומים

במסגרת מכרז פומבי מס' 26/21 "לטיפול בפסולת למחזור משטח השיפוט של עיריית בית שמש" התקשרה העירייה עם חברת "י.ר.א.ב. שרותי נוי 1985 בע"מ" (להלן: "יראב") לפינוי פסולת האריזות בפחים הכתומים.

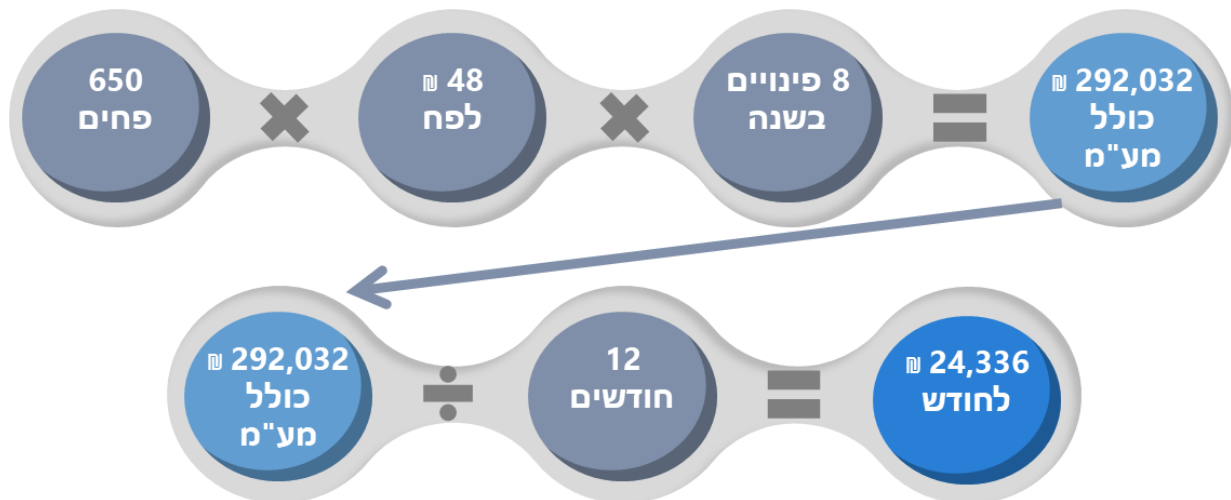
על פי סעיף 10 להסכם ההתקשרות עם יראב, עליה לספק את השירותים הבאים:

1. הצבה של 650 כלי אצירה כתומים ייעודיים בנפח של 3 קו"ב;
2. תחזוקת כלל כלי האצירה הכתומים;
3. פינוי בתדירות קבועה של תכולת כלי האצירה הכתומים לתחנת מיון;
4. שילוט כלי האצירה ככל שיידרש.

סעיף 9.2.5 להסכם קובע כי "פינוי תכולת כלל כלי האצירה הכתומים יתבצע באמצעות משאית דחס במשקל מינימלי של 26 טון (נהג + פועל, לכל הפחות), בעלת זרוע מנוף, בתדירות פינוי שלא תעלה על אחת לחודש ונחי... כלומר, כל אחד מ-650 כלי האצירה הכתומים יפונה 8 פעמים בשנה מקסימום.

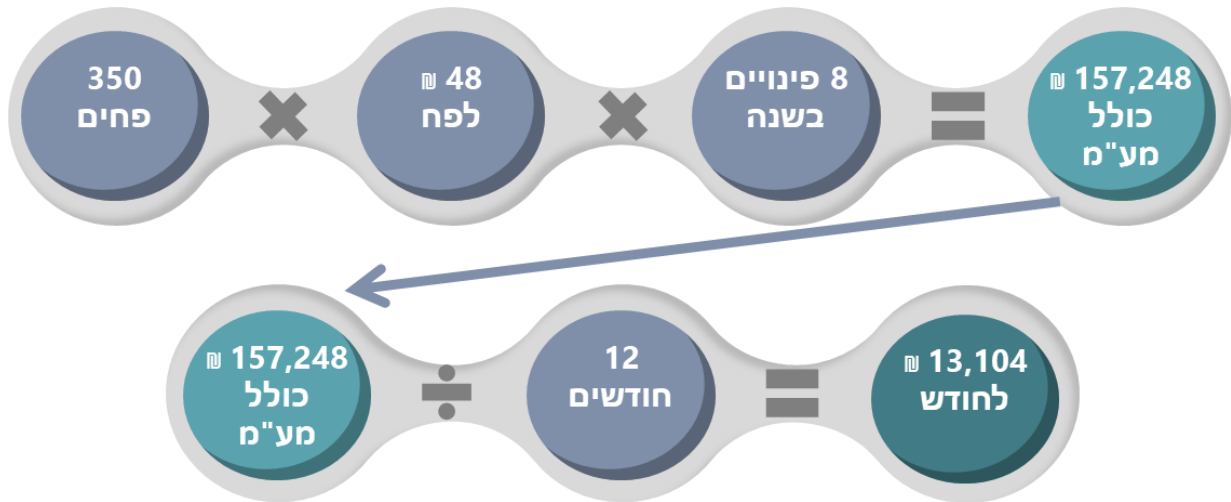
התחשבות העירייה עם יראב הוגדרה על בסיס תשלום בסך 48 ₪ לא כולל מע"מ עבור כל הנפה של פח כתום אחד בנפח של 3 קו"ב.

הביקורת ערכה תחשיב עבור עלות הפינוי השנתית והחודשית המקסימלית על פי הקבוע בהסכם ההתקשרות:

ביום 1.6.2022 העבירה העירייה לתאגיד תמיר טופס שינוי מחירון פסולת האריזות, בעקבות החתימה על ההסכם עם יראב (ראה נספח ג' - טופס שינוי מחירון - פסולת אריזות).

טופס שינוי המחירון הציג שינוי ממתכונת של 650 פחים בנפח של 1,100 ליטר ל-350 פחים בנפח של 3 קוב. השינוי בהתאם לטופס הוא החל מתאריך 1.3.2022. כלומר, בפועל, העירייה דרשה הצבה של 350 פחים, ולא 650 פחים כפי שצוין במסגרת המכרז. המשמעות הינה כי התשלום השנתי והחודשי שונה. להלן התחשיב:

בנוסף לעלות פינוי הפחים, סעיף 1.4 לנספח ד' להסכם עם יראב קובע כי "בעבור מתן שירותי התחזוקה השוטפת של כלי האצירה הכתומים, כמפורט בנספח האופרטיבי של ההסכם, יתוגמל הקבלן בתמורה חודשית קבועה על סך של 2.5 ₪ (במילים: שני שקלים וחמישים אגורות) לחודש לכלי אצירה כתום אחד בנפח של 3 קוב. יובהר כי תמורה זו לקבלן הינה תמורה קבועה והקבלן לא יידרש להגיש הנחה או הוזלה בעבורה." להלן תחשיב הביקורת עבור עלות התחזוקה החודשית המקסימאלית עבור 650 כלי אצירה:

כאמור, עבור 350 פחים החישוב שונה והסך החודשי יעמוד על 875 ש"ח. הביקורת ביקשה לבדוק את התחשבות העירייה עם יראב ואת החוזרים המתקבלים מתאגיד תמיר עבור פינוי פסולת האריוזות בפחים הכתומים. לשם כך, בדקה הביקורת את כל החשבוניות של יראב משנת 2022 והשוותה את הנתונים בין החשבוניות המוגשות לתאגיד תמיר, לבין כרטסת ההכנסות של העירייה מהתאגיד. להלן טבלה המציגה את בדיקת הביקורת:

חשבוניות יראב			חודש
סה"כ עלות (₪ כולל מע"מ)**	עלות להנפה/ פיזור* (₪)	מס' הנפות	
4,324	16.5	224	1
7,066	16.5	366	2
לא יצאה חשבונית – מעבר בין מכרזים			
10,165	48	181	4
8,031	48	143	5
15,163	48	270	6
11,232	48	200	7

חשבוניות יראב			חודש
סה"כ עלות (סה כולל מע"מ)**	עלות להנפה / פיזור* (סה)	מס' הנפות	
11,794	48	210	8
8,705	48	155	9
13,478	48	240	10
17,129	48	305	11
12,074	48	215	12
121,170	סה"כ		

*עם תחילת המכרז, פיזורה יראב כלי אצירה ברחבי העיר, עלות הפיזור שווה לעלות ההנפה.

**מספר ההנפות כפול עלות להנפה / פיזור + מע"מ

ממצאים:

1. העירייה לא חייבה את יראב בהצבת 650 פחים כפי שנדרש בהתאם להסכם. בפועל, על פי תוכנית המיחזור של מנהלת מדור מיחזור הוצבו 344 פחים.
2. למרות שההסכם קובע תשלום חודשי בגין אחזקת הפחים בסך 2.5 ש"ח, הקבלן אינו גובה סכום זה מהעירייה במסגרת החשבוניות עבור הפינוי.
3. מהחשבוניות עולה כי הצבת הפחים ארכה חודשים רבים, ולפחות עד חודש אוקטובר 2022 (ראה נספח ד' - חשבונית יראב אוקטובר).
4. מבדיקת הביקורת עולה כי ההחזרים שקיבלה העירייה מתאגיד תמיר עבור שנת 2022, עומדים על סך של 81,109 ש"ח המהווים כ-67% מהוצאותיה בגין פינוי פסולת האריזות בפחים הכתומים.

המלצות:

1. מומלץ לוודא כי הסכומים המצוינים בהתקשרויות העירייה יכללו פירוט האם כוללים מע"מ.
 2. מומלץ כי העירייה תבחן את התקבולים המתקבלים מתאגיד תמיר בהתאם לחשבוניות המוגשות. ככל והעירייה לא קיבלה תשלום מלא, ראוי כי תוודא קבלת הפרשים בגין הוצאות העירייה שלא שולמו.
- תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "בתחילת הפריסה שנת 22 נפרסו 450 מכלים בהתאם לדרישות השטח ומיפוי החישנים. הוצאו מרחבי העיר 100 מכלים בעקבות ונדליוזים/ אי מיחזור.
- הפחים הוצבו בהתאם לצורך ולאפשרות הפריסה ברחבי העיר.
- בבדיקה משולם במכרז 2.5 ש"ח תשלום עבור אחזקה של כל פח כתום.
- העירייה / קבלן מדווחים למערכת של תמיר בהתאם לביצוע העבודה בפועל.
- התקבולים שמתקבלים מתאגיד תמיר בהתאם לדיווחים והחשבוניות המוגשות. לא קיים פער בין התשלום לתקבול."

15.2.2. קיזוזים על ידי תאגיד תמיר

תאגיד תמיר עורך דגימות לבדיקת שיעור האריזות בתכולת הפחים הכתומים המפונים, ובהתאם לכך מקוזז

מההחזרים שמשלם לעירייה בגין הוצאות הפינוי של פסולת האריזות.

הנספח להסכם בין תאגיד תמיר לעירייה מאפשר קיזוזים מהתמורה המגיעה לעירייה בעקבות דגימות ביחס לפסולת האריזות הנאספת בפחים הכתומים בכל רבעון באמצעות סקר סטטיסטי.

בהסכם מוגדרים 2 סוגים של קיזוזים כדלהלן:

- **קיזוז בגין פינוי** - קיזוז בגין הפסולת המצויה בפחים הכתומים שאינה ניתנת למיחזור.
- **קיזוז בגין מיון** - קיזוז בגין החזר לתאגיד תמיר עבור עלויות מיון הפסולת בפחים הכתומים בהן נשא התאגיד.

הקיזוזים מחושבים על בסיס מספר דגימות המבוצעות בכל רבעון. במסגרת דגימות אלו, בודק תאגיד תמיר בתחנת המיחזור את טיב פסולת האריזות ובהתאם לתוצאות הבדיקה מבצע את הקיזוזים האמורים.

לדוח דגימה שבוצעה על ידי תאגיד תמיר עבור העירייה ראה **נספח ה' - דוח דגימה - רבעון 1-2023**.

הביקורת קיבלה דוח דגימות מסכם רבעוני המציג עבור כל רבעון בשנים 2022-2023 את הנתונים הבאים: פסולת אריזות (טון) לחישוב הקיזוז, אחוז פסולת שאינה אריזות – הטמנה, אחוז פסולת שאינה אריזות - מחזור/השבה, אחוז פסולת שאינה אריזות - לפני 2 רבעונים, אחוז פסולת שאינה אריזות - רבעון קודם, אחוז הקיזוז, אריזות PET, אריזות פלסטיק קשיח, אריזות שקיות פוליאתיילן, אריזות קרטוני משקה, אריזות מתכת, אריזות קרטון ונייר, אריזות פלסטיק מעורב, זכוכית שאינה פיקדון, אריזות פוליסטרן, סה"כ פסולת אריזות, בקבוקי פיקדון פלסטיק, בקבוקי פיקדון מתכת, בקבוקי פיקדון זכוכית, פסולת שאריות מזון אורגני, פסולת נייר, פסולת יבשה אחרת, סה"כ פסולת שאינה אריזות, סה"כ נטו אריזות, מס' הדגימות שבוצעו בתקופה ועוד (להלן: "דוח הדגימות").

להלן טבלה המציגה את הכנסות העירייה מתאגיד תמיר עבור שנת 2022, הסכום ששולם ליראב בגין כל רבעון על פי החשבוניות, תחשיב הביקורת עבור אחוז הקיזוז בפועל ואחוז הפסולת שאינה אריזות לפי דוח הדגימות:

דוח הדגימות		תחשיב הביקורת	חשבוניות וכרטסת יראב	כרטסת 1212300710	תאריך	רבעון
%	% פסולת שאינה אריזות	% המימון העירוני בפועל*	סכום ששולם לקבלן	סכום שהתקבל (₪)		
2022						
26.83%	38.47%	70%	11,390	3,371	17.2.22	1
17.74%	25.37%	23%	33,359	25,733	8.12.22	2
25.25%	31.60%	18%	31,731	26,083	14.12.22	3
23.03%	31.33%	39%	42,681	25,922	**4.1.23	4
23.21%	31.69%	32%	119,161	81,109		סה"כ/ממוצע
2023						
15.38%	24.42%	62%	37,628	14,479	29.3.23	1
17.68%	25.93%	34%	43,748	28,990	18.5.23	2
30.38%	39.23%	29%	47,174	33,336	6.12.23	3
12.12%	19.56%	59%	42,962	17,674	6.12.23	4

דוח הדגימות		תחשיב הביקורת	חשבוניות וכרטסת יראב	כרטסת 1212300710	תאריך	רבעון
%	% פסולת שאינה אריזות	% המימון העירוני בפועל*	סכום ששולם לקבלן	סכום שהתקבל (₪)		
18.89%	27.29%	45%	171,512	94,479		סה"כ/ממוצע

*ההפרש בין הסכום ששולם לקבלן לסכום שהתקבל מתמיר חלקי הסכום ששולם לקבלן.

**נרשם בכרטסת בשנת 2023 בגין שנת 2022

ממצאים:

- מבדיקת הביקורת עולה כי בשנת 2022 עמד הקיזוז הממוצע אותו הגדיר תאגיד תמיר על סך של 23.21% בממוצע לרבעון וכי לכאורה חלה ירידה בשיעור הקיזוזים הקבועים על ידי התאגיד לכ-18.89% בממוצע לרבעון לשנת 2023. עם זאת, כיוון שהעירייה משלמת לקבלן גם תשלומים עודפים בגין הנפות שאינן מאושרות על ידי תאגיד תמיר, בפועל, אחוז המימון העירוני את הפיננסיים עמד על כ-32% בשנת 2022 והאמיר לכ-45% בשנת 2023.
- יוער כי בפועל, ההחזרים מתמיר מתקבלים הן בעבור עלויות הפינוי והן בעבור עלויות המיון. בטבלה לעיל מוצג מלוא ההחזר מתאגיד תמיר, המשמעות הינה כי בגין עלויות המיון בתחנת המעבר אשר כלל אינן מוצגות בטבלה העירייה משלמת 100%.
- מבדיקת הביקורת עולה כי ברישום בכרטסת נכתב תאריך קבלת הכספים מתאגיד תמיר מבלי לציין בגין איזה רבעון התקבל התשלום.
- הרישום מתבצע לפי תאריך ללא שיוך לשנה הרלוונטית, כך שהתשלום בגין רבעון 4 לשנת 2022 נרשם בשנת 2023.

המלצות:

- מומלץ כי העירייה תפעל להפחתת כמות הפסולת המעורבת בפחי האריזות בכל האמצעים העומדים לרשותה, מהרחבת מערכי ההסברה לתושבים ועד לפיקוח והטלת קנסות והקפדה על נעילת הפחים.
- עוד מומלץ כי העירייה תערוך בחינה בדבר התשלום העודף לקבלן בגין הנפות שאנן מאושרות על ידי תאגיד תמיר, ולחילופין לפעול מול תאגיד תמיר לאישור הנפות נוספות שהעירייה שילמה לקבלן בגין למען מיקסום ההחזרים.

15.2.3. פינוי פסולת קרטון

במסגרת מכרז פומבי מס' 26/21 "לטיפול בפסולת למחזור משטח השיפוט של עיריית בית שמש" התקשרה העירייה עם חברת "אמניר תעשיות מיחזור בע"מ" לפינוי פסולת אריזות קרטון. יצוין כי במהלך שנת 2023 שונה שם החברה לאינפיניה (להלן: "אינפיניה").

תקופת ההתקשרות כפי שמוגדרת בסעיף 18 להסכם הינה ל-3 שנים מיום 1.1.2022 ועד ליום 31.12.2024.

סעיף 3.2 להסכם עם מגדיר את תדירות פינוי הקרטוניות:

3.8.1" נכון ליום פרסום מכרז זה, בתחומי של העיר 30 כלי אצירה בנפח של 13.5 קוב, ייעודיים לאיסוף פסולת אריזות קרטון... קבלן הפינוי הזוכה יידרש להציב 15 כדי אצירה בנפח של 15 קוב נוספים לקיים...

3.8.2 כלי האצירה הייעודיים לפסולת אריזות קרטון יפנו בהתאם לצורך ובכל מקרה לא יותר מ- 180 (במילים: מאה ושמונים) פינויים חודשיים לפינו תכולתם של כלל כלי האצירה הייעודיים לאיסוף פסולת אריזות קרטון..."

נספח ד' להסכם ההתקשרות קובע את התמורה שתשולם לאינפנייה עבור פינוי פסולת הקרטון.

עבור פינוי בודד של קרטונית אחת תשלם העירייה לאינפנייה 29.90 ₪ לא כולל מע"מ (34.983 כולל מע"מ).

להלן טבלה המציגה את עלויות ותדירות הפינויים של פסולת הקרטון ותחשיב הביקורת עבור העלות החודשית המקסימאלית שתשלם העירייה לאינפנייה:

נפח כלי האצירה	מס' כלי אצירה	תדירות פינוי	מס' פינויים מקסימאלי לחודש	עלות פינוי בודד כולל מע"מ (₪)	עלות פינוי חודשית כולל מע"מ (₪)
13.5 קוב	30	סה"כ 180 לחודש	180	34.983	6,297
15 קוב	15				

הביקורת ביקשה לבדוק את התחשבות העירייה עם אינפנייה בהתאם להוראות הסכם ההתקשרות. לשם כך, דגמה הביקורת 11 חשבוניות מהשנים 2022-2023 לבחינת ההתחשבות.

להלן טבלה המציגה את הנתונים ובדיקת הביקורת:

חודש	מס' הנפות	חשבוניות וכרטסת אינפנייה			תחשיב הביקורת	
		עלות להנפה (₪)	סה"כ עלות (₪)	זיכוי שהתקבל (₪)	עלות לפי 34.983 להנפה (₪)	תשלום עודף (₪)
3/2022	167	111.15	18,562	12,720	5,842	12,720
4/2022	140	111.15	15,561	10,663	4,897	10,664
5/2022	175	111.15	19,451	13,329	6,122	13,329
6/2022	82	111.15	9,114	6,246	2,868	6,246
7/2022	81	111.15	9,003	6,170	2,834	6,169
8/2022	262	111.15	29,121	23,244	9,166	19,955
9/2022	217	34.983	7,591			
12/2022	162	34.983	5,667			
2/2023	150	34.983	5,247			
7/2023	198	34.983	6,927			
9/2023	190	34.983	6,647			

העירייה שילמה לאינפנייה בששת החודשים הראשונים של ההתקשרות נשוא המכרז, על פי תעריף של 95 ₪

להנפה, במקום 29.90 ₪. המשמעות הינה כי העירייה שילמה לקבלן על פי תעריף של פי 3 מהתעריף המוסכם בחוזה. כך בששת החודשים שבדקה הביקורת, העירייה שילמה לקבלן תשלום עודף עבור פינוי פסולת הקרטון בסך 69,083 ₪. יצוין כי העירייה קיבלה זיכוי מהקבלן עבור התשלום העודף ששילמה.

ממצאים:

1. העירייה לא בדקה את החשבוניות טרם ביצוע התשלום לאינפינייה בשנת 2022, כך שבמהלך שנת 2022 (עד לחודש ספטמבר) בוצעו תשלומים ביתר ושלא בהתאם לקבוע בחוזה עימה.
2. הביקורת ערכה השוואה בין מספר ההנפות המוצגות במערכת הקונטרול לבין מספר ההנפות עבורן שילמה העירייה לקבלן פינוי הקרטון, עבור 3 חודשים מדגמיים בשנים 2022-2023 בהם שולם סך של 29.90 ₪ להנפה. להלן טבלה המציגה את בדיקת הביקורת:

תחשיב הביקורת		מס' הנפות				חודש
תשלום עודף**	הפרש	חשבונית הקבלן	מערכת הקונטרול			
			סה"כ	הנפות ריקות*	הנפות	
315	9	162	153	21	132	12/2022
1,574	45	198	153	14	139	7/2023
525	15	190	175	16	159	9/2023
2,414			סה"כ			

*הנפות שנרשמו ללא משקל מדווח, ולעיתים רבות גם ללא ברקוד, ועל כן המשמעות הינה כי ייתכן ולא מדובר על הנפה בה פונתה פסולת.

**על פי 29.90 ₪ להנפה, בתוספת 17% מע"מ

כפי שעולה מנתוני הטבלה לעיל, מידי חודש העירייה משלמת לקבלן פינוי פסולת הקרטון עבור מספר הנפות גבוה יותר ממספר ההנפות שהיה בפועל. יצוין כי רק עבור 4 החודשים שדגמה הביקורת, שילמה העירייה תשלום עודף לקבלן בסך 2,414 ₪. המשמעות העולה מכך הינה כי לא נעשה שימוש במערכת הקונטרול לבחינת החשבוניות שמפיק הקבלן לעירייה בדבר מספר ההנפות.

המלצות:

1. מומלץ כי תהיה הקפדה על בדיקת החשבוניות המתקבלות מהקבלנים טרם ביצוע התשלום, מול התעריפים ותנאי ההתקשרות שנקבעו בהסכם.
2. מומלץ כי תיערך בחינה בדבר נאותות התשלומים לפי הנפות ומתכונת הבקרה שנערכת על ידי העירייה אחר מספר ההנפות המדווח.
3. עוד מומלץ כי ככל והעירייה שילמה לאינפינייה תשלומים עודפים, יש לפעול להשבת הכספים מול הקבלן.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "בבדיקה. בחינה בדבר נאותות התשלומים מבוצעת בשוטף."

15.2.4. פינוי פסולת נייר

במסגרת מכרז פומבי מס' 26/21 "לטיפול בפסולת למחזור משטח השיפוט של עיריית בית שמש" התקשרה העירייה עם חברת "נגב אקולוגיה אגודה שיתופית חקלאית בע"מ" לפינוי פסולת נייר (להלן: "נגב").

תקופת ההתקשרות כפי שמוגדרת בסעיף 18 להסכם הינה ל-3 שנים מיום 1.3.2022 ועד ליום 28.2.2025.

סעיף 6.6.1 להסכם מגדיר את תדירות פינוי פסולת הנייר :

"איסוף ופינוי כלי אצירה לאיסוף פסולת נייר של כלי אצירה בנפח 1.5 קוב (תפוזיות) יבוצעו אחת לכל 14 ימים וכלי אצירה בנפח 360 ליטר יבוצעו אחת ל-7 ימים..."

בנוסף, סעיף 6.7 מגדיר כי "לצורך ביצוע העבודות יציב ויתחזק הקבלן כלי אצירה ייעודיים לאיסוף פסולת נייר (נייר עיתון/ מעורב ונייר לבן) בהיקפים המפורטים לעיל:

172 (מאה שבעים ושתיים) כלי אצירה מסוג ("תפוזיות") בצבע כחול בנפח 1.5 קוב לאיסוף ופינוי נייר עיתון.
134 (מאה שלושים וארבע) מיכלי נייר בצבע כחול בנפח 360 ליטר לאיסוף ופינוי."

נספח ד' להסכם ההתקשרות קובע את התמורה שתשולם לנגב עבור פינוי פסולת הנייר.

להלן טבלה המציגה את עלויות ותדירות הפינויים של פסולת הנייר ותחשיב הביקורת עבור העלות החודשית המקסימאלית שתשלם העירייה לנגב:

נפח כלי האצירה	מס' כלי אצירה	תדירות פינוי	מס' פינויים מקסימאלי לחודש	עלות פינוי בודד (₪)	עלות פינוי חודשית (₪)
360 ליטר	134	אחת ל-7 ימים	536	22.75	12,194
1.5 קוב	172	אחת ל-14 ימים	344	32.20	11,077
סה"כ לחודש					23,271

בתאריך 20.3.2022 העירייה הפיקה דרישה מס' 680 בסך 77,280 ₪ (90,418 ₪ כולל מע"מ) עבור פינוי של 240 פחים (או 240 הנפות) בנפח 1.5 קוב בתעריף של 32.20 (37.674 ₪ כולל מע"מ) למשך 10 חודשים.

הביקורת ביקשה לבדוק את התחשבות העירייה עם נגב בהתאם להוראות הסכם ההתקשרות. לשם כך, דגמה הביקורת 8 חשבונות מהשנים 2022-2023 לבחינת ההתחשבות.

להלן טבלה המציגה את הנתונים ובדיקת הביקורת:

חודש	מס' הנפות	חשבוניות נגב		תחשיב הביקורת	
		עלות להנפה (₪)	סה"כ עלות (₪)	עלות לפי 37.674 להנפה (₪)	תשלום עודף (₪)
4/2022	71	80.73	5,732	2,675	3,057
5/2022	189	80.73	15,258	7,120	8,138
6/2022	160	80.73	12,917	6,028	6,889
7/2022	128	80.73	10,333	4,822	5,511
8/2022	272	80.73	21,959	10,247	11,712
9/2022	213	37.674	8,025	סה"כ	35,307

תחשיב הביקורת		חשבוניות נגב			חודש
תשלום עודף (₪)	עלות לפי 37.674 להנפה (₪)	סה"כ עלות (₪)	עלות להנפה (₪)	מס' הנפות	
		6,631	37.674	176	11/2022
		7,761	37.674	206	2/2023
		14,693	37.674	390	7/2023
		14,844	37.674	394	9/2023

בחודשים הראשונים של ההתקשרות נשוא המכרז, שילמה העירייה לנגב על פי תעריף של 80.73 ₪ להנפה, במקום 37.674 ₪. המשמעות הינה כי העירייה שילמה לקבלן על פי תעריף כפול מהתעריף המוסכם בחוזה. כך בחמשת החודשים שבדקה הביקורת, העירייה שילמה לקבלן תשלום עודף עבור פינוי פסולת הקרטון בסך 35,307 ₪. יצוין כי ביום 30.9.2022, העירייה קיבלה חזר עבור התשלום העודף ששילמה בגין חודשים אלו.

ממצאים:

1. נמצא כי העירייה לא בדקה את החשבוניות טרם ביצוע התשלום לנגב בשנת 2022, כך שבמהלך שנת 2022 (עד לחודש ספטמבר), בוצעו תשלומים ביתר ושלא בהתאם לקבוע בחוזה עימה.

המלצות:

1. מומלץ כי תהיה הקפדה על בדיקת החשבוניות המתקבלות מהקבלנים טרם ביצוע התשלום, מול התעריפים ותנאי ההתקשרות שנקבעו בהסכם. ככל ושולמו כספים עודפים, ראוי כי העירייה תפעל לקבלת ההחזרים בהקדם האפשרי.

יצוין כי כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, העירייה ערכה לנגב מספר שימועים והטלת קנסות בגין אי פינוי פסולת בהתאם להסכם. עקב חוסר שביעות רצון העירייה מפעילות הקבלן, העירייה בתהליכי הפסקת ההתקשרות עימו ויציאה למכרז חדש בהקדם.

15.3 קבלן לפינוי טקסטיל

במסגרת מכרז פומבי מס' 26/21 "לטיפול בפסולת למחזור משטח השיפוט של עיריית בית שמש" התקשרה העירייה עם חברת "רוזניר תל אביב בע"מ" (להלן: "רוזניר") לפינוי פסולת אריזות קרטון ונייר.

סעיף 7.2.1 להסכם עם רוזניר קובע כי "איסוף ופינוי כלי אצירה לאיסוף פסולת טקסטיל יבוצעו אחת לכל עשרים ושמונה (28) ימים (1/28)..."

בנוסף, סעיף 7.3.1 להסכם קובע כי "מובהר כי על הקבלן להציב 20 (עשרים) כלי אצירה בהתאם למפרט הטכני..."

כלומר, על רוזניר להציב 20 כלי אצירה לפינוי פסולת טקסטיל ולפנותם אחת ל-28 ימים.

סעיף 4 לנספח ד' המפרט את הצעת המחיר של רוזניר קובע כדלקמן:

"התמורה שתקבל העירייה מהקבלן בגין הצבה, איסוף, פינוי ותחזוקת כלל כלי האצירה לפסולת הטקסטיל משטח השיפוט של העירייה הינה 220 ₪ לכל חודש קלנדארי (לא כולל מע"מ).

באשר לפסולת הטקסטיל, התמורה כוללת איסוף, פינוי ושינוע פסולת הטקסטיל למחזור מוכר. הצבת כלי אצירה ואחזקתם בהתאם לנדרש בחוזה הקבלנות, אספקה ושילוט של כלי רכב וביצוע כל דרישות המכרז לרבות חוזה הקבלנות ונספחיו."

כלומר, ההתחשבות מול העירייה לרוזניר אמורה להיות באופן בו הקבלן הוא הגורם אשר משלם לעירייה, 220 ₪ לא כולל מע"מ לחודש, בשונה מההתחשבויות עם קבלני הפינוי האחרים.

ממצאי הביקורת:

1. הביקורת בדקה את כרטסת הנהלת החשבונות של רוזניר בהנהלת החשבונות של העירייה ומצאה כי רוזניר החלה לשלם לעירייה בשנת 2023 בלבד, כאשר בשנה זו התקבלו 6 תשלומים בסך 220 ₪, החל מחודש יולי 2023. בדיקה נוספת של הביקורת בכרטסת ההכנסות שמספרה 1212300221, העלתה כי תשלום בסך 3,520 ₪ שביצעה רוזניר בחודש יוני 2023 רטרואקטיבית עבור 16 חודשים לא נרשם בכרטיס של רוזניר, אלא בכרטיס שמספרו 3120003000.
2. הביקורת ביקשה לבדוק את ההתחשבות עם רוזניר על פי נספח ד' להסכם ההתקשרות המציג את הצעות המחיר של הקבלנים, אולם כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, ההסכם עם רוזניר טרם נחתם באופן רשמי. מבדיקת הביקורת את ההסכם שקיבלה, רוזניר חתומה על גבי ההסכם, ללא חתימתה של העירייה:

מכרז פומבי מס' 26/21
לטיפול בפסולת למחזור
משטח השיפוט של עיריית בית שמש

- ולראיה באו הצדדים על החתום -

הקבלן רוזניר תל אביב בע"מ
ROZNIIR AVIV LTD.

עיריית בית שמש

שם הקבלן - רוזניר
ח.צ.ח.פ.ת.ז.מס' תאגיד - 571043820
שמות מורשי החתימה החותמים על חוזה זה -
ק. רוזניר; ת.ז. 025077066

בהתאם לכך, המועד בו נחתם החוזה לא צוין במקומו הייעודי בתחילתו:

מכרז פומבי מס' 26/21
לטיפול בפסולת למחזור
משטח השיפוט של עיריית בית שמש

חוזה קבלנות

שנערך ונחתם ביום _____ לחודש _____ שנת _____
בין -
עיריית בית שמש
(להלן - "העירייה" או "הרשות")

מצד אחד

לבין -

רשמי / ח.צ.פ.ח.ת.ז.מס' תאגיד: 511043820 רוני גר
רחוב מס' _____ (ת.ד. _____) עיר _____ מיקוד _____
טל': _____ פקס: _____
(להלן - "הקבלן")

בנוסף, תקופת ההתקשרות בסעיף 18 להסכם לא הוגדרה:

18. תקופת החוזה

18.1. תקופת ההתקשרות על-פי חוזה זה הינה שלוש שנים (כ- 36 חודשים) החל מיום _____ וכלה ביום _____ (להלן - "תקופת החוזה"). תקופת ההתקשרות ניתנת להארכה בכל פעם בשנים-עשר (12) חודשים נוספים, או חלקם, עד לשתי תקופות נוספות לאחר תקופת החוזה (להלן - "התקופה המוארכת" או "תקופת האופציה"). כך שסך תקופת ההתקשרות, כולל התקופה המוארכת לא תעלה על 60 (שישים) חודשים. כל הארכה תבצע באמצעות חתימה על נספת כתוב ומראש בלבד.

עמוד 65 מתוך 142

חתימת המציע: _____

© מורטל ייעוץ ותכנון אקולוגי בע"מ

המלצות:

1. מומלץ להקפיד על רישום תקין בספרי הנהלת החשבונות של העירייה ושיוך נכון של סכומים לגורם המשלם.
2. מומלץ כי העירייה תקפיד כי בעת עריכת הסכמי התקשרות עם גורמים חיצוניים, ההסכמים יערכו באופן מלא, ויכללו, לכל הפחות, את תקופת ההתקשרות, מועד החתימה, וכן, חתימה וחותרמת של העירייה ושל הגורם הנוסף.

15.4. תאגיד מאי לפינוי פסולת אלקטרונית

בסוף שנת 2020 פרסמה העירייה מכרז פומבי מס' 58/20 "להקמה ותפעול מערך לאיסוף וסילוק פסולת אלקטרונית וסוללות מתחומי העיר בית שמש".

ביום 1.8.2021 חתמה העירייה על הסכם עם "מ.א.י תאגיד מיחזור אלקטרוניקה לישראל בע"מ" (להלן: "תאגיד מאי") בעקבות זכייתו במכרז.

נספח המקדמי להסכם מגדיר את מהות שירותי הפינוי והאיסוף שיספק התאגיד לעירייה, להלן עיקרם:

- הקמה של מוקדי איסוף ואיסוף הפסולת מהם או הקמה והפעלה של מרכזי איסוף;
 - איסוף מכשירי חשמל גדולים שתושבים הוציאו מחוץ לבתיהם במועדים קבועים;
 - איסוף פסולת, ציוד וסוללות מהמגזר הביתי מבתי תושבים על פי קריאה ותיאום מראש;
 - שירותי הפינוי והאיסוף הבסיסיים של תאגיד מאי עבור העירייה אינם כרוכים בתשלום.
- במסגרת ההסכם התחייבה העירייה לפעולות הבאות:
- להפריד במרכז האיסוף בין פסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני המיועדת לשימוש חוזר או להכנה לשימוש חוזר, לפסולת ציוד חשמלי ואלקטרוני אחרת;
 - להפריד בין פסולת סוללות ומצברים לפסולת אחרת;
 - להציב מכלי אצירה אטומים או מקורים כך שתימנע הרטבה של הפסולת, כדי לוודא כי אופן ההפרדה והאיסוף לא יפגע באפשרות לשימוש חוזר וימנע התפזרות של חומרים מסוכנים באמצעות;
 - לסמן את מכלי האצירה באופן בולט לעין, לרבות לגבי סוגי הפסולת שמותר או שאסור להשליך לתוכם;
 - להציב שלטים הכוללים הוראות ברורות בעניין השלכת הפסולת ואיסור לקיחה או איסוף בלא אישור;
 - מניעת כניסה או גישה למרכז איסוף או למוקד איסוף של כל אדם שאינו מורשה לכך;
 - פרסום לציבור מעת לעת אודות מרכזי האיסוף ומיקומם, מועדי הפינוי למכשירי חשמל גדולים והאפשרויות לתיאום פינוי מהבית, סוגי הפסולת שמותר ואסור להשליך, וכן, החובה להפריד פסולת אלקטרונית וסוללות.
- סעיף 3 לנספח ג' להסכם עם תאגיד מאי קובע כדלקמן (הגדרות: "גוף היישום המוכר" = תאגיד מאי, "אחראי פינוי פסולת" = העירייה):
- "3.1.1 ... גוף היישום המוכר יישא בכלל העלויות לאיסוף זה לרבות פעילויות ההסברה, המיון, הפינוי והטיפול בפסולת ציוד והסוללות שתיאסף באיסוף עצמאי..."
- 3.1.2 דיווח- בגין ביצוע איסוף עצמאי של פסולת ציוד וסוללות... ידווח גוף היישום המוכר לאחראי לפינוי פסולת אחת לשנה על היקפי האיסוף של פסולת הציוד והסוללות מהמגזר הבייתי אשר נאספה בשטחו באמצעות מי מטעמו.
- 3.1.3 מימון- האחראי לפינוי פסולת לא יהיה זכאי לכל מימון או החזר עלויות הנוגעות לאיסוף עצמאי של הגוף המוכר."
- כלומר, תאגיד מאי מתחייב לשאת בכל עלויות האיסוף והפינוי של הפסולת האלקטרונית והסוללות, כאשר אינו זכאי לקבלת החזרים מהעירייה בשל כך. בנוסף, על התאגיד לדווח לעירייה אחת לשנה אודות היקפי

איסוף הפסולת שנאספה.

ישנם 2 מסלולים חלופיים לאופן ההתחשבות בין תאגיד מאי לעירייה :

מסלול כחול- ביצוע והתקשרות של העירייה על ידי קבלן פינוי מורשה:

- העירייה תגיש לתאגיד מאי אחת לרבעון דרישת תשלום ובה החיוב עבור הפעולות שבוצעו בכל הנוגע לפינוי הפסולת האלקטרונית באותו רבעון.
- תאגיד מאי ישלם לעירייה את הסכום הנקוב בדרישת התשלום בתוך 90 יום מקבלת הדרישה, וזאת בתנאי שלא ערער על הסכום.

מסלול ירוק- ביצוע והתקשרות של העירייה באמצעות מרכז מיון מורשה על ידי תאגיד מאי:

- תאגיד מאי יערוך אחת לשנה ו/או רבעון דוח מסכם כפי שדווחו לו מאת מרכז הפינוי המורשה לגבי ביצוע הפינויים היוזמים בשטח העירייה.
 - דוח הפינויים יישלח מתאגיד מאי לעירייה בליווי חשבונית עסקה, אליה יצורפו חוזרי עלויות הסברה וכל חיוב/ זיכוי נוסף שיידרש.
 - העירייה תפיק דרישת תשלום כנגד הסכום שיוצג לה על ידי תאגיד מאי.
 - התשלום לעירייה יעשה בתוך 90 ימים ממועד קבלת דרישת התשלום בתאגיד מאי.
- כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל מדור מיחזור, ההתקשרות בין העירייה לתאגיד מאי היא לפי המסלול הירוק, כאשר תאגיד מאי אמון על פינוי הפסולת האלקטרונית באמצעות מרכז מיון. עוד מסרה כי התאגיד הציב 2 פחי מיחזור רק בחודש אוגוסט 2023.
- הביקורת קיבלה את דוח סיכום היעדים השנתי של תאגיד מאי לשנת 2023 בעירייה. להלן דיווח ההשקעה והיקפי האיסוף עבור שנת 2023 :

דיווח השקעה והיקפי איסוף ציוד אלקטרוני , חשמלי וסוללות למיחזור בשנת 2023

אפי ההתקשרות: משולב | תאריך תחילת ההקשרות: 2021 | מספר התושבים ברשות: 175,367
מספר התושבים בישראל: 9,795,000

השקעה בפעילויות הסברה, פרסום והכוונה בתחום הרשות:

מבצע עד כה	
פעילות הסברה ציוד חשמלי ואלקטרוני	MAI FACTORY
אירועי איסוף והסברה על ידי הרשות	לא בוצע פרסום מצד הרשות
משתתפת בפרסום והסברה	21,000 ₪

הסדרי פינוי פעילים בבית שמש :

הסדרי	בוצע עד כה
מרכזי איסוף	2
מוקדי איסוף	7
סה"כ השקעה בתשתית	14,250 ₪

להלן היקפי הפסולת האלקטרונית שנאספה:

פסולת ציוד חשמלי בק"ג	סוללות בק"ג	סך הכל בק"ג
פסולת ציוד שנאספה באופן ישיר בהסדרי האיסוף של הרשות המקומית	150 ק"ג	175 ק"ג
ציוד וסוללות שנאספה בשטחי הרשות על ידי הגוף המוכר ומקורה מהמגזר הביתי (משווקים)	119,249 ק"ג	119,249 ק"ג
סך הכל פסולת ציוד וסוללות נאספת לשנה זו	119,399 טון	119,414 טון

סה"כ ק"ג נאסף לתושב:
 0.68 ק"ג לתושב פסולת ציוד חשמלי למיחזור | 0.0 ק"ג לתושב פסולת סוללות למיחזור

לנתון מספרי לטובת דוח כמות פסולת ומיחזור שפני של הרשות המקומית.

מוצרי חשמל
גדולים

סוללות

מוצרי
אלקטרוניקה

מוצרי
חשמל

מאי
רשות מקומית

חשוב להדגיש כי החוק מטיל בסעיפים 43-44 אחריות פלילית על הפרת הוראותיו המוטלת על נושאי המשרה בעירייה. כלומר, העירייה חייבת לבצע פעולות אקטיביות ליישום ההוראות- לבצע הפרדה ואיסוף של פסולת אלקטרונית וסוללות מהמגזר הביתי, להתקשר עם גורם לפינוי הפסולת ולהעבירה באופן מסודר לגוף יישום מוכר.

ממצאים:

1. הסכם ההתקשרות שנחתם על ידי העירייה עם תאגיד מאי אינו כולל את הנספחים להסכם המהווים חלק בלתי נפרד ממנו ומסדירים, בין היתר, את התמורה, ההתחשבות ותהליכי העבודה, וכן את סיכום הסדר ההפרדה מול התאגיד. יצוין כי נספח ח' להסכם אמור לכלול הסדר מפורט הכולל את תהליכי העבודה, ובכלל זאת, מיקום מרכזי האיסוף, מועדי פינוי הפחים, פרסום והסברה וכדומה. הנספחים לא אותרו על ידי מנהלת מדור מיחזור, למרות בקשת הביקורת.
2. יצוין כי על פי הנמסר לביקורת על ידי מנהלת מדור מיחזור, התאגיד אמור לשלם 700 ₪ לעירייה עבור כל טון פסולת אלקטרונית הנאספת ברחבי העיר, אולם נתון זה אינו מופיע על גבי ההסכם.
3. אף שלכאורה העירייה אמורה להוציא דרישות תשלום בגין פסולת שפונתה לתאגיד מאי, לא הופקו כאלה במהלך השנים 2022-2023.
3. למרות שההסכם עם תאגיד מאי נחתם באוגוסט 2021, רק ביום 15.6.2023 הקימה העירייה דרישה להחזרים לתאגיד עבור פעולות החינוך וההסברה (ראה נספח ו'- טופס חתימה על דרישה- תאגיד מאי).

המלצות:

1. ככל והעירייה מתקשרת עם קבלן, ספק או גורם חיצוני אחר בהסכם הכולל נספחים, ראוי כי הנספחים יצורפו להסכם החתום מאחר והם מהווים חלק בלתי נפרד ממנו.
2. ראוי כי העירייה תפעל להגברת היקפי המיחזור של הפסולת האלקטרונית בשטחה, כך שגם תצמצם את היקפי הפסולת המפונה ומוטמנת וגם תוכל לקבל בגין הפינוי החוזרים כספיים.

16. טיפול בפניות הציבור

מוקד עירוני הינו גוף המקבל ומעביר לטיפול, שאלות ופניות שקשורות לעירייה מגורמים שונים. המוקד מהווה מעגל שירות ראשוני קבוע וזמין לתושבים הפונים לעירייה ומשמש כצינור מידע מרכזי בעבור כל המחלקות העירוניות. הוא מהווה צומת מידע מרכזי הן בעבור העירייה והן בעבור תושבים.

פניות בנוגע למיחזור ופינוי פסולת מתקבלות במוקד העירוני. הפניות המתקבלות נרשמות על ידי נציגי המוקד במועד קבלתן במערכת הממוחשבת ומועברות למחלקת התברואה לצורך בירור הפנייה וטיפול בה.

הביקורת ביקשה לקבל דוח ממערכת המוקד העירוני המפרט את כל הפניות שהתקבלו לעירייה בנושא המיחזור בשנים 2021-2023.

להלן טבלה המציגה את הפניות בחלוקה לשנים:

נושא הפנייה	2021	2022	2023	סה"כ
מכלי מיחזור אריזות (כתום)	116	513	211	840
מיכלי מיחזור נייר (כחול)	93	332	161	586
מחזור בקבוקי פלסטיק (כלוב)	113	190	8	311
מיכלי מיחזור בקבוקי זכוכית (סגול)	57	146	90	293
מחזור קרטונים	96	108	66	270
לטיפול מנהל מחזור	114	52		166
בקשה להצבת מיכל מיחזור / העברה / תיקון	74	22		96
טכסטיל מחזור	1	11	6	18
נזקים בעת פינוי		8	5	13
אחר	13	5	19	37
סה"כ פניות	677	1,387	566	2,630

הביקורת ערכה ניתוח על פי תתי הנושאים של פניות המוקד הנוגעות לפחים הכתומים והכחולים המהוות כ- 54% מכלל הפניות שהתקבלו בשנים 2021-2023.

תת נושא הפנייה	כתומים			כתומים			סה"כ וכחולים
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	
אי השבת פח למקום / פח חוסס מעבר	54	118		12	22	1	207
בקשה למיכל חדש	26	72		30	68		196
מיכל לא תקין / שבור	7	7		8	4		26
פינוי מיכל ביום פינוי	41	110		37	96		284
פינוי מיכל שלא ביום פינוי	83	191		74	130		478
ללא תת נושא		15	116		12	92	235
סה"כ	211	513	116	161	332	93	1,426

ממצאים:

- מבדיקת הביקורת עולה כי פניות רבות מתקבלות בנוגע לפינוי כלי האצירה בימים שאינם במועדי הפינוי. המשמעות העולה מכך הינה שיתכן כי תדירות הפינויים שהוגדרה לקבלני הפינוי אינה מספקת.
- עוד עולה כי מתקבלות פניות רבות הנוגעות לאי השבת כלי האצירה למיקומם לאחר הפינוי. יוער כי במסגרת התקשרויות העירייה עם קבלני הפינוי, הוגדרו ליקויים המזכים את העירייה בקבלת קנסות, כאשר אחד מהם נוגע ל"אי החזרת כלי אצירה למקומו" אשר הקנס עבורו לכל מקרה בודד עומד על 100 ₪.

המלצות:

- מומלץ כי תיערך בחינה בדבר תדירות הפינויים של כלי האצירה השונים לפסולת המיחזור ברחבי העיר, וזאת על מנת למנוע מצבים בהם כלי האצירה מלאים עד אפס מקום כך שהפסולת מונחת לצידם, דבר המהווה מפגע תברואתי ומעקב את הירתמות התושבים לתהליך המיחזור.
- עוד מומלץ כי תיערך בחינה בדבר האפשרות לפעול מול קבלני הפינוי בכל הנוגע להחזרת כלי האצירה למקומם לאחר הפינוי. יוער כי בידי העירייה האפשרות לקנוס את הקבלנים בהתאם לקבוע בהסכמי ההתקשרות עימם במידה ולא עומדים בהוראותיהם.

תגובת מנהלת אגף שפ"ע: "החל משנת 23 אנו עובדים עם חיישני נפח במכלים כתומים. המכלים הכחולים הקבלן מסיים את תפקידו ברשות בשל אי עמידה במכרו.

הקריאות נובעות ברובן מהזזת המכלים ע"י ילדים. הנושא מוכר וידוע."

17. נספחים

17.1. נספח א' - היחידה לאיכות הסביבה מאתר העירייה

דף הבית > העירונית > חופש המידע > ועדות העירייה > ועדת איכות הסביבה

ועדת איכות הסביבה

נציגים לוועדות

- יו"ר צבי ווליצקי
- אלי פרץ
- חיים זמורה
- ישראל מנדלסון
- ישראל רמתי
- אבי ברכה-המחלקה לאיכות הסביבה
- נציג השרה לאיכות הסביבה
- נציג ציבור

ועדות העירייה

- < **ועדת איכות הסביבה**
- < ועדת אירועים
- < ועדת חירום ובטחון

17.2. נספח ב' - מיחזור באתר העירייה

<p>דף הבית > העיר והעירייה > יחידות עירוניות > אגפי העירייה > איכות הסביבה > מחזור בבית שמש</p> <h2>מחזור בבית שמש</h2>			
שם האחראי וטלפון פניות ציבור	תמונה	סוג מתקן האיסוף+ נקודות איסוף	סוג האשפה
<p>אמניר מיחזור http://www.amnir.co.il 1-700-707-715</p>		פחים כחולים בחדר האשפה (בבתים) מרובי דיירים	נייר מבתי מגורים
		מכלים ירוקים בכל רחוב (באזורים עם בניה שאינה רוויה)	
		מתקנים בית-ספרים ללא עלות - לכל מוסד	נייר מבתי ספר
		מחסני איסוף בתשלום לעסקים גדולים. או בנקודות איסוף - ללא עלות:	קרטון מעסקים

<p>מיקום: https://docs.google.com/spreadsheets/d/16ZBGd0w-Ut15L-j6q77N1d0rJJ7gpIG1_kZp1OowJ2M/edit#gid=1375982824</p>			<p>מחזוריות איסוף בקבוקי פלסטיק מליטר ומעלה</p>	
<p>קרטוני שתיה וחלב, מכלי פלסטיק, עטיפות חטיפים, שימורים ואריזות מתכת, כלים חד פעמיים, שקיות ניילון</p>			<p>פח כתום איסוף אריזות</p>	
<p>מכלי זכוכית בלי מכסה: בושם, צנצנות, מיקום: https://docs.google.com/spreadsheets/d/1XvnSoRfsPTrqQHgsEitcepPop2TCdQLVdxUeGj4zpPE/edit#gid=80889995</p>			<p>פח סגול זכוכית</p>	
			<p>פסולת שאינה למחזור פחים ירוקים או מכלים מוטמנים</p>	
<p>רוזניר /http://www.rosnir.co.il 03-6833553</p>			<p>תקסטיל תיבות כחולות בכל שכונה</p>	

מיקום מתקני האיסוף:

איסוף בדים:

- ביג, בכניסה למרכז ביג
- בניין העירייה, הרצל 6 מול בניין העירייה
- מ"מ שיינפלד, רח' ראובן 99, בחניון ביכ"ג 'עטרת שלום'
- חפציבה, בן איש חי 28 פינת חפץ חיים
- נהר הירדן, נהר הירדן פינת ריב"ל 2
- מ"מ רמב"ש, נחל קישון 44 ברחבת המרכז המסחרי
- פארק דולב, נחל דולב 19 בצומת עם רח' נחל איילון.

קרטון מעסקים

- רבין 13
- מ"מ נוימן בסוף החניה
- מ"מ הדקל בחניה אחורית ברח' ברוש
- מורדי הגטאות מול השוק
- ראובן, פינת מעפילי אגוז
- החיד"א 5
- בן עזאי 8
- קהילת יעקב, 17
- אמרי אמת 5
- דובר שלום, 8
- תכלת מרדכי 7
- נהר הירדן 31
- יהודה הנשיא 15
- רבי טרפון, 3
- נהר הירדן צמוד למ"מ ריב"ל
- איילון, בחניון הפארק פינת נחל שורק
- מ"מ רמב"ש, נחל ערוגות פינת נחל ניצנים, צמוד ל'דונה'
- נחל שחם 5

שתף את העמוד

האם דף זה עזר לך?

לא ☹️

כן 😊

חפשו אותנו ברשתות

עיריית בית שמש בפייסבוק
 ערוץ היוטוב שלנו
 קבוצות עדכון עירוניות בוואטסאפ

יצירת קשר

פנייה מקוונת - 106
 צור קשר

רחמים

סיים
 נרזים
 ז אירועים

מן באתר הינו כללי ותמציתי, ובכל מקרה אינו בא במקום הוראות החוק והתקנות

© כל הזכויות שמורות ל- עיריית בית שמש. האתר פותח על ידי א.ש בינה

17.3. נספח ג' - טופס שינוי מחירון - פסולת אריות

טופס שינוי מחירון - פסולת אריות

תאריך העדכון: 01/06/22
 תאריך קבלת הכספים: 05/08/22
 שינוי המחירונים תקף החל מ: 01/03/22

שם הרשות: בית שמש
 מנהל תחום: ענת חיים
 מספר בחי אג חשופים לפח הכתום: 25,500
 סיבת העדכון: חשב חדיש עם יראב

מסדר לשלשה זומים או לפסולת אריות (יפחים כתומים) מצב קיים

חשבות	קבלן	תדירות	עלות אישוף - עלות אישוף (מ) ולגבול (מ)	עלות אישוף - לפי שפ (מ)	עלות אישוף - לפי תפח (מ)	עלות אישוף - לפי תפח (מ)	עלות אחזקה (בש"ח לחודש לכלי אצירה בודד)	דמי"ש חודשיים לכלי אצירה (מ/ל"ח)	כמות כלים	סוג מכל האצירה
	יראב	אחת לשבועיים			14.4	14.4	1.5	24.42	650	מיכל אצירה כתום בנפח 1,100 ליטר

שינוי מחיר מתוארך

חשבות	קבלן	תדירות	עלות אישוף - עלות אישוף (מ) ולגבול (מ)	מחיר חשב חוד פעמי	עלות אישוף - לפי תפח (מ)	עלות אחזקה (בש"ח לחודש לכלי אצירה בודד)	דמי"ש חודשיים לכלי אצירה (מ/ל"ח)	כמות כלים	סוג מכל האצירה
1. תוקף החשבים עד 23.02.25									
2. ככל שתחתון מערכת לניטור מונפים, תדירות תפניו תקבל בהתאם לתוצאות מערכת לניטור.									
3. קיזוז בנין החלפת עגלות למונפים בסך 260,750 ₪ - 4 מעימות שתפריסה על רבעונים: Q 1,222 Q 2,222 Q 3,222 Q 4,222	יראב	אחת לחודש וחצי		48	48	2.5		350	מיכל אצירה כתום בנפח 3 קוב

אין כל סתירה בספחים

- כלל הסתרים המופיעים בטופס שינוי מחירון זה אינם כוללים משימי.
- הרשות המקומית תעביר חתיחות (ככל שתחייג ליה) לטופס העדכון בחדר 7 ימים ממועד קבלתו מתמרי. עם חלוף פרק זמן זה, וככל שלא תתקבל חתימות משרות המקומיות, ייחשב חובר להסכמת הרשות המקומית לכבדות האמור בטופס.

17.4. נספח ד' - חשבונית יראב אוקטובר

==מסמך ממוחשב==

תאריך: 31/10/2022

סניף מרכז
רח' הפטיש 1, את. ב' נס ציונה ת.ד. 2102, מיקוד 74120
טל' 08-9387000, פקס' 08-9300794

עוסק מורשה לענין מע"מ 511061269

לברורים: אביגיל ג'מיל 08-9387001
אורלי דוד 08-938700

לכבוד: עיריית בית שמש
ע.מ: 500226105
כתובת:

לידי: ללא

מקור

חשבונית מס 31263890

#	קוד פריט	תאור	הערה	כמות	מחיר	סה"כ
1	774	פינוי פחים כתומים		240.00	48.00	11,520.00

לתשלום עד: 14/01/2023

הנחה:	0.34 ₪
סך הכל חייב במע"מ:	11,519.66 ₪
מע"מ: 17.00%	1,958.34 ₪
סה"כ לתשלום:	13,478.00 ₪

מס' לקוח/קוד: 156608302

עבור חודש 10/22 - פינוי כתומים - בגין עבודות איסוף בהסדר עם תמיר

איש מכירות: יוסי לדני פרטיים ראש"צ

תנאי תשלום: שוטף + 75 ימים

1. פיגור בתשלום מעבר למוסכם יחייב את הלקוח בתשלום ריבית הנוהגה בבנק הפועלים על ח-ח ח"ד.

2. פטור מניכוי מס במקור לפי אישור פקיד שומה רמלה.

3. נא לציין ע"ג ספח הצ'ק/העברה מס' לקוח ומס' החשבונית המשולמת.

4. העברות בנקאיות- לבנק הפועלים, סניף מרכזי (600) מס' חשבון: 669762

מפיק מסמך: אורית משה

190 - פנימי
50 - ביצוג

דוח דגימה תקופתית

שם הרשות	בית שמש	שנה	2023
רבעון	1	מספר דגימות בתקופה	3

להלן ממוצע רבעוני של הרכב פסולת האריות לרשות זו ברבעון זה

סוג הפסולת - אריות	התפלגות משקלית - באחוזים	סוג הפסולת - לא אריות	התפלגות משקלית - באחוזים
PET אריות	12.84%	בקבוקי פיקדון פלסטיק	3.03%
אריות פלסטיק קשיח HDPE	12.57%	בקבוקי פיקדון מתכת	0.15%
אריות שקיות פוליאאתילן LDPE	10.70%	בקבוקי פיקדון זכוכית	1.67%
אריות קרטוני משקה	5.15%	פסולת שאריות מזון אורגני	6.01%
אריות מתכת	4.26%	פסולת נייר	4.51%
אריות קרטון ונייר	13.07%	פסולת יבשה אחרת	9.05%
אריות פלסטיק מעורב	13.14%	סה"כ אחוז לא אריות	24.42%
זכוכית שאינה פיקדון	3.53%		
PS אריות פוליסטרן	0.31%		
סה"כ אחוז אריות	75.58%		

דוח זה הופק ממערכת המידע/דיווח של תמיר ובמידה ויש הערות לדוח יש לפנות למנהל התחום: במייל

17.6. נספח ו' - טופס חתימה על דרישה - תאגיד מאי

תאריך: 15.6.23

טופס חתימה על דרישה/הזמנה רכש בדיעבד

מבקש: גורן תפקיד: מנהל תפעול

מקור תקציב: 17/7300759

פיחוט הבקשה:

האג'ב מאי מתאר אלקטרוניקה - אלקטרוניקה של פנאי פסנתר אלקטרוניקה

מחיר (כולל מע"מ)
 כמות, כוונת פועל הפניה והינאק בנושא עם 15,800 ש"ח (לא כולל מע"מ)
 תוך תשלום כולל 4,925 ש"ח (כולל מע"מ)
 מילת דגש, הוצאה פעולה בסך 21,000 ש"ח ותוך תשלום כולל 10,500 ש"ח (לא כולל מע"מ)
 סה"כ תשלום משלוב מאי 21,554.25 ש"ח

החלטת מנכ"ל:

יב

מוכנות העירייה לשעת

– חירום –

מלחמת חרבות ברזל

18. מבוא

סעיף 248א(א) לפקודת העיריות [נוסח חדש] קובע כדלקמן:

"העירייה תעשה את כל הדרוש להכנתו של המשק לשעת חירום ולהפעלתו אותו זמן, למעט גיוסם של כוח אדם וציוד אשר חל עליהם חיקוק אחר, הכל בכפוף להוראות השר הממונה על הפעולות בתחום הנוגע בדבר ובהתאם לתכנית שאישרה הממשלה או מי שהסמיכה לכך; החלטותיהם של הממשלה, של מי שהסמיכה, של שר ושל המועצה לפי סעיף זה אינן טעונות פרסום ברשומות."

לרשויות המקומיות תפקיד חיוני בהיערכות הזירה האזרחית לאירועי חירום ובטיפול בהם. על הרשות המקומית לדאוג לרווחת תושביה גם בשעת חירום, ולתפעולן השוטף של התשתיות והמערכות העירוניות.

העירייה פועלת בשני מצבי יסוד:

- **שגרה** - פעילות המתרחשת בתקופות רגיעה שבהן לא מוכרז מצב חירום. בתוך כך, ייתכנו אירועי חירום שאינם מוכרזים כמצב משפטי אך מצריכים התמודדות מיוחדת עם אירוע "חירום שבשגרה" (כדוגמת שרפה, אסון טבע, פיגוע).
- **חירום** - פעילות תחת מצב משפטי המוכרז על ידי הגורמים המוסמכים לכך כמצב חירום (כדוגמת מלחמה, רעידת אמה).

הרשות המקומית היא גורם חשוב בהיערכות להתמודדות עם מצבי חירום והיא מהווה גורם מרכזי במתן פתרונות לתושבים הנמצאים במצבים אלו.

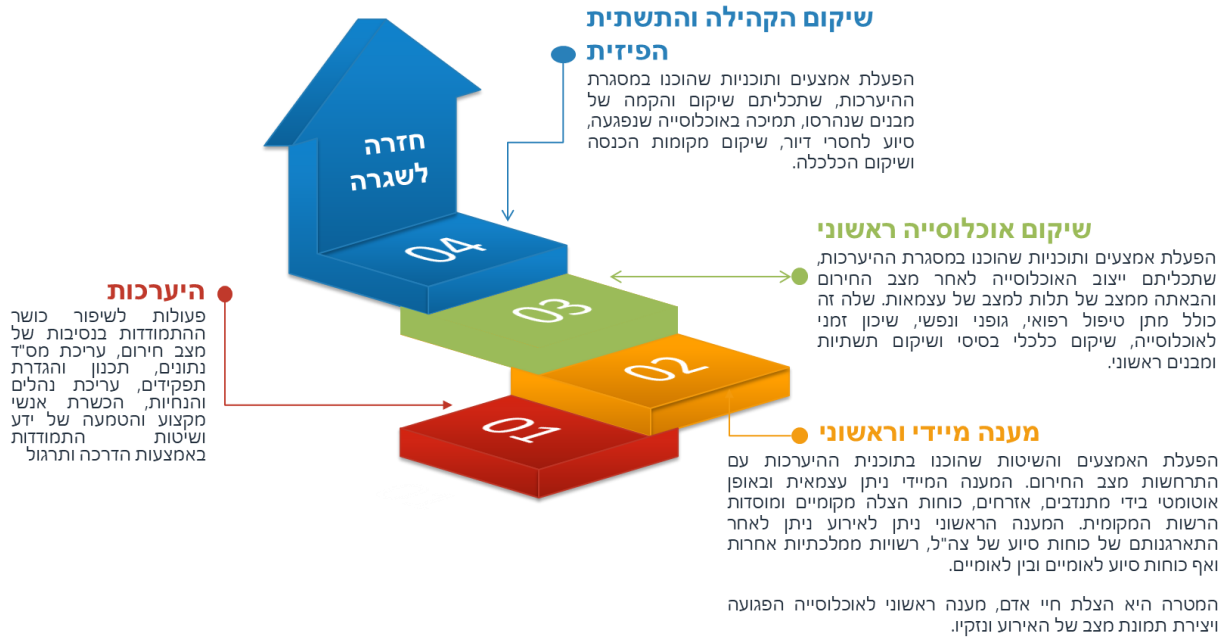
להלן תפקידיה העיקריים של הרשות המקומית כלפי תושביה במצבי חירום:

בשנת 2004 גיבשו ועדת מל"ח (משק לשעת חירום), פיקוד העורף, מרכז השלטון המקומי ומרכז המועצות האזוריות את המסגרת הנורמטיבית של תיקי אב להפעלה בעת חירום לעיריות (להלן: "תיק האב"). בדצמבר 2015 הופץ עדכון תיק האב על ידי רח"ל, פיקוד העורף, משרד הפנים ומרכז השלטון המקומי בישראל.

תיק האב משמש בסיס מנחה להכנת "נוהל הפעלה רשותי" בעתות חירום. בתיק מרוכזות כלל המשימות והאחריות של הרשות המקומית, וזאת לפי חוקים, תקנות, החלטות ממשלה, נוהלי מל"ח ועוד.

ניתן לחלק את ההתמודדות של הרשות המקומית עם מצב חירום לארבעה שלבים :

בתאריך 7.10.2023 התרחשה מתקפת פתע על מדינת ישראל, המכונה גם מתקפת שמחת תורה. המתקפה הייתה מתקפת פתע וטרור פלסטיני נרחבת של חמאס והג'יהאד האסלאמי הפלסטיני מרצועת עזה על ישראל, באזור עוטף עזה.

המתקפה כללה חדירה יבשתית (רגלית, אופנועים וטנדרים), אווירית וימית לשטח ישראל, מתקפות על בסיסי צה"ל ומוצביו וקרבות ירי עם כוחות הביטחון בד בבד עם חדירה אל תוך יישובים. בהמשך בוצעו מעשי טבח ורצח של כ-1,400 אזרחים ישראלים וזרים, נפצעו מעל ל-4,600, וכן נחטפו כ-240 אזרחים וחיילים.

בעקבות המתקפה הכריזה ממשלת ישראל על מלחמת חרבות ברזל (להלן: "המלחמה").

הביקורת ערכה דוח בדיקה זה לבחינת תפקוד העירייה ומוכנותה לשעת חירום בעת פריצת מלחמת חרבות ברזל, מתוך מטרה להפקת לקחים וסיוע בשיפור מוכנותה של העירייה למצבי חירום.

19. מתודולוגיה

הביקורת קיימה פגישות ושיחות עם הגורמים הבאים :

- שרי דרור- מנהלת מינהל חינוך וקהילה;
- דודו ג'מו, ראש מינהל תפעול;
- צחי אלימלך, מנהל אגף ביטחון;
- רותם בוחבוט, מנהל המוקד העירוני;
- ענבר קשת, מנהלת אגף שפ"ע;
- שמרית שלם, ע. ראש מינהל תפעול;
- גילה רונן, ראש מינהל הרווחה והשירותים החברתיים;

- שירת אוחנה פרדי, מנהלת אגף משפחות;
- שיר קרטה שוורץ, מנהלת מטה תומך וסגנית אדמיניסטרטיבית;
- יעל סהר, מנהלת אגף פרט;
- ענבל אלוש, מנהלת אגף פיתוח הון אנושי.

20. היקף הבדיקה

הבדיקה נערכה בחודשים נובמבר 2023 עד פברואר 2024.

הבדיקה בחנה את נאותות מוכנותה לשעת חירום בעת פריצת מלחמת חרבות ברזל ביום 7.10.2023. ואת תפקוד המכלולים בשעת חירום.

21. מכלולים בשעת חירום

סעיף 165 לפקודת העיריות קובע כי "ראש העירייה יהיה בתוקף משרתו יושב ראש ועדת ההנהלה והועדה להכנת המשק לשעת חירום ולהפעלתו בשעת חירום; יושבי ראש לשאר הועדות ייבחרו על ידי המועצה מבין חבריה, אם לא נקבעה הוראה אחרת בפקודה זו או בחוק אחר".

המבנה הארגוני של הרשות המקומית לעתות חירום והוא מבוסס על שישה מכלולים. מכלול הינו איגוד של מחלקות ו/או תחומי עיסוק בעלי מכנה משותף במצבי חירום, המאפשר שליטה ותכלול אפקטיביים של המענה הנדרש לטיפול באירועים (להלן: "מכלול"). המכלולים כוללים בעלי תפקידים הפועלים בתחומים העיקריים שבאחריות הרשות.

ה"מכלולים" אינם קיימים במבנה העירייה בשגרה, אולם הם מאפשרים ארגון מיוחד למצבי חירום לשיפור מוטת שליטה יעילה ותכלול אפקטיבי של המענה הנדרש מהעירייה.

להלן תרשים המציג את המכלולים שהוגדרו בתיק האב:

הביקורת ערכה פגישות עם ראשי המכלולים השונים לבחינת מוכנות העירייה למלחמת חרבות ברזל, ובכלל זאת, הצרכים שעלו בעת פריצת המלחמה, הקשיים בהם כל מכלול נתקל בעת ביצוע עבודתו והלקחים שהופקו

מעבודתם בפועל.

22. אגף חירום וביטחון

22.1. כללי

אגף חירום וביטחון הינו הגורם העירוני המתכלל את תחום החירום בעירייה. על פי תיק האב, אגף החירום והביטחון בעירייה עוסק בהיערכות העיר לחירום, נושא באחריות למוכנות ולכוננות גם במצבי שגרה ("ירוע חירום בשגרה) ומקיים את הקשר השוטף עם ארגוני החירום, עם הצבא ועם הגופים הביטחוניים במרחב העיר.

אגף החירום והביטחון פועל גם בחירום, והוא אינו חלק מאחד המכלולים, אלא כפוף לראש העיר.

ייעוד אגף החירום והביטחון הינו הכנת העירייה לחירום ומתן מענה בתחומים המקצועיים העוסקים בתחום החירום ובביטחון האוכלוסייה ומוסדות העירייה, הפעלת מערך החירום והביטחון בעיר תוך שיתוף פעולה עם ארגוני החירום, הצבא והרשויות השונות במרחב.

על פי אתר העירייה, עבודתו של אגף חירום וביטחון נחלקת למשימות שבשגרה ומשימות בשעת חירום:

שגרה	חירום
פתיחת שנת הלימודים – הקצאה ובדיקת הביטחון	שיפוץ מקלטים עירוניים.
קבלת מרכיבי ביטחון למוסדות חינוך חדשים	עדכון התיקים הייעודיים למשק לשעת חירום.
דרישת הבטחה למוסדות חינוך/ הקצאה ואישור המשטרה	השתתפות בתרגילים מחוזיים / משק לשעת חירום.
תרגיל ארצי למוסדות חינוך – לתרחישי חרום.	השתתפות בכנסים השונים וקישור לשירותי החירום צה"ל/ משטרת ישראל/מל"ח / משרד הפנים.
כנסים לעוזרי ביטחון, לרכזי טיולים ולמנהלי המוסדות.	תיאום הפעלה והצבת צופרי חירום במתחם הרשות.
אבטחת אירועים עירוניים בשיתוף משטרת ישראל ומחלקת אירועים.	רכישת מרכיבי ביטחון לשעת חירום.
ביקורת אבטחה במוסדות חינוך.	קיום וועדות מל"ח תלת חודשיים ודיווח ליו"ר על ביצוע ההחלטות.
קיום ועדות ביטחון עירונית.	ביקורת אחזקה במחסני הציוד של מל"ח/ פס"ח.
ארגון מחדש של תיקי שטח למוסדות חינוך.	תיאום וקיום השתלמויות מקצועיות לבעלי תפקידים בחירום.
ביקורת מיגון חדר כספת לנשק.	שיתוף פעולה עם המחלקה המשפטית בנושאי מפירי חוק התגוננות אזרחית.
אבטחת השוק העירוני ובניין העירייה.	
הכשרות ירי ורענונים לנושאי נשק מאושרים.	

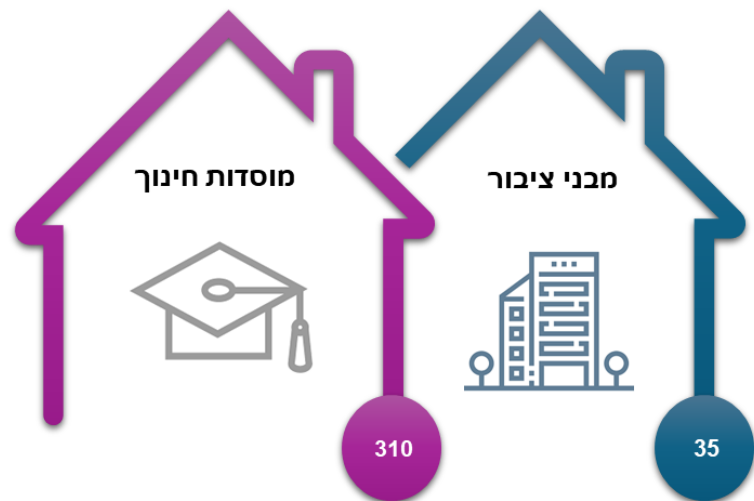
22.2. מקלטים

מקלט ציבורי עפ"י הגדרתו בחוק, הינו מקלט שלא נועד לבית מסוים או למפעל מסוים. בתקנות ההתגוננות האזרחית (השתתפות רשויות מקומיות), תשט"ז-1955 נקבע, כי על הרשות המקומית מוטלת האחריות לאחזוקתם התקינה של המקלטים ושמירתם במצב תחזוקה המאפשר שהות של אזרחים בעת חירום בצורה נאותה וסבירה.

22.2.1. מיפוי המקלטים

לצורך קיום אחריותה החוקית לתחזוקה תקינה של המקלטים הציבוריים, חשוב כי בידי העירייה יהיה מיפוי מלא ומפורט ככל הניתן של המקלטים שהיא נדרשת בתחזוקתם.

להלן תרשים המציג את סוגי המקלטים הציבוריים בעירייה, ומספריהם, כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל אגף חירום וביטחון:

המקלטים הציבוריים נחלקים ל-2 סוגים:

- **מקלטים במוסדות חינוך**- מקלטים הממוקמים בתוך בתי ספר וגני ילדים- ישנם מעל 310 מקלטים. המקלטים במוסדות חינוך אינם פתוחים לקהל הרחב. בשנתיים האחרונות נערך מיפוי של כלל המקלטים באמצעות חברה חיצונית שהגיעה לכל אחד מהם ומיפתה אותו. העירייה התקינה בכל מקלט ארון חירום עם שלט בו מוקמו רדיו, פנס ותיק עזרה ראשונה.
- **מקלטים עירוניים**- 35 מקלטים הממוספרים מ-1 עד 68. יש מספרים ריקים של מקלטים שנמכרו לבעלות פרטית או הושבתו. הוחלט על מיספור המקלטים מחדש.

<p>1. רשימת המקלטים העירוניים אינה סדורה. מיספור המקלטים אינו רציף עקב מקלטים שהוסרו מהרשימה.</p> <p>2. במהלך המלחמה, כאשר היה ניסיון להחזרת הלימודים לשגרה, היה צורך בעריכת מיפוי נוסף הפעם כזה שכולל את מספר התלמידים שיכול כל מקלט להכיל, לקביעה אילו מרחבים מוגנים נותנים מענה לאילו תלמידים, כאשר הדבר לא נבדק במסגרת המיפוי שנערך על ידי החברה החיצונית.</p> <p>בסופו של יום הוחלט כי מחלקת בינוי ומשק חינוכי האמונה על המקלטים במוסדות החינוך תתקשר עם קבלן חיצוני מקצועי למיגון כלל המרחבים המוגנים במוסדות החינוך. ההתקשרות הייתה במהלך המלחמה.</p>	 לקחים ותובנות
<p>1. לערוך את רשימת המקלטים העירוניים ומספורם הסידורי מחדש. על הרשימה לכלול עבור כל מקלט את מספרו, כתובתו המלאה, המועד האחרון בו נערך בו סיור ונבדקה תקינותו וכדומה.</p> <p>2. לוודא כי כלל המקלטים במוס"ח ממוגנים בכל עת, על מנת שניתן יהיה להשתמש בהם בעת הצורך באופן מידי.</p>	 המלצות

22.2.2. פתיחת המקלטים

לאור העובדה כי המקלטים העירוניים אמורים לשמש את תושבי המקום ועוברי אורח באופן מידי בעת קבלת התראה מפיקוד העורף, ישנה חשיבות לפתיחת המקלטים הנעולים מיד עם קבלת ההתראה. למקלטים העירוניים ישנם שני מנעולים – פיזי ואלקטרוני, אשר בזמן שגרה שניהם נעולים. בזמן חירום, משאירים את המנעול הפיזי פתוח, כאשר המקלטים נותרים נעולים על ידי המנעול האלקטרוני, וזאת על מנת שניתן יהיה לפתוח את המקלטים מרחוק.

המפתחות למקלטים העירוניים נמצאים בידי העירייה, כאשר ישנה מערכת בקרה המאפשרת פתיחת הדלתות מרחוק.

בתחילת המלחמה העירייה פעלה לפתיחת כל 35 המקלטים העירוניים תוך שעתיים וחצי. יצוין כי מאחר והמקלטים במוסדות החינוך לא אמורים להיות פתוחים כשהמוסדות סגורים, לא נערכו פעולות לפתיחתם.

<p>פתיחת 35 המקלטים העירוניים ברחבי העיר ארכה כשעתיים וחצי, זאת מאחר וכל המפתחות של המנעולים הפיזיים היו בידי העירייה, דבר שהצריך הגעה פיזית לכל אחד ואחד מהם, וכן לאור מגבלות המערכת שאינה מאפשרת פתיחת כל המנעולים האלקטרוניים בבת אחת.</p> <p>הקושי בשימוש במערכת הינו שלא ניתן לפתוח את כל המקלטים במקביל, אלא לפתוח אחד בכל פעם, כאשר משך פתיחת כלל המקלטים אורך יותר מדקה וחצי.</p>	 לקחים ותובנות
---	---

 המלצות	<p>לבחון את האפשרות למנות אחראים למקלטים העירוניים אשר מתגוררים בקרבת מקום ולהפקיד בידיהם מפתחות למקלטים, וזאת על מנת לאפשר פתיחת המקלטים באופן מידי בעת הצורך כאשר המקלטים נעולים במנעול הפיזי בעת שגרה.</p> <p>על העירייה לפעול מול חברת התכנה לשדרוגה כך שתתחבר למערכת צופר או למערכת ההתראה של פיקוד העורף ותבצע פתיחה אוטומטית בו זמנית של דלתות המקלטים בהתאם להתראות.</p>
--	--

22.2.3. תחזוקת המקלטים

כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל אגף חירום וביטחון, מצבם של המקלטים הציבוריים בתחילת המלחמה היה תקין, זאת לעומת מרבית המקלטים הפרטיים בעיר אשר לא היו תקינים ושמישים. תחזוקת המקלטים הציבוריים:

- **מקלטים במוס"ח** - מעל ל- 310 מקלטים אשר מצבם היה תקין. במקלטים בגני ילדים היה ציוד אשר היה נדרש לפנות.
- **מקלטים עירוניים** - 35 מקלטים אשר מצבם היה תקין.

 לקחים ותובנות	<p>מתוך 68 המקלטים העירוניים היו מספר מקלטים עירוניים שהושבתו על ידי פיקוד העורף, בעיקר עקב הצפות והיו מקלטים אשר כבר אינם בבעלות העירייה. בפועל נותרו 35 מקלטים.</p> <p>בעקבות פתיחת המקלטים העירוניים באופן רציף בעת המלחמה, התרחשו אירועי ונדליזם במקלטים בהם נפרקו מטפים אשר הביאו לכך שנדרשו פעולות ניקיון ממושכות להשמשת המקלטים מחדש. על מנת להימנע מאירועי ונדליזם נוספים, נערכו בתחילת חודש נובמבר שיחות עם בני הנוער והקהילה בנושא.</p>
 המלצות	<p>לבחון את כל המקלטים הלא תקינים לבחינת האפשרות להשמתם או לגריעתם. לערוך פעולות נוספות לאכיפת כללי ההתנהגות במקלטים העירוניים ומניעת ונדליזם, ובכלל זאת, המשך פעולות חינוך והסברה בחשיבות תקינות המקלטים, הצבת מצלמות אבטחה עירונית בסמוך למקלטים וכדומה.</p>

22.2.4. סיוע בהשמשת מקלטים פרטיים

בשגרה, לעירייה אין יכולת לטפל במקלטים הפרטיים הנמצאים במבנים משותפים ברחבי העיר. ישנן רשויות מקומיות אשר בחרו להסדיר באמצעות חוק עזר את חובת בעלי המקלטים המצויים בשטחן להחזיק את המקלטים במצב תקין ונקי המאפשר שימוש בכל עת בה יהיה צורך.

בעת המלחמה, התקבלה החלטה על ידי הנהלת העירייה לפיה בזמן החירום על העירייה לטפל במקלטים הפרטיים בבניינים המשותפים.

מצבם של המקלטים הפרטיים היה בכי רע, מרביתם נדרשו שיפוץ, פינוי ציוד וחפצים שאוחסנו בהם, סידור דרכי הגישה והכניסה ועוד.

בפועל, 206 מקלטים פרטיים שופצו לטובת הציבור, בהם נערכו פעולות של תיקוני חשמל, סילוק פסולת, צביעה, שילוט, הצבת תאורת חירום ושאיבה של מי הצפה.

שיפוץ המקלטים נוהל על ידי קב"ט חירום ונערך באמצעות מתנדבים רבים אשר נרתמו לעזרת העירייה.

עם סיום שיפוץ המקלטים, העירייה תפעל לנעילת כלל המקלטים ומינוי אדם אחראי בכל בניין אשר יחזיק במפתח למקלט ויהיה אמון על תחזוקת המקלט ותקינותו, וכן פתיחתו בעת הצורך.

להלן תרשים המציג את שלבי הטיפול במקלטים הפרטיים:

<ol style="list-style-type: none"> 1. לא קיים חוק עזר לאחזקת המקלטים הפרטיים, כאשר בהתאם לכך היו בלתי שמישים בתחילת המלחמה. 2. העירייה פעלה לשיפוץ 206 מקלטים פרטיים שאינם בבעלותה או באחזקתה, תוך שימוש בתקציביה. 3. כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל אגף חירום וביטחון, ישנם מקלטים רבים הממוקמים במבנים בעיר הוותיקה אשר טרם השמשתם על ידי העירייה פלשו אליהם גורמים זרים. לאור זאת, בעת החזרה לשגרה יש לערוך פיקוח ובקרה אחר מצבם של כלל המקלטים ששופצו לטובת תושבי העיר, וכן לוודא כי המצב לא יחזור לקדמותו. 	 לקחים ותובנות
 המלצות	<ol style="list-style-type: none"> 1. לפעול להתקנת חוק עזר עירוני אשר יסדיר את מחויבות בעלי המקלטים הפרטיים בשמירה על תקינותם וניקיונם באופן רציף בשגרה ובחירום ואשר יאפשר לעירייה לאכוף זאת. 2. להסדיר מנגנון לפיקוח ובקרה, בין היתר באמצעות סיורים תקופתיים במקלטים הפרטיים ששופצו על ידי העירייה, בשיתוף הגורם האחראי שמונה על כל אחד מהמקלטים. 3. לפרסם הנחיות ברורות לבעלי הבתים המשותפים בדבר החובה לשמור על כשירות ותקינות המקלטים המשותפים ומה כלול בכך.

22.3 מרכז הפעלה עירוני

תיק האב קובע כי "בכל רשות יוקם מרכז הפעלה כדי לנהל באופן מיטבי את עבודת המטה של הרשות

בחירום". עוד נקבע, כי בכל מרה"פ יש לדאוג לאמצעים שונים המפורטים בתיק האב". להלן האמצעים שצריכים להיות מותקנים במרכז ההפעלה העירוני/מרכז השליטה העירוני (להלן: "מרכז הפעלה" או "משל"ט"), לפי תיק האב :

- הוראות תיק האב למרכז ההפעלה ;
 - מערכות אוורור ;
 - קרבה ונגישות ככל שניתן למשרדי הרשות ;
 - קרבה וקשר בין מרכז ההפעלה לבין המוקד הרשותי ;
 - תשתיות טלפון ;
 - תשתיות מחשוב וחשמל, קישור לאמצעי המחשוב של הרשות ;
 - יכולת צפייה במערכות הטלוויזיה בעיר ;
 - קשר אלחוטי וסלולארי ;
 - מערכות תצוגה (טלוויזיה ומקרן) ;
 - על המוקד הרשותי להיות מקושר למרשתת, לטלוויזיה ולרדיו ;
 - יש לתכנן אמצעים עבור רציפות תפקודית במרכז הפעלה, לרבות גנרטור, מטבחון.
- מרכז ההפעלה של הרשות המקומית הוא המקום שממנו פועל מטה החירום של הרשות וממנו היא מנהלת את ענייניה בעת חירום. במרכז ההפעלה מותקנות מערכות השליטה והבקרה של הרשות.
- בשנת 2002 הוציא המינהל לרישוי, שירותי חירום ותפקידים מיוחדים באגף לשירותי חירום שבמשרד הפנים מסמך שכותרתו "אפיון והנחיות לתכנון מוקדים ומרכזי הפעלה ברשויות המקומיות" (להלן: "הנחיות למרכזי הפעלה"). ההנחיות עוסקות, בין היתר, במיקומו ובגודלו הפיזי של מרכז ההפעלה, בחלוקה הפנימית שלו ובפונקציות שיפעלו בו בעת חירום.
- בהנחיות למרכזי הפעלה ובתיק האב נקבעו כללים עיקריים להקמת מרכזי ההפעלה, ובכלל זאת :

- מבנה ממוגן או מקלט ;
- חלק מהבניין העיקרי של הרשות המקומית או צמוד לו. אם אינו חלק ממנו - שהמעבר אליו יהיה בשטח מוגן ;
- אמצעי קשר ואמצעים ממוחשבים ;
- חדרים נפרדים לראש הרשות, למרכז הדיווח, למוקד, לכל אחד מהמכלולים, ליחידת הקישור לרשות המקומית של פיקוד העורף ועוד.

במהלך השנה טרם תחילת המלחמה הקימה העירייה משל"ט (מרכז שליטה) בטחוני- חדר מבצעים אשר פועל גם בזמן השגרה. המשל"ט ממוקם בתוך מרכז ההפעלה של העירייה ופועל 24 שעות במשך 6 ימים בשבוע.

מתחילת המלחמה המשל"ט פועל במתכונת של 24/7.

תפקידו של המשל"ט הינו מתן מענה לאירועים ביטחוניים בלבד, בניגוד למוקד 106 העירוני אשר נותן מענה לתושבים בנושאים שונים.

המשל"ט בקשר עם כלל גורמי החירום והביטחון, לרבות משטרת ישראל, כיבוי אש, מד"א כדומה. בעת קרות אירוע, כל המידע מתקבל לידי עובדי המשל"ט אשר בודקים כיצד העירייה יכולה לתת מענה ולסייע לגורמי החירום והביטחון.

במשל"ט העירוני נעשה שימוש במערכת ה-CRM העירונית, מערכת שליטה ובקרה של השוע"ל ופטרולית.

הערכות המצב הרשותיות במהלך המלחמה התקיימו במרכז ההפעלה העירוני.

<p>1. עקב מחסור בתקנים וכוח אדם באגף, המשל"ט מנוהל על ידי קב"טית מוס"ח.</p> <p>2. כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, מכלול תפעול ולוגיסטיקה התקשה לפעול ולקיים הערכות מצב בתוך מרכז ההפעלה עקב פערים בגודלו של המקום ונוכחות עובדים רבים נוספים.</p>	
	<p>לבחון את האפשרות לקיים הערכות מצב במסגרת המכלולים, כאשר הערכות מצב רשותיות אשר כוללות את כלל המכלולים ימשיכו להתקיים במרכז ההפעלה העירוני.</p>

22.4 אמצעי התרעה

עורף מדינת ישראל חשוף לאיומים שונים. במקרה שנשקפת סכנה לאזרחים, פיקוד העורף מספק התרעות ומידע מציל חיים במגוון אמצעים, בכל מקום בו קיימת סכנה לאוכלוסייה, זאת על מנת להבטיח שהתושבים יוכלו להתגונן ולנקוט פעולות שיגנו על חייהם.

אמצעי ההתראה של פיקוד העורף נחלקים לשלושה סוגים:

בכל הנוגע לאמצעי הציבורי- צופרי פיקוד העורף הפרושים ברחבי העיר, מטרתו היא השמעת הצפירה לתושבים הנמצאים ברחובות העיר מחוץ לבתיהם.

כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל אגף חירום וביטחון, העירייה בודקת את תפקוד הצופרים פעמיים בשנה, ביום הזיכרון וביום השואה, באמצעות סיור עובדי עירייה בנקודות מרכזיות בעיר ומילוי שאלון לגבי הצפירה במקומות אלו.

בשטח העיר ישנם כ-27 צופרים. בשנתיים האחרונות נוספו 5 צופרים, שלושה לפני המלחמה בשכונות א', ג' ו-ד', ושניים במהלך המלחמה בשכונות ד' ונווה שמיר.

יצוין כי לא ניתן להתקין צופרים בשכונות חדשות שעדיין בבנייה אשר טרם התקבל טופס 4 עבור מבנה עירוני אחד לפחות בשטחן.

<p>1. התקבלו 447 פניות למוקד העירוני מתחילת המלחמה מיום 7.10.2023 ועד ליום 5.11.2023, על פיהן האזעקות לא נשמעות ברחובות מסוימים.</p> <p>2. נעשה ניסיון לחיבור הצופרים בבית כנסת נווה אשר בשכונה ד' למקור חשמל פרטי ולא רשותי, אשר לא צלח. כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל אגף חירום וביטחון, ישנן תקלות חוזרות ונשנות עם הצופרים במקום זה, אולם אין גורם עירוני אשר מטפל בכך.</p> <p>3. אין בידי העירייה מערכת ממוחשבת שמראה שכל הצופרים מחוברים.</p>	
	<p>1. לבחון על פי פניות התושבים ופרישת הצופרים בעיר באילו רחובות בעיר לא נשמעות האזעקות ולוודא הוספת צופרים מול פיקוד העורף.</p> <p>2. להגדיר גורם עירוני שיהיה אחראי על תקינות הצופרים וחיבוריהם לפיקוד העורף, הן בזמן שגרה והן בזמן חירום.</p> <p>3. לבחון את האפשרות לרכוש מערכת ממוחשבת או מודול במערכת ממוחשבת קיימת המאפשרים לקבל חיווי בדבר תקינות הצופרים וחיבוריהם.</p>

23. מכלול טיפול באוכלוסייה

ייעוד מכלול הטיפול באוכלוסייה הינו תיאום המענה בתחומים מקצועיים העוסקים באוכלוסייה ובקהילה ושימור רמת השירות של השירותים החיוניים בחירום.

מינהל הרווחה והשירותים החברתיים בעירייה אחראי על מכלול אוכלוסייה בשעת חירום.

מכלול אוכלוסייה מורכב מחמישה תאים :

כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל הרווחה והשירותים החברתיים (להלן: "ראש מינהל רווחה"), לא הייתה קביעה חד משמעית לפיה הרשויות המקומיות צריכות לפעול במכלול החירום, אולם הנהלת העירייה החליטה לפעול באמצעותם כבר מהימים הראשונים למלחמה, דבר אשר הקל על ההתמודדות עם מצב החירום.

23.1. תא רווחה

עם תחילת המלחמה, תא הרווחה פעל כצוות רווחה בתוך תא המתנדבים על מנת להיעזר במספר המתנדבים הרב. בשלב מסוים התחום עבר לתא הרווחה באופן נפרד.

תא הרווחה עסק בעיקר במשימות הרווחה השוטפות, לרבות משימות חירום. בהתחלה, עובדי התא יצרו קשר עם כל מטופלי הרווחה בעיר על מנת לבדוק מה הצרכים שעלו עבורם עקב המלחמה. היו מקרים רבים בהם נדרש הצוות המקצועי להסביר למטופלי הרווחה אודות מצב החירום והמלחמה שפרצה במדינה.

במשך המלחמה, נדרש הצוות לעבור למצב של שגרת חירום, זאת במקביל לצמצום מספר המתנדבים אשר גם הם חזרו לשגרת יומם. כיום ממשיך התא לפעול בסיוע תא המתנדבים.

במהלך מצב החירום ושגרת החירום עלו קשיים רבים וחוסר התאמות בין הצרכים למצב בשטח. כך למשל, העדר מרחבים מוגנים במסגרות רווחה אשר נדרשו לתת מענה למטופלי הרווחה ולהמשיך לפעול, וכן מחסור באנשי צוות עקב גיוס למילואים של הצוות או של בני זוגם.

 <p>המלצות</p>	<p>לערוך תוכנית עבודה לשעת חירום אשר תכלול התייחסות לכל הקשיים שעלו בהפעלת מסגרות הרווחה, ובכלל זאת, מסגרות לקשישים, לבעלי צרכים מיוחדים, לילדים ולנוער. על התוכנית לכלול פתרונות מעשיים להמשך הפעלת המסגרות במצב חירום ממושך בו הן נדרשות להמשיך לתפקד.</p>
--	--

23.2. תא מתנדבים

תא המתנדבים תפקידו לרכז את הצרכים ולייצר מענים גם באמצעות איגודי סיוע, חסד, עמותות למיניהן, מתנדבים פרטיים וכו'. בעת המלחמה, תא המתנדבים חבר לרשת המתנסים, חינוך, קהילה ורווחה יחדיו הקימו פורום מורחב לסיוע לתושבים כאשר שובץ נציג מכל אחד מהגופים. בכל תא מונה צוות שעסק בנושא של המתנדבים והקשר איתם.

בעירייה פעלו 2 סוגים של מתנדבים :

- **ארגונים ועמותות** - באופן שוטף מינהל קהילה בקשר ושיתוף פעולה עם ארגונים ועמותות אשר בעת חירום היה בידי העירייה לפנות אליהם לקבלת סיוע לתושבי העיר. בתחילת המלחמה עלה כי ישנם הרבה מתנדבים בקהילה, ולכן נערך מפגש מרכז של כל הארגונים על מנת לערוך מיפוי ולבדוק כיצד כל אחד מהארגונים יכול לתרום, ובהתאם לכך לייעד כל אחד מהם.
 - **אנשים פרטיים** - בתחילת המלחמה פרסמה העירייה כי על אנשים פרטיים המעוניינים להתנדב, לפנות למוקד 106. לאחר פנייה כללית למוקד והשארת פרטים, נתוני המבקשים להתנדב הועברו למרכז המתנדבים שתפקידם היה להתקשר ולבדוק כיצד כל פונה יכול לסייע. בימים הראשונים היו מתנדבים רבים והיה ניסיון למפות את הצרכים של העירייה והתושבים אל מול המתנדבים, אולם בפועל, כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל הרווחה, מספר המתנדבים עלה על הצרכים שהיו בפועל, כאשר לא כל המבקשים להתנדב מוצו.
- מרכז המתנדבים עסק במיפוי המתנדבים השונים וקישור בין המשימות והצרכים לבין המתנדבים. אחת מהפעולות שסייעו בשיבוץ המתנדבים הייתה הקמת קבוצות ביישומון "ווטסאפ" של מתנדבים לפי תחומים, למשל בתחום השינוע, וכאשר היה צורך במתנדב נעשתה פנייה בקבוצה לכל המתנדבים האופציונאליים.
- תא המתנדבים ריכז וטיפל במספר תחומים בחלוקה לצוותים, להלן העיקריים שבהם :
- **ליווי משפחות נעדרים, פצועים והרוגים** - העירייה פעלה ועדיין פועלת לליווי כל המשפחות מתחילת המלחמה, מיום 7.10 אחרי הצהריים. כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל הרווחה, עובדי הצוות פעלו במתכונת ייחודית כאשר החלו לפעול בתהליך הודעה מרה ויצרו קשר עם המשפחות, כאשר בני משפחתם עדיין היו בגדר נעדרים וטרם הוכרזו כהרוגים. נוצר קשר ממושך עם המשפחות שהתחיל לפני קבלת ההודעה המרה על יקיריהם, המשיך במעמד קבלת ההודעה וגם אחריה. יצוין כי הן ביטוח לאומי שמלווה נפגעי פעולות איבה והן צה"ל לא הצליחו לשמר את הקשר השוטף עם המשפחות, ועל כן, ליווי המשפחות על ידי גורמי הרווחה נדרשו למתן סיוע מקיף.

בתחילת חודש נובמבר גויסה עובדת ייעודית קבועה לליווי כל המשפחות: 8 חללי צה"ל, 9 אזרחים הרוגים ו-14 פצועים.

- **ליווי משפחות המגויסים**- מאות משפחות עבורן גויסו מתנדבים לפעולות שונות כגון חלוקת חבילות, שמרטפיות לילדים ועוד. העירייה פרסמה כי על משפחות המגויסים להירשם דרך מוקד 106 על מנת שניתן יהיה לצרפן לרשימת משפחות המגויסים.
- **סיוע למשפחות מתארחות**- העיר קלטה למעלה מ-300 משפחות שהגיעו להתארח אצל משפחה מורחבת, דירות ריקות, משפחות מארחות וכדומה. המשפחות הגיעו בעיקר מהערים שלא נכללו בהחלטת הממשלה לפינוי-אופקים, נתיבות ואשדוד, ולאחר מכן גם מצפון הארץ. העירייה פעלה למען משפחות אלו בתחומים שונים, ובכלל זאת, שוברים למזון, צעצועים וחנות יד שנייה. לאחר מכן נפתח מרלוג לחלוקת מכשירי חשמל, מזון לתינוקות ובגדים לילדים- פריטים חדשים שעמדו לרשות המשפחות. העירייה פרסמה כי על המשפחות המתארחות להירשם דרך מוקד 106 על מנת שניתן לסייע להן. יצוין כי הסיוע ניתן בעיקרו באמצעות עמותות, תרומות ומתנדבים.
- **סיוע למשפחות עם אנשים עם מוגבלויות**- משפחות רבות נותרו ללא מסגרות, ועל כן הצוות סייע למשפחות באמצעות חלוקת משחקים וציוות מתנדבים חונכים.
- **סיוע לקשישים**- נערכו טלפונים יזומים ליצירת קשר עם הקשישים בעיר. לאחר מכן, במקרים בהם היה צורך, נערכו ביקורי בית על ידי עובדות סוציאליות. מתנדבים רבים סייעו לקשישים, לרבות בשינוע וליווי.
- **צוות מזון**- היו מספר גופים שסייעו בארגון וחלוקת חבילות מזון, ארוחות וסנדוויצ'ים. תושבים רבים התארגנו באופן פרטי וחלק בעזרת עמותות מקומיות. נעזרו בשינוע על ידי מתנדבי המכלול.

<p>1. לא נערך מיצוי של כל המתנדבים שפנו לעירייה בבקשה להתנדב עקב ריבוי מתנדבים ומורכבות בתהליכי העבודה עד לשיבוצם למשימה.</p> <p>2. נוצר קושי באיתור התושבים הזקוקים לסיוע, ובכלל זאת, משפחות מגויסים ומשפחות מתארחות, זאת מאחר ולא היה מנגנון מסודר שהוגדר מראש לאיתור המשפחות ויצירת קשר עם הגורמים המסייעים.</p>	
	<p>להגדיר מנגנון מסודר לקבלת מתנדב באמצעות מילוי טופס ייעודי (בין אם דרך אתר העירייה ובין אם באמצעות שיחה למוקד העירוני), אשר יכלול את כל הפרטים הנדרשים וסוגי המשימות המתאימות למתנדב, וזאת על מנת לקצר את תהליכי העבודה ולייעל את הליך השיבוץ.</p> <p>להגדיר מנגנון לאיתור התושבים הזקוקים לסיוע.</p>

תא פס"ח אמון על פינוי תושבים, העברתם למרכז קליטה, סעד התושבים וחללים- מתן מענה למשפחות. על פי תיק האב, לצורך פעילותו של תא פסח בחירום, נדרש מכלול טיפול באוכלוסייה בשגרה, לפעול לתכנון המענה לאירועי חירום, ובכלל זאת:

- מצב אתרי קליטה זמינים וקיבולתם ;
- ניתוח אוכלוסייה בתרחישים אפשריים, הערכת התנהגות ופינוי אוכלוסיות מיוחדות - כל זאת בהתייעצות עם הגופים הייעודיים ;
- סיוע בהסברה והדרכה בעת פינוי ;
- היערכות מרכז המידע לפינוי ;
- סיוע העירייה בביצוע הפינוי ;
- מצאי ציוד חירום למתקני הקליטה ;
- ניהול הרישום או המידע על אודות מפונים ;
- צוותי ליווי מטעם העיר למפונים מחוץ לעיר (ברשויות מקומיות קולטות).

תא פס"ח משויך למכלול אוכלוסייה, אולם בפועל, כפי שנמסר לביקורת על ידי מנהל האגף לחירום וביטחון, התא מנוהל על ידי חבר מועצה- מחזיק תיק פס"ח, בסיוע של מנהל מחלקת רכש בתחום התפעולי ומזכירת מנהלת אגף משאבי אנוש בתחום משאבי האנוש.

כל מתקן קליטה מורכב ממנהל מתקן (מנהל המוסד שהוסב למרכז קליטה) וסגל (חלק מסגל המוסד). כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, במהלך המלחמה קיבלה העירייה "פקודת התראה" לקליטת אלף מתפנים מעיריית בני ברק.

<ol style="list-style-type: none"> 1. מהקשיים בתפעול מכלול פס"ח במהלך המלחמה עולה כי שיוכו למכלול אוכלוסייה ככל הנראה אינו נכון מבחינה ארגונית ויש לבחון את מתכונת ניהול המערך בשיגרה והשתייכותו למכלול אוכלוסייה בחירום. 2. נוצר פער באיוש מרכזי הקליטה כאשר לא כל הסגל של המוסדות יכול היה לשמש כסגל מתקן קליטה (למשל, אימהות צעירות או אימהות ל-5 ילדים ומעלה או נשים שבעליהן בצבא). 3. לאור העובדה כי המלחמה נמשכה לתקופה ארוכה, ועודנה נמשכת, נוצר קושי בהמשך הפעלת מרכזי הקליטה אל מול חזרת התלמידים לבתי הספר. בסופו של דבר, גדודי המילואים שהתייצבו בעיר מוקמו באולמות ספורט שהם מרחבים מוגנים. 4. מרכזי הקליטה לא היו ערוכים לקליטת מפונים, כאשר לא נערכו תוכניות ייעודיות להסבת המוסדות העירוניים למרכזי קליטה להלנת מפונים. 5. לאור פקודת ההתראה לקליטת מפונים שקיבלה העירייה במהלך המלחמה, 	 <p>לקחים ותובנות</p>
---	---

<p>נערכו פעולות חשיבה והבנת משמעויות שמסקנתן הייתה כי העירייה לא ערוכה לקליטת מתפנים במרכזי הקליטה עקב חוסר בתשתיות (שירותים, מקלחות, מיטות וכדומה).</p>	
 <p>המלצות</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. לבחון את מיקומו של תא פס"ח תחת מכלול אוכלוסייה ובחינת הצורך בהעברתו למכלול אחר. 2. לוודא כי מנהלי מרכזי הקליטה המוגדרים הינם ברי גיוס ובאפשרותם לפעול בתפקידם בעת מצב חירום. 3. לערוך מיפוי מסודר של מתקני הקליטה בעיר ולהכשיר אותם לפעילות במצב חירום. 4. לערוך תוכנית עתידית שתעודכן מעת לעת בדבר איוש מרכזי הקליטה בהתאם למצבת העובדים הקיימים במוסדות שאמורים להיות מוסבים למרכזי קליטה. במקביל, לבחון שימוש במתנדבים רלוונטיים אשר יכולים לסייע למרכזי הקליטה בשעת חירום בעת הצורך. 5. לערוך תוכנית עתידית לשימוש במרכזי הקליטה בשעת חירום במקביל להמשך הלימודים במוסדות החינוך במקרים של שגרת חירום ממושכת. ראוי כי תיבחן הכשרת מתקני קליטה במקומות שאינם בתי ספר, וזאת על מנת לאפשר פעילותם במקביל. 6. לפעול להכשרת מוסדות החינוך בתקופות שגרה והכנתם לשימוש כמרכזי קליטה בחירום, למשל, הקמת מחסן ייעודי עם ציוד דרוש/ הקמת הכנה למקלחות וכדומה.

23.4. תא שירות פסיכולוגי חינוכי (שפ"ח)

בעתות חירום מרכז חוסן הוא חלק ממערך הטיפול של הרשות המקומית בתושביה, בשיתוף מינהל הרווחה והשירותים החברתיים-מכלול טיפול באוכלוסייה.

מרכזי החוסן מאפשרים לרשויות המקומיות לפתח ולחזק את חוסנה של הקהילה בתקופת רגיעה, ובשעת חירום לספק לה מענה מקצועי-ארגוני הכולל טיפול ראשוני בנפגעי החרדה והמשך ליווי וטיפול פרטני או משפחתי (בהתאם לצורך). הטיפולים הניתנים הם ברמת הפרט, המשפחה והקהילה, כלומר טיפולים אישיים, משפחתיים וקבוצתיים.

בעירייה, תא השפ"ח משתייך לשני מכלולים- מכלול אוכלוסייה ומכלול חינוך. תא השפ"ח עוסק בחלקו בבתי הספר, קבוצות ליווי ילדים והסברה, ובחלקו מתייחס לפעילויות של מצבי חירום שונים.

לראשונה בזמן המלחמה הוקם מוקד חוסן להתערבות ראשונית בשעת חירום- קו טלפון ייעודי אשר הופעל בשיתוף פעולה של אנשי מקצוע מהרווחה ומהשפ"ח.

הנציגים מהרווחה והשפ"ח העניקו סיוע ראשוני טלפוני לפונים, כאשר חלק מהפנות הועברו לטיפול בריאות הנפש באמצעות עמותות סיוע ובתי חולים.

<p>לאור צרכי השטח הוקם לראשונה בזמן המלחמה מוקד חוסן להתערבות ראשונית בשעת חירום- קו טלפון ייעודי אשר הופעל בשיתוף פעולה של אנשי מקצוע מהרווחה ומהשפ"ח.</p>	
	<p>לבחון נחיצות הקמת מרכז ומוקד חוסן בשיגרה ו/או מנגנון הפעלה מוסדר לחירום.</p>

23.5. תא בריאות

בשגרה, בריאות הציבור אינה בתחום אחריותה של העירייה. מתן שירותי בריאות לתושבים מבוצע על ידי קופות החולים איתן התקשרו התושבים באופן עצמאי.

בשעת חירום לעומת זאת, אחראית העירייה לוודא כי קיימים שירותי בריאות זמינים לתושבים, ובכלל זאת מתן טיפול רפואי ראשוני או הובלה לטיפול, תמיכה נפשית בפרטים וקהילות, טיפול באוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים, טיפול בחללים ובמשפחותיהם ועוד.

על תחום הבריאות בשעת חירום אחראי מכלול טיפול באוכלוסייה בעירייה.

במהלך המלחמה נערך תרגיל למקרה של משבר מים וחשמל, בו נבדק האם בזמן אמת יהיו בידי העירייה רשימות של כל החולים והמחוברים למכשירי החיאה לצורך קבלת מענה ראשוני מציל חיים.

<p>1. לעומת תקופת מגפת הקורונה, בעת המלחמה תא הבריאות היה פחות רלוונטי. 2. רשימת הפצועים הועברה לעירייה דרך משרד הרווחה ולא דרך מערכת של העירייה.</p>	

24. מכלול לוגיסטיקה ותפעול

ייעוד מכלול הלוגיסטיקה והתפעול הינו מתן מענה לוגיסטי בהתאם לרמות השירות שנקבעו לחירום בתחומי השירותים הלוגיסטיים והשירותים החיוניים הקשורים במזון, בדלק וגפ"ם, תובלה היסעים, פיקוח, משכ"ל

וסיוע באירוע לכוחות המענה על פי דרישתם.

בעירייה, מכלול תפעול ולוגיסטיקה בחירום מנוהל על ידי ראש מינהל תפעול.

למינהל תפעול כ-160 עובדים. עם תחילת המלחמה נערכו הכשרות ושיחות הסברה ותדרוך לכלל העובדים כיצד להתגונן בעת המלחמה.

באמצע חודש נובמבר, הוצבו מיגוניות בשני אתרים המשמשים את המכלול- מסוף האשפה ומחסני העירייה בהם ממוקמת מחלקת התחזוקה.

בהיבט המיגון האישי, ציידו את רוב העובדים, אולם נוצר פער באספקת קסדות ושחפ"צים עקב העדר תקציב.

מכלול תפעול ולוגיסטיקה מורכב ממספר תאים, להלן העיקריים שבהם:

תא תברואה - התא מנוהל על ידי מנהל מחלקת תברואה ואמון על פינוי האשפה בעיר. פינוי האשפה מתבצע בשגרה הן על עובדי עירייה והן על ידי קבלן, כאשר תחנת המעבר מופעלת על ידי קבלן חיצוני.

עם תחילת המלחמה, נהגים רבים גויסו ולכן היה מחסור בנהגים למשאיות פינוי האשפה. נוסף על כך, הקבלן התקשה באספקת כל העובדים הנדרשים מסיבות שונות. בהמשך, הקבלן גייס נהגים חלופיים ועובדי העירייה עברו מעבודה של כמשמרת וחצי בממוצע, לעבודה של 2-3 משמרות על מנת להתגבר על הפערים. במקביל, פורסמו הודעות לציבור כי ישנם עיכובים בפינוי האשפה השוטפים. יצוין כי חלה ירידה בכמות האשפה ובייחוד בגזם עקב עצירת פעילות המשק.

נערכו פעולות לאיתור מתנדבים שישמשו כנהגים בסיוע מכלול אוכלוסייה, אולם עקב הניסיון הנדרש הגיוס לא צלח. בנוסף, פורסמו מודעות דרושים לממלאי מקום כאשר בסופו של דבר גויס נהג אחד בלבד.

תא ניקיון הרחובות - מבוסס בעיקרו על קבלנים- הולכי רגל, טנדרים לאיסוף אשפה ומכונות שטיפה.

בתחילת המלחמה הוחלט על צמצום הפעילות ועצירת פעילותם של הולכי הרגל, אולם בהמשך הפעילות

הוחזרה לשגרה. לאור העובדה כי מרבית כוח האדם בתחום זה מושתת על אוכלוסייה מבוגרת מקומית, לא עלו פערי כוח אדם.

תא מיחזור - זרמי המיחזור מפונים בעיקרם על ידי 3 קבלנים המפנים זרמים שונים- פחים כתומים לאיסוף אריזות (יראב), קרטוניות (אינפיניה) ופחים כחולים לאיסוף נייר (נגב אקולוגיה).

לאור העובדה כי חלק מהקבלנים הם מאזור הדרום, במהלך המלחמה עלו קשיים בפינוי פסולת הנייר והקרטון. לאור מחסור בעובדי קבלן, הקבלנים השתמשו בנהגים חלופיים אשר לא הכירו את העיר, דבר אשר עיכב את הפינויים. כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, העירייה השתמשה בעובדי עירייה לפינוי פסולת הקרטון מאחר והיו מפגע תברואתי.

תא התחבורה והדלק - מנוהל על ידי קצין הרכב וקצין הבטיחות בתעבורה ומטרתו ווידוא כשירות כלי הרכב והמשאיות העירוניים (לעירייה מעל כ- 100 רכבים מסוגים שונים) וכלי הרכב שמופעלים על ידי קבלנים. בנוסף, פועל התא לתיאום קבלת רכבים בעת הצורך מול קבלן שהעירייה התקשרה עימו בהסכם. על הקבלן לספק לעירייה בשעת חירום כלי רכב כמו משאיות, מלגוזות וטרקטורים, בעיקר למשימה של שינוע אמצעי מל"ח ופס"ח במידה ויידרש. לא היו פערים בתחום הדלק.

תא מזון - מנוהל על ידי מנהל המחלקה לרישוי עסקים באגף חירום וביטחון. התא אמון על 2 תחומים עיקריים:

- **קשר עם רשתות מזון**- בדיקת כשירות הרשתות ועבודתן באמצעות יצירת קשר יומיומי בנוגע לפערים. בשבוע הראשון של המלחמה היו פערים קטנים שנגעו בעיקר לחוסר במים ומוצרי חלב. העירייה סייעה לרשתות בשינוע מוצרים מהמחסנים לרשתות, סידור הציווד, וכן, שידוך מתנדבים ובני נוער (חלקם בתשלום) לרשתות שהיו בהן פערי כוח אדם משמעותיים.

חוזים לאספקת מזון- העירייה ערכה שיח והתקשרות לא פורמאלית מול יכולותיהם של ספקים מקומיים במידה ויהיה צורך. בעת המלחמה לא נעשה בכך שימוש.

תא החשמל - עוסק בכל נושא התאורה והיערכות העירייה למשבר חשמל. התא משויך למכלול תפעול ולוגיסטיקה מאחר ומנוהל על ידי מחלקת חשמל באגף שפ"ע אשר אמונה על התחום גם בשגרה.

לאורך המלחמה עובדי התא החלו לעסוק בגיבוש משמעויות למקרה בו יהיה משבר חשמל- גנרטורים ומענה לסוגיות רפואיות, מחוברי חמצן וקופות חולים. במהלך המלחמה פעל התא לחיבור מוקד 106 לגנרטור. יצוין כי הרעיון עלה במהלך השנים האחרונות, אולם פריצת המלחמה הביאה ליישום.

תא רכש ואספקה - אמון על תכלול וריכוז כל דרישות הרכש וניהול התקציב העירוני של כל העירייה בעת מצב חירום. על התא לקבל את הדרישות מהמכלולים, לסכם אותן ולגבש החלטות לגביהן.

בתחילת המלחמה, מנכ"ל העירייה כינס ועדת רכש בשיתוף הגזברות לדיון בכל הבקשות החריגות.

תא פיקוח עירוני - הפיקוח העירוני כולל 13 פקחים אשר בעת המלחמה כמעט ולא ביצעו משימות של פיקוח רשמי, אלא פעלו להגברת תחושת הביטחון של התושבים באמצעות סיורים ברחבי העיר באופן רציף יום ולילה. בתחילת המלחמה הפקחים סיירו בעיר ב- 2 משמרות ביום של 12 שעות, ולאחר מכן ב- 3 משמרות של 8 שעות כל אחת.

בנוסף לפקחים, גויסו לתא הפיקוח העירוני עובדים נוספים ממנהל תפעול אשר מחזיקים בסמכויות פיקוח

למרות שאינם מפקחים בשגרה (דוגמת פקח מתקני משחק, פקח וטרינריה ועובדי תברואה). בתחילת המלחמה, עובדי הפיקוח העירוני לא היה חמושים, ועל כן נעשו פעולות לקבלת רישיונות נשק ורכישת נשקים עבורם. כחודש לאחר המלחמה מרבית הפקחים כבר היו חמושים.

נוסף על כך, העירייה פעלה לגיוס מתנדבים חמושים אשר יצוותו למפקחים בסיורים. נערך כנס קצר בנושא במסגרתו גויסו כ-7 מתנדבים חמושים שתודרכו והצטרפו לסיורים, כאשר כל מתנדב צוות לפקח. גיוס המתנדבים הוסדר בהיבט המשפטי והביטוחי.

תא גינון ונוף מופעל על ידי צוות עירייה ו-2 קבלנים. הקבלנים עובדים עם בני מיעוטים- מזרח ירושלים ובדואים. העירייה קיבלה החלטה עם הערכות מצב ופגישות ברמת מנכ"ל וראש העיר לא לפעיל אותם- הקבלן ממזרח ירושלים עד היום לא החזיר את העובדים שלו למען תחושת הביטחון. הנזקים משמעותיים.

לא ניסו לגייס מתנדבים בתחום, יש סוגיות משפטיות מאחר ומדובר בעובדים שיש להם ת"ז כחולה אבל מונעים מהם לעבוד.

<ol style="list-style-type: none"> 1. עקב מחסור בכוח אדם של עובדי הקבלן ועובדי העירייה, נוצרו עיכובים בפינוי האשפה בעיר. 2. כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, תא רכש ואספקה נתקל בקשיים לאורך המלחמה מאחר ואינו עוסק בתחום זה בשגרה, אלא גזברות העירייה. 3. משימות תא הפיקוח העירוני הוגדרו בפועל על ידי ראש מינהל תפעול ולא על ידי אגף חירום וביטחון. 4. כפועל יוצא מחוסר בכוח אדם של עובדי קבלן הגינון במהלך המלחמה ומצבת העובדים עמדה על כ-30% ממצבת העובדים בשגרה, נגרמו נזקים רבים בתחזוקת הפארקים, איי תנועה וכיכרות ברחבי העיר. התא פעל לתגבור עובדי הקבלן באמצעות סיוע מעובדי מערך הניקיון והוספת משמרות. נוצר מצב בו טופלו נזקים אשר היו מפגע תברואתי בלבד. 5. יוער כי נוצרה שונות באספקת ציוד למיגון אישי בין עובדי עירייה לעובדי קבלן אשר לעיתים קרובות פועלים יחדיו, זאת מאחר ובשונה מהעירייה שדאגה לעובדיה, הקבלנים לא פעלו לאספקת ציוד למיגון אישי לעובדיהם. 	
--	--

	<ol style="list-style-type: none"> 1. מומלץ כי תיערך תוכנית לפינוי אשפה במצבי חירום כולל הסתייעות במתנדבים ו/או עובדי עירייה או קבלן מתחומים אחרים. 2. לאור המחסור בנהגי משאיות לבחון את האפשרות להכשיר עובדי עירייה מתחומים שונים כנהגי משאיות ומפעילי דחס ולמפות תושבים בעלי רישיון כנהגי משאית שיהיו מוכנים להתנדב במצב חירום. 3. לבחון את האפשרות לניהול תא הרכש והאספקה על ידי הגזברות או בסיוע של
---	---

	<p>עובדיה אשר עוסקים בתחום זה בשגרה או לחילופין להכשיר ולהדריך את בעלי התפקידים בתא בנוגע לתהליכי הרכש והאספקה.</p> <p>4. להסדיר את הגורם האמון על הפעלת תא הפיקוח העירוני בשעת חירום.</p> <p>5. למפות התקשרויות עם קבלנים אשר במצב חירום עובדיהם מגיעים מחוץ לרשות ועלולים להיווצר קשיים בהגעתם לעבודה. להכין תוכנית לגיבוי וביצוע פעולות על ידי עובדי עירייה ומתנדבים שיוכשרו לכך בזמן שגרה.</p> <p>6. לבחון את האפשרות לחייב קבלנים לדאוג למיגון עובדיהם במצב חירום.</p>
--	---

25. מכלול חינוך

ייעוד מכלול החינוך הינו הפעלת מערכת החינוך בעיר בשעת חירום, בהתאם למדיניות התגוננות ולרמות השירות שנקבעו לחירום וסיוע לפתיחת מתקני קליטה בבתי הספר העירוניים.

מכלול חינוך מנוהל על ידי ראש מינהל חינוך וקהילה בעירייה (להלן: "ראש מינהל חינוך"). המכלול אמון הן בשגרה והן בחירום על כלל מוסדות החינוך בעיר, הפורמליים והבלתי פורמליים, ובכלל זאת, בתי ספר, גני ילדים, חינוך מיוחד, צהרונים, מעונות ותנועות נוער.

עקרונות פעולת מכלול חינוך במהלך המלחמה:

- **ממשקי עבודה** - שיתוף מקסימלי בעבודת המחלקות השונות במינהל.
- **שקיפות** - עבודה גלויה ושקופה לכלל עובדי המינהל והמנהלים.
- **קביעת סדירויות ותפעולן** - קביעת סדירויות בהתאם לצורך, שינוי על פי המציאות והצורך העולה מהשטח, והקפדה על קיום הסדירויות.
- **שדרוג העברת מידע** - הצורך בהעברת מידע רלוונטי בזמן אמת בין מחלקות שונות, בין המוסדות בתיאום פקה"ע ומחוזות משה"ח.
- הפעולות המינהליות שנערכו:
- **ישיבות סטטוס** - עם תחילת המלחמה, ראש מינהל חינוך כינסה מידי יום פורום של עובדי המינהל במשרדה לצורך קבלת החלטות והעלאת הצרכים מהשטח בנושאים שונים, ביניהם, מיגון מוסדות חינוך, שינויים בנושאים יומיומיים כגון הסעות תלמידים והזנה, קידום נוער קצה וסיוע למשפחותיהם וכדומה. לאורך המלחמה, נעשה שינוי בתדירות הישיבות לפי השינוי במצב הבטחוני-ממפגש יומי, לדו שבועי ולבסוף שבועי. במסגרת ישיבות הסטטוס נערך תיעוד על גבי טבלת אקסל ייעודית המשותפת לכלל הגורמים המחולקת לנושאים שבטיפול מינהל החינוך וסטטוס הטיפול בהם.
- **פורטל חירום** - לאורך המלחמה עשה מכלול החינוך שימוש בפורטל מינהל חינוך נוער וקהילה העירוני (להלן: "פורטל החינוך") בו הוקם פורטל חירום ונערכו בו עדכונים לגבי סטטוס פעילות מוסדות החינוך בעיר. נפתחו בפורטל תיקיות ייעודיות למחלקות רלוונטיות, וכן תיקיות ייעודיות להקמת קבוצות חשיבה ועבודה סביב נושאים, כגון: שמרטפיות, טיפול במתפנים, טיפול בבני נוער במצבי סיכון. נעשית התאמה של הפורטל המשמש את המינהל בשגרה לשימוש בזמן חירום.

- ייעול ממשקי העבודה :

- העירייה ומשרד החינוך- ראש מינהל חינוך הצטרפה לקבוצה ייעודית באפליקציית "וואטסאפ" לנושא החירום בשיתוף שני המחוזות הרלוונטיים ממשרד החינוך- המחוז החרדי, ומחוז ירושלים. דרך הקבוצה קיימת אפשרות לעדכון ישיר אונליין להנחיות השונות היוצאות.
- מטה המינהל ומנהלי מוסדות החינוך- הוקמה קבוצה ייעודית באפליקציית "וואטסאפ", וכן, בכל הנחיה נשלח מייל באופן ישיר למנהלי מוסדות החינוך.

- איסוף נתונים- נעשה שימוש בנתונים שהיו קיימים בזמן השגרה, כאשר היה צורך בעדכונם.

<p>טרם המלחמה, לא היה בידי העירייה בסיס נתונים עדכני הכולל מידע מלא אודות מיגון מוסדות החינוך, ובכלל זאת, קיומם של מרחבים מוגנים ויכולת תפוסתם אל מול מספר התלמידים וסגל החינוך במוסד. כתוצאה מכך, עובדי המכלול נדרשו ליצור קשר עם נציגים מכלל מוסדות החינוך בעיר על מנת לוודא את סטטוס המיגון שלהם ויכולת חזרתם לשגרה בהתאם לכך. טרם הושלם איסוף הנתונים מכל מוסדות החינוך בעיר.</p>	
	<p>לוודא כי בידי העירייה בסיס נתונים עדכני אודות מיגון מוסדות החינוך בעיר. ראוי כי נתונים אלו יעדכנו אחת לשנה לפחות.</p>

25.1. מיגון והפעלת מוסדות חינוך

על פי פרופיל העיר בית שמש לשנת 2021 שפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת תשפ"א למדו בעיר 32,288 תלמידים בבתי ספר יסודיים, על יסודיים, חטיבת ביניים ותיכון. בנוסף, היו בשנה זו 11,464 ילדים בגילאים 3-6 בגני ילדים.

להלן טבלה המציגה את נתונים אודות מספר מוסדות החינוך בעיר וסטטוס המיגון שלהם, כפי שעולה מנתוני ראש מינהל חינוך שהועברו לביקורת:

סוג המוסד	מס' המוסדות	ממוגנים	ממוגנים חלקית	לא ממוגנים	לא ידוע
בתי ספר	192	145		27	20
חינוך מיוחד	19	14		5	
גני ילדים רשמיים	128	110		18	

סוג המוסד	מס' המוסדות	ממוגנים	ממוגנים חלקית	לא ממוגנים	לא ידוע
גני ילדים לא רשמיים	482	333	4	130	15
מעונות	53	31			22
סה"כ	874	633	4	180	57

כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל חינוך, העירייה השתמשה בשירותיו של יועץ ארגוני אשר ליווה את מנהלי מוסדות החינוך בשגרת החירום, ובכלל זאת, ניהול ותכנון אופן הלימודים לאור המרחבים המוגנים הקיימים אל מול מספר התלמידים בכל מוסד.

בנוסף, נערכו פעולות להעברת פעילותם של גני ילדים שאינם ממוגנים למוסדות ציבור ומוסדות חינוך אחרים. כמו כן, המקלטים במתנ"סים ובמרתפים של בתי הספר הושמשו לטובת איכלוס מסגרות ללא מיגון.

<p>1. מוסדות חינוך רבים בעיר אינם ממוגנים, דבר אשר היקשה על החזרת הלימודים לשגרה ודרש מציאת פתרונות חלופיים כגון למידה מרחוק.</p> <p>2. מוסדות החינוך אינם ערוכים לתקופה ארוכה של לימודים בשגרת מלחמה עקב המרחבים הממוגנים המוגבלים אשר אינם יכולים להכיל את כלל התלמידים. לא הייתה היערכות לניצול של המרחב המוגן למשך זמן רב, לרבות למידה בקפסולות במרחבים המוגנים.</p> <p>3. לאור השינויים בתוכניות הלימודים במוסדות החינוך השונים אשר גם הם הצריכו מעקב יומיומי והיערכות כוללת, עלו צרכים רבים שדרשו טיפול מיידי יומיומי, דוגמת הסעות תלמידים ושירותי הזנה בגני הילדים. מכלול החינוך נדרש לטפל ולערוך שינויים בתחומים רבים במקביל ולפרקי זמן קצרים בהתאם להנחיות פיקוד העורף ומצב החירום המדיני.</p>	
<p>1. לפעול למען מיגון נרחב יותר של מוסדות החינוך בעיר, ובכלל זאת, הוספת מרחבים מוגנים ומיגון מרחבים קיימים, השמשת מקלטים ומבנים ציבוריים שניתן להשתמש בהם.</p> <p>2. לערוך תוכנית מסודרת לחלוקת ימי ושעות הלימודים במרחבים המוגנים הקיימים אשר תהווה כתוכנית בסיס לימי שגרת לחימה. על תוכנית זו לכלול את חלוקת המרחבים בין שכבות/ כיתות התלמידים במקביל ללימודים מרחוק ושימוש במרחבים מוגנים נוספים שאינם בתוך מוסדות החינוך (דוגמת מבני ציבור או מוסדות אחרים).</p> <p>3. ראוי כי במסגרת התוכנית תיבחן האפשרות לעשות שימוש במקלטים פרטיים אשר העירייה סייעה בשיפוצם ותחזוקתם בהתאם לתקנות פיקוד העורף,</p>	

	<p>בייחוד עבור מוסדות חינוך שאינם ממוגנים ושמספר הילדים בהם מועט דוגמת גני ילדים.</p>
--	--

25.2. הפעלת לימודים מרחוק

הצורך בשהייה ממושכת בתוך מרחב מוגן בשעת החירום, וכן הצורך בקיום לימודים במהלך שגרת מלחמה הדורש הימצאות התלמידים בקרבת מרחב מוגן אשר יכול להכיל את כולם, הביאו את העירייה בשיתוף מנהלי מוסדות החינוך לעשות שימוש בכלי הלימודים מרחוק.

לאורך המלחמה, העירייה הפעילה לימודים מרחוק בחלק מבתי הספר העיר. לאור העובדה כי נושא הלמידה מרחוק כבר נוסה בעבר בעת התפרצות מגפת הקורונה, היה לסגל החינוכי ניסיון בכך.

מתוך 40 בתי הספר בעיר, ב-15 הלימודים התקיימו במוסדותיהם בלבד, ב-11 מרחוק בלבד ובשאר 14 המוסדות נערך שילוב של למידה מרחוק ולמידה במוסד החינוך עצמו.

יצוין כי אף לחלק מגני הילדים נערכו מספר מפגשים מרחוק כחלק מהצורך לשמור על מסגרת חינוכית.

על פי קובץ מעקב נוכחות יומי בבתי הספר מפורטל החינוך, נערך מעקב נוכחות יומי למשך מספר ימים במהלך חודש אוקטובר על מנת לבחון את תמונת המצב בבתי הספר. נציגים מבתי הספר דיווחו אחר מספר התלמידים הנוכחים, מספר אנשי הצוות, אירועים חריגים שהתקיימו או שצפויים להתרחש, וכן הערותיהם בדבר פעילות מוסד החינוך.

<p>עלו קשיים בשיתוף תלמידי המגזר החרדי בכלי הלימוד מרחוק, הן לאור מחסור בציוד הטכני הנדרש והן לאור חוסר שיתוף פעולה והיכרות עם השיטה.</p>	
--	---

	<p>1. לבחון אפשרויות לשילוב המגזר החרדי בתוכניות לימודים מרחוק, ובכלל זאת, רכישת ציוד מתאים ועריכת הדרכות לשימוש בתוכניות הלימודים הממוחשבות.</p> <p>2. לערוך תוכנית מיגון ייעודית למוסדות החינוך החרדיים אשר לא ניתן לשתף בלימודים מרחוק, לרבות הקצאת מרחבים מוגנים במוסדות אחרים שיאפשרו המשך לימודים באופן רציף בעת שגרת מלחמה.</p>
---	--

25.3. סיוע להורים ולעובדי מערכת החינוך

מכלול חינוך פעל לסיוע להורים ולעובדי מערכת החינוך במספר מישורים:

- סיוע להורים עובדי עירייה** - סיוע באמצעות סייעות אגף החינוך ופתיחת שמרטפויות לילדים עבור כ-230 ילדים של עובדי העירייה. השמרטפויות נפתחו בסיוע מכלול מינהל כללי המתכלל את הטיפול בכוח האדם העירוני בשגרה ובשעת חירום.

- **סיוע לילדי צרכים מיוחדים**- בימים הראשונים למלחמה, אנשי צוות מהצוותים החינוכיים השונים ביצעו ביקורי בית בבתים של ילדים עם צרכים מיוחדים. בהתאם לצורך היו אנשי צוות שהגיעו באופן קבוע למספר שעות שבועיות לילדים ממסגרות החינוך המיוחד. בשיתוף פעולה עם מכלול מינהל כללי, שיבצו סייעות ומלוות שהגיעו לבתי הילדים לעזרת המשפחות. יצוין כי נוהל בסיס נתונים של ילדי צרכים מיוחדים גם של הילדים המפונים ולא רק של תושבי הקבע בעיר. בהמשך, מערכת החינוך המיוחד עשתה התאמות בכדי לאשר חזרה לשגרה מהירה ככל הניתן.
- **סיוע להורים מגויסים**- נערכו שיחות עם כל ההורים המגויסים על מנת לתת מענה לצרכיהם, כאשר היו מקרים בהם שני ההורים גויסו. והיה צריך לתת מענה, להגיע לבתים. הנושא טופל בשיתוף פעולה מלא מול אגף נוער וקהילה במינהל החינוך.
- **סדנאות רגשיות בשיתוף השפ"ח בתוך בתי הספר**- נערכו סדנאות מקצועיות ושיחות על ידי עובדי השפ"ח המהווים גורם מדריך ומקצועי עם מנהלים על מנת שיוכלו לתת מענה לתלמידים.
- **מוקד חוסן**- עובדי השפ"ח נתנו מענה למתפנים במוקד ייעודי.
- **קליטת תלמידים מפונים/ מתפנים**- לבית שמש הגיעו באופן עצמאי מתפנים מאזור הדרום. הפניות לשיבוץ ילדי מתפנים במערכת החינוך הגיעו דרך המוקד העירוני ובאופן ישיר לעובדי מינהל שונים. כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל חינוך, בתחילת המלחמה היה קושי לקלוט תלמידים מפונים שהתארחו בעיר, בעיקר עקב הקושי באיתורם. יצוין כי התלמידים המפונים בעיר הם בעצם ילדים ממשפחות שהתפנו באופן עצמאי לעיר, ועל כן העירייה לא ידעה אודותיהם אלא אם פנו באופן עצמאי. בסופו של יום נערך טופס ייעודי שההורים נדרשו למלא על מנת לשבץ את ילדיהם במוסדות החינוך בעיר. הביקורת קיבלה רשימה בה הכוללת 350 תלמידים מפונים ששובצו במסגרות החינוך בעיר, אולם כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל חינוך, מספר התלמידים המפונים עמד על כ-600 כאשר לאורך המלחמה הצטרפו ועזבו תלמידים באופן דינאמי.

<p>העירייה לא הייתה ערוכה לאיתור וקליטת תלמידים אשר התפנו עם משפחותיהם לעיר.</p>	
---	---

 <p>המלצות</p>	<p>להגדיר מנגנון לאיתור וקליטת תלמידים מפונים/ מתפנים בשעת חירום ובכלל זאת, אימוץ הטופס הייעודי שנערך במהלך המלחמה ופרסומו באתר העירייה ובמקומות נוספים בעת הצורך.</p>
--	---

25.4. תחקיר היערכות מינהל חינוך וקהילה למלחמה

במהלך חודש פברואר נערך על ידי מינהל חינוך וקהילה תחקיר אודות היערכות המינהל למלחמה. להלן מסקנות התחקיר בנושע למסקנות לשימור ושיפור:

<p style="text-align: center;">נקודות לשימור </p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ישיבות הסטטוס תרמו לסנכרון בין כלל המחלקות בכל הנוגע לפתיחת וסגירת מסגרות. באופן זה התקבלה אינדיקציה ברורה וכוללת על מה שנעשה בתחומי החינוך בעיר. ▪ הפורטל סייע בקבלת תמונה מלאה זמן אמת ללא המתנה לשליחת נתונים, דבר שהוביל להגדלת הסנכרון בין המחלקות. כמו כן, שיתוף המידע בין המחלקות היה יעיל יותר. ▪ קבוצות הוואטסאפ סייעו בסנכרון העבודה עם מחוזות משרד החינוך, וכן בניחול מידע רלוונטי מול מנהלי בתי הספר. שמירה על קשר טוב עם מנהלי המוסדות הייתה משמעותית. ▪ ההחלטה לתת אוטונומיה למוסדות החינוך לגבי פתיחת המוסדות הייתה נכונה. ▪ איסוף נתונים היה מאוד משמעותי. חשוב להמשיך בעבודה שנעשתה ולעדכן בכל שנה את הרשימה בכדי לשמור על הרלוונטיות שלה. איסוף הנתונים מאפשר לייצר מענים מותאמים. ▪ השמרטפיות נתנו מענה מצוין ונהלוו באופן נכון. 	<p style="text-align: center;">נקודות לשיפור </p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ על השעה בה מתקיימת ישיבת הסטטוס לאפשר איסוף נתונים עדכניים לפני כן. בנוסף, על ישיבות הסטטוס להיות מדויקות וקונקרטיות ללא אפשרות לניהול דיונים ארוכים. חשוב לשים לב לתדירות הישיבות ולנקודה בה צריך להפחית תדירות. ▪ טרם תחילת עבודה עם הפורטל עבור עובדים שאינם משתמשים בו שגרה, יש לערוך הדרכה אודות השימוש בו, וזאת על מנת למנוע תקלות. בנוסף, יש צורך למנות אחראי לתפעול הפורטל באופן קבוע שיהיה אמון על תחזוקתו השוטפת. ▪ לבחון את האפשרות להקים 2 קבוצות וואטסאפ נפרדות לשני מחוזות משרד החינוך, תוך איתור כל האנשים שהצטרפו כדבר נדרש לכל אחת מהקבוצות. ▪ להקים קבוצות וואטסאפ "עודיות גם למנהלי מוסדות החינוך על מנת לשמור על תקשורת רציפה ומהירה בזמן אמת. ▪ להשלים את איסוף הנתונים אודות מיון מוסדות החינוך בעיר באמצעות סיור בהם, ולוודא כי רשימות הנתונים שבידי המינהל יעודכנו בשגרה מעת לעת על מנת לשמור על נאותותן. ▪ להגדיר מנגנון לשיבוץ תלמידים מפונים ולקבוע את בעלי התפקידים הרלוונטיים האמונים על כך. יש להקפיד על עדכון מנהלי מוסדות החינוך הקולטים בדבר הגעת המפונים למוסד וקבלת הפנים רצויה. ▪ בניחול השמרטפיות יש לשמור על צוות קבוע ככל הניתן ולהתאים את צביון הגן לילדים. יש לבחון את האפשרות להרחיב את המענה גם לילדים גדולים יותר. ▪ לערוך תוכנית מסודרת להעברת מוסדות חינוך שאינם ממוגנים למבנים ממוגנים בשעת חירום. לבחון את האפשרות לאתר מבנים נוספים לשעת חירום מלבד טיפת חלב והמתנ"ס.
--	---

26. מכלול מינהל כללי (כוח אדם)

ייעוד מכלול המנהל הכללי הינו מתן מענה כללי בהתאם לרמות השירות שנקבעו לחירום בהיבטי כוח האדם וסיוע באירוע לכוחות המענה על פי דרישתם בתחומים אלו.

מכלול מינהל כללי מנוהל על ידי מנהלת אגף פיתוח הון אנושי בעירייה (להלן: "מנהלת אגף מש"א"). להלן תפקידיו העיקריים בשעת חירום:

- עבודה שוטפת מול משרד העבודה ושיבוץ עובדים על פי התקנים וההנחיות שקובע;
- ווידוא הגדרת העירייה כמפעל חיוני- גוף שהוגדר כי הוא מחויב לפעול בשעת חירום;
- איוש מקלטי הקליטה מול אגף חירום וביטחון;
- טיפול בכל נושא כוח האדם ואישורים חריגים;

• ויסות עובדי עירייה בהתאם לנדרש מהשטח.

בעת המלחמה עלה צורך בדוברי שפות שונות לאור פניות בשפות זרות למוקד העירוני. העירייה הייתה ערוכה לכך כאשר נעשה שימוש ייחודי בדוברי שפות- עובדים חדשים שנקלטו נדרשו לציין אילו שפות הם דוברים וכאשר עלה הצורך בעת המלחמה, ניתן היה להיעזר בהם. נוסף על כך, נעשה שימוש בעובדי קליטה דוברי שפות.

עובדים מפונים- עובד עירייה אחד (עו"ס) פונה מכפר עזה. ביום פרוץ המלחמה, העובד ומשפחתו שהו בחו"ל, וכשחזרו פונו ביחד עם כל היישוב לשפיים. העובד קיבל מעטפת מהעירייה של תמיכה באמצעות ביקורים ושיחות.

תעסוקה לילדים גדולים- אגף משאבי אנוש פעל להקמת מערך לתמיכה במשפחות באמצעות תעסוקה ומשחקים דרך האינטרנט לילדים גדולים ששהו בבתיהם ללא מסגרות.

מעטפת לאנשי מילואים שהשתחררו- מנהלת אגף מש"א עורכת נוהל מעטפת לאנשי מילואים ונשים שבעליהן התגייסו והשתחררו מהצבא לאחרונה. מטרתו של הנוהל היא מתן מעטפת של טיפול נפשי ורגשי, בין אם דרך העירייה ובין אם דרך קופת חולים.

עבודה מרחוק- בהתאם לחוזר של משרד האוצר המאפשר עבודה מרחוק פעמיים בשבוע, עלו בקשות דרך מנהלי האגפים עבור עובדים מסוימים. למשל, אמא לילדים בלי מסגרות שבעלה גויס. מנכ"ל העירייה אישר לעבוד מהבית חלקית בערך לכ- 20 עובדי עירייה.

<p>כפי שנמסר לביקורת על ידי ראש מינהל תפעול, לא נערך מיצוי נכון של כוח האדם העירוני אשר עבודתו הוקפאה בתחילת המלחמה, למשל, אבות בית של מוס"ח, עובדי משרד וכדומה.</p>	
	<p>לוודא מיצוי מיטבי של כוח האדם העירוני במשימות ותפקידים שנובעים ממצב החירום ואשר אין להם מענה באופן שוטף.</p>

27. פניות מוקד

מוקד עירוני הינו גוף המקבל ומעביר לטיפול, שאלות ופניות שקשורות ליישוב ולעירייה מגורמים שונים. המוקד מהווה מעגל שירות ראשוני קבוע וזמין לתושבים הפונים לעירייה ומשמש כצינור מידע מרכזי בעבור כל המחלקות העירוניות. הוא מהווה צומת מידע מרכזי הן בעבור העירייה והן בעבור תושבים.

מספר רב של פניות למוקד יכול להעיד על ערנות רבה של התושבים וכן על האמון שלהם בכך שהעירייה תטפל בפניותיהם, אולם בדרך כלל מעיד על בעיות בשירות הניתן לתושב בתחום מסוים. פניות התושבים אשר מתקבלות במוקד במידה שמנוהלות בצורה נכונה מספקות תמונה בזמן אמת של הנעשה בשטח ולכן מהוות אף הן כלי בקרה חשוב אחר עבודת מחלקות העירייה השונות.

הביקורת קיבלה דוח ממערכת המוקד העירוני הכולל את כל הפניות שהתקבלו מיום 7.10.2023 ועד ליום 5.11.2023. הדוח מפרט עבור 3,450 פניות את הנתונים הבאים: מס' פניה, תאריך ושעת פתיחה, סטטוס פנייה, פרטי הפונה, מחלקה/אגף, שורת טיפול אחרונה, נושא, תת נושא, גורם מטפל ותיאור.

להלן טבלה המציגה את חלוקת הפניות שהתקבלו לפני נושאייהן:

מס' פניות	נושא הפנייה	מס"ד
668	תמיכה בתושבים	1
544	ביטחון והצלה	2
495	טופס ביטוח מתנדבים בחירום	3
447	אזעקה חלשה- לא נשמעת	4
315	בקשת עזרה בחירום	5
216	מידע - רווחה	6
167	מקלט משותף	7
105	מקלט ציבורי-תחזוקה שוטפת- מוזנח / פרוץ / שיפוץ / חשמל	8
104	משפחות הדרום מתארחות בבית שמש	9
99	משפחות מארחות את הדרום	10
87	אגף חירום וביטחון - כללי	11
76	שינוע ולוגיסטיקה	12
44	אגף חירום וביטחון - מידע	13
47	מקלטים - שליטה מרחוק - דלת לא נפתחת / ננעלת	14
22	חוק נוער וסדרי דין ובגירים	15
14	אחר	16
3,450		סה"כ

להלן טבלה המציגה את סטטוסי הטיפול בפניות ומספר הפניות בכל סטטוס, נכון ליום 6.11.2023:

מס' פניות	סטטוס הפנייה	מס'ד
1,883	טופל	1
819	פניה חדשה	2
625	שובץ להתנדבות	3
47	פנייה נסגרה	4
28	בטיפול	5
17	בעיה פרטית	6
15	לא נמצא מפגע	7
6	אי התאמה לכיתת כוננות	8
5	לא שייך למחלקה	9
5	אחר	10
3,450		סה"כ

27.1. משך הטיפול בפניות

ברשויות מקומיות מקובל שהטיפול בתלונות התושבים אשר התקבלו במוקד העירוני יתבצעו בהתאם ללוחות זמנים אשר מוגדרים מראש בעבור כל סוג תלונה. דהיינו, הטיפול בתלונות השונות אמור להתבצע תוך פרק זמן קבוע המוגדר על ידי העירייה לפי סוג התלונה. משך הזמן אליו העירייה מתחייבת כמסגרת הזמנים לטיפול בסוג תלונה מסוים מהווה "זמן התקן" לטיפול בתלונה ומערך התקנים מהווה "אמנת שירות" של הרשות המקומית כלפי התושבים אשר מגדירה בפומבי את מחויבותה הכוללת של העירייה לשמירה על איכות גבוהה של שירות, בהתאם לצורכי התושבים, בכך מתאפשר לציבור לדעת את איכות השירותים שהוא זכאי לצפות לה.

בדוח ביקורת של מבקר המדינה בנושא "התקשרויות של הרשויות המקומיות עם קבלנים לפינוי פסולת" משנת 2015 המליץ המבקר "לפעול להסדרת הפעילות של המוקד העירוני ולקביעת נוהל פנימי בנושא ולפרסמו בציבור, נוהל זה יגדיר גם אמות מידה. על העירייה לעמוד באמות המידה...".

בכל הנוגע לפניות תושבים בזמן חירום, ישנה חשיבות מכרעת בטיפול מהיר ומיידי, לעיתים אף בזמנים הקצרים יותר מהרגיל, בהתאם לסוג הפנייה ולתוכנה.

הביקורת בדקה את משך זמני הטיפול בפניות תושבים. להלן טבלה המציגה פילוח של מספר הימים שחלפו מקבלת הפנייה עבור פניות שבסטטוס "בטיפול" או "פנייה חדשה", כלומר, פניות שטרם טופלו נכון ליום

6.11.2023 :

מס' פניות	מס' ימים
102	0-10

מס' ימים	מס' פניות
11-20	369
21-29	376
סה"כ	847

יצוין כי 276 פניות מתוך 376 הפניות שלא טופלו ועברו בין 21 ל-29 ימים ממועד קבלתן, הן בנושא "אזעקה חלשה- לא נשמעת".

להלן מספר דוגמאות של פניות שלא טופלו במשך יותר מ-20 יום מקבלתן:

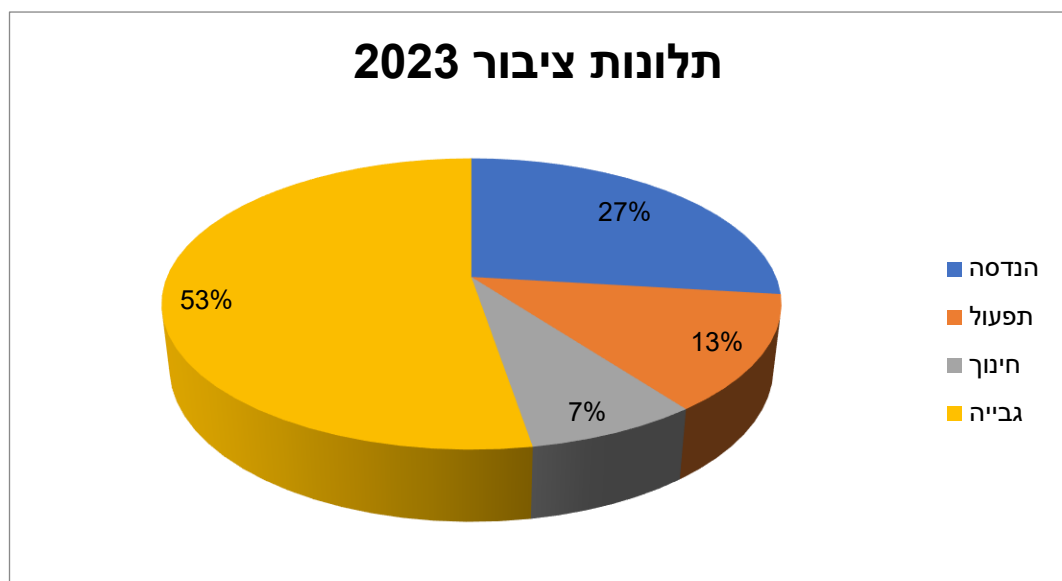
מס' פניה	תאריך פתיחה	סטטוס פנייה	ימי טיפול	שכונה	שורת טיפול אחרונה	נושא	תיאור
339147	07/10/2023	פניה חדשה	29	רמה ב' - רמת התנאים	נשלח מסרון (SMS) אודות עדכון הפנייה למטפלים: י.ו., י.ב.ה., ר.א., א.ר., נ.א., נ.א.פ. ומ.א.	אזעקה חלשה- לא נשמעת	"שלום וברכה רציתי לעדכן שהזעקה נשמעה מאוד חלש אצלנו ברחוב רבן יוחנן בן זכאי ברמה ב."
339141	07/10/2023	פניה חדשה	29	רמה ד' (2) רמת עזרא	נשלח מסרון (SMS) אודות עדכון הפנייה למטפלים: י.ו., י.ב.ה., ר.א., א.ר., נ.א., נ.א.פ. ומ.א.	אזעקה חלשה- לא נשמעת	"לא שומעים את האזעקה."
339432	08/10/2023	פניה חדשה	28	בית שמש הותיקה		עו"ס לזקן	"אישה מבוגרת שבנה גר ביפו והיא בבית שמש ברחוב **** לא ממש בריאה בנפשה ולא רוצה שיצרו איתה קשר, ביקש אם אפשר לבדוק שהכל בסדר איתה כי היא לא מוכנה לשמוע מאף אחד."

מס' פניה	תאריך פתיחה	סטטוס פנייה	ימי טיפול	שכונה	שורת טיפול אחרונה	נושא	תיאור
340165	09/10/2023	פניה חדשה	27	רמה ג'1 - אבי עזרי	נשלח מסרון (SMS) אודות עדכון הפנייה למטפלים: י.ו., י.ב.ה., ר.א., א.ר., נ.א., נ.א.פ. ומ.א.	אגף חירום וביטחון - כללי	"יש שביל ביטחון מאחורי חבקוק הנביא ויואל הנביא, הוא חשוך מאד ואין שם סיורי ביטחון. מי אחראי בעירייה על התאורה מאד חשוך מאחורי הבתים של רחוב חבקוק ויואל הנביא יש שם כביש שעוקף את כל היער ופעם פטרלו שם מטעם הביטחון היום זה נראה שטח הפקר."
340531	10/10/2023	פניה חדשה	26	בית שמש הותיקה	נשלח מסרון (SMS) אודות עדכון הפנייה למטפלים: י.ו., י.ב.ה., ר.א., א.ר., נ.א., נ.א.פ. ומ.א.	אגף חירום וביטחון - כללי	"יש אזור שלם ברמב"ם 47 ובסביבתו שאין מקלטים לאנשים. צריך למצוא פתרון."
340224	10/10/2023	פניה חדשה	26	פ השבע ומגדל המים	דווח לדבורה ממך	בשורה מרה בעת אירוע אסון רחמנה ליצלן	"מבקש לדבר עם עו"ס דחוף בשורה מרה."
341395	12/10/2023	פניה חדשה	24	רמה ה' (1) - נווה שמיר	נשלח מסרון (SMS) אודות עדכון הפנייה למטפלים: נ.א.	אזעקה חלשה-לא נשמעת	"שלום וברכה אנחנו גרים בנווה שמיר *ולא שומעים פה אזעקות!!* מי מטפל בכך?"

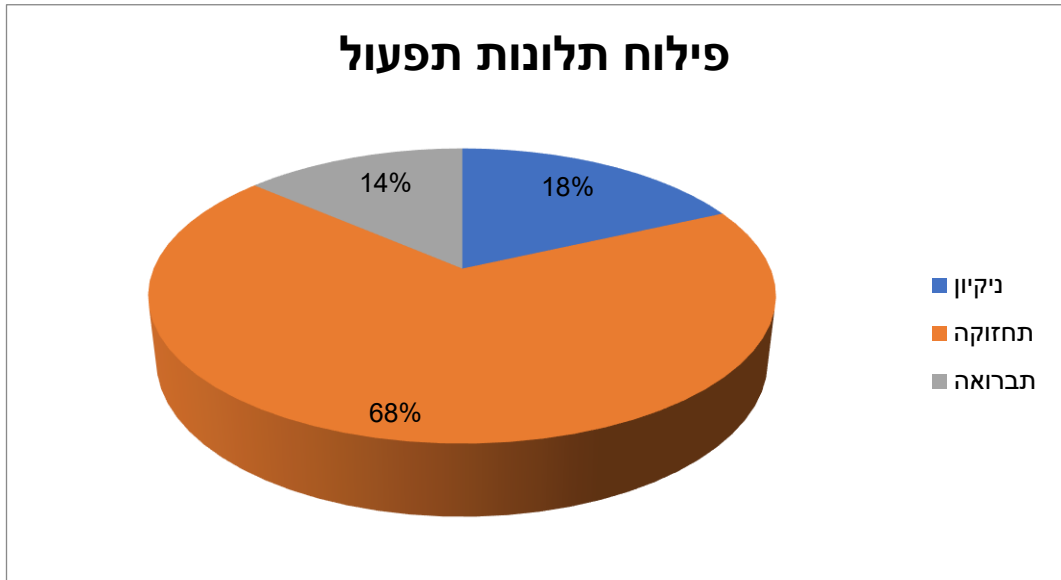
<p>ישנן פניות רבות אשר לא טופלו באופן מהיר או אף מיידי, למרות דחיפותן. יצוין כי גם לאחר העברת הפנייה לגורם מטפל, סטטוס הפנייה נותר "פניה חדשה", כך שלא ניתן לדעת האם הפנייה טופלה והאם נוצר קשר עם הפונה בגינה.</p>	 <p>לקחים ותובנות</p>
 <p>המלצות</p>	<p>לערוך מעקב ובקרה שוטפים אחר הטיפול בפניות על ידי כל הגורמים המטפלים, ובהתאם לכך עדכון סטטוס הטיפול בפנייה ואופן הטיפול בה במערכת המוקד העירוני.</p>

תלונות ציבור - 2023

סה"כ תלונות 2023	
46	הנדסה
22	תפעול
13	חינוך
90	גבייה
171	סה"כ

מינהל תפעול

סה"כ תפעול	
22	ניקיון
4	תחזוקה
15	תברואה
3	

מינהל הנדסה

46	סה"כ הנדסה
21	עבירות בנייה
5	פיתוח
2	בטיחות
18	תנועה/תחבורה

